

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΑΣ.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΙ
ΜΕΤΑ ΤΟΥ "ΝΕΟΛΟΓΟΥ"

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔτησίᾳ . Φο. γρ. 46
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις Μισρ. 16
Ἐν Ἑλλάδι, Αἰγύπτῳ καὶ Ἐ-
ρῳπῇ Φο. γρ. 70
Ἐν Ρωσίᾳ Ρούβλ. 25
Ἐξάμηνου τὰ ἡμισί.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΙ
ΑΝΕΥ ΤΟΥ "ΝΕΟΛΟΓΟΥ"

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔτησίᾳ . Μισρ. 4
Ἐν ταῖς Ἐπαρχίαις Λίρ. Τ. 1
Ἐκτὸς τῆς Γουρξίας Φο. γρ. 25
Αἱ συνδρομαὶ ἐτίμῃσι.
Ἐκαστὸν φύλλον τιμᾶται γροσίον δύο (2).

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Ἡ Ἐβδομαδιαία Ἐπιθεωρήσις.— Πολιτικὴ Ἐπιθεωρήσις.— Κοινὰ νόμιμα ἢ τὸ παρ' ἀρχαίοις Ἑλλήσι διεθνὲς δίκαιον (ὑπὸ Ν. Γεωργίτη, δικηγόρου.— Περὶ τοῦ Ἀυδίου ποταμοῦ (ὑπὸ Π. Γ. Παπακωνσταντίνου δ. φ.).— Ἀλφρέδος ΤΕΝΝΥΣΟΝ (ὑπὸ Ὁδ. Ἀνδρεάδου).— Νομολογικά.— Ποικίλα.— Γενικαὶ δημοσιόσεις.— Γνώμαι δοφῶν.— Ἀριθμητικά (ὑπὸ Η. Βαλσαμάκη).— Ναυτικὴ τέχνη (τὸ ναυτικὸν τῶν ἀρχαίων κατὰ τὸν Βίκτορα Βέτση).— Αἱ πλῆγαι τοῦ κόσμου.— Ἀκαδημαϊκά.— Μαγδαληνὴ (Εὐσεβὲς μῦθος).— Κορώνα ἢ γράμματα, (τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμά υἱοῦ).

Η

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ἀπὸ τοῦ πεντηκοστοῦ τρίτου τεύχους αὐτῆς εἰσερχομένη εἰς τὸ δεύτερον ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς ἔτος, ρυθμισθήσεται οὕτως, ὥστε νὰ ἐξυπηρετῶνται δι' αὐτῆς πᾶσαι αἱ τῆς κοινωνίας τάξεις, ἀπὸ τοῦ ἐπιστήμονος μέχρι τοῦ ὁποσδήποτε παιδείας ἀπαμύνομεν· ἐφ' ᾧ καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἄρθρα θέλουσι περιστρέφεσθαι τὸ πλεῖστον περὶ ζητήματα τῆς ἡμέρας (actualités), ἀποβλέποντα ἔνθεν μὲν εἰς τὴν μετάδοσιν τῆς παρ' ἡμῖν, τῆς ἐν Ἑλλάδι τῆς ἐν Εὐρώπῃ, τῆς ἐν Ἀμερικῇ καὶ ταῖς ἄλλαις χώραις καθόλου πνευματικῆς καὶ πολιτικῆς κινήσεως, ἔνθεν δέ, ὡς καὶ τὰ τῶν κρατίστων εὐρωπαϊκῶν ἐφημερίδων φιλολογικὰ παραρτήματα πράττουσιν, εἰς τὴν παροχὴν ἐκάστη τάξει τῶν ἀναγνωστῶν αὐτῆς ἀναγνωσμάτων τερπνῶν ἅμα καὶ ἐνδιαφερόντων αὐτῇ. Ἡ Ἱστορία, ἡ Φιλολογία πάντων τῶν ἔθνων, ἡ Πολιτικὴ, ἡ Καλλιτεχνία, τὸ Θέατρον, ἡ Ἐπιστήμη καθόλου, ἡ Μουσικὴ, τὰ Οἰκονομικὰ κτλ., πάντα θ' ἀντιπροσωπεύονται ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐπιθεωρήσει. Τακτικῶς δὲ θὰ δημοσιεύονται αἱ ἐξῆς Ἐπιθεωρήσεις: Πολιτικὴ, Φιλολογικὴ, Ἐπιστημονικὴ, Παιδευτικὴ, Θεατρικὴ πάντων τῶν θεάτρων, Μουσικὴ καὶ Οἰκονομικὴ, καὶ Μυθιστορήματα καὶ Διηγήματα τῶν κρατίστων εὐρωπαϊκῶν γραφίδων. Τὰ ἄρθρα θέλουσι γράφεσθαι ὑπὸ ἐιδικῶν λογίων ἀνδρῶν, ἢ δ' ἐπιστασίας τοῦ φύλλου, ἀνατεθεισα ἐιδικῶ ἀνδρὶ, θέλει ἔχει πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῆς τὰ σπουδαιότατα τῶν φιλολογικῶν παραρτημάτων τῶν εὐρωπαϊκῶν φύλλων καὶ περιοδικῶν συγγράμματα, πρὸς ἃ πᾶσα προσπάθεια καταβληθήσεται ὥπως ἐφάμιλλος ἢ Ἐπιθεωρήσις καταστῆ.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Οὐχὶ ἀδίκως ἐλέγετο τῇ παρελθούσῃ κυριακῇ ἐν τῇ στίλῃ ταύτῃ ὅτι τὰ ἐπὶ τοῦ πολιτικοῦ ὀρίζοντος ἐπιφανόμενα εἰρηνικὰ σημεῖα μικρὸν καθησυχάζουσι τὴν κοινὴν ἐν Εὐρώπῃ γνώμην μεθ' ὅλας τὰς περὶ ἐξασφάλισεως τῆς εἰρήνης δηλώσεις τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ καὶ τὰς διακηρύξεις τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ αὐτοῦ, κόμης Καλνόκη, ὅστις, ἀπαντῶν εἰς τὸν νεοσέχον βουλευτὴν Ἐνμ, ἐπειράθη νὰ παρακάμψῃ τὸν σκοπελὸν καὶ νὰ τηρήσῃ γλῶσσαν, ἐπικυροῦσαν μᾶλλον ἢ διαψεύδουσαν τὰς περὶ εἰρήνης διαβεβαιώσεις τοῦ ἄρχοντος αὐτοῦ. Καὶ οἱ ἐπιπολαῖες ἐτι μελετῶντες τὸν λόγον τοῦ κόμης δὲν δύνανται νὰ μὴ ἀνομολογήσωσιν ὅτι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ δὲν ἠκούσθη φωνὴ ἀληθείας καὶ ὅτι τὸ ἀποτέλεσμα ἀπέβη ὀδόντων τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργοῦ τῆς δυναδικῆς μοναρχίας διεξέφυγον φράσεις, ἐν αἷς ὑπολανθάνει σπουδαία πολιτικὴ σημασία, ἐξεγείρονσα τοῦ ληθάργου καὶ αὐτοὺς τοὺς ἀμβλυωποῦντας, οἵτινες, εἰς τὸ γράμμα μόνον περιοριζόμενοι, οὐδέποτε ἐπειράθησαν νὰ διυλίσωσι τὰ λεχθέντα καί, αἶροντες τὸν περικαλύπτοντα αὐτὰ πέπλον τοῦ ἀποροῦτου καὶ τῆς κρυψινοίας, νὰ διῶδωσιν ὑπ' αὐτὴν τὴν ἀληθῆ τῶν πραγμάτων οὐσίαν, τὴν μετέχουσαν πολλάκις ἀπροσοκίτου ὕλως σπουδαιότητος. Καὶ ὄντως ὁ κόμης Καλνόκης ἀπαντῶν εἰς τὰς περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν μετὰ τῶν συμμάχων δυνάμεων συνθηκῶν ἐπερωτήσεις τοῦ εἰρημένου τσέχου βουλευτοῦ, σφόδρα καθαφαμένον τῆς τριπλῆς συμμαχίας, ὡς προκαλούσης τὴν μῆνιν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν τῆς μεγάλης τοῦ Βορρᾶ δυνάμεως, εἶπεν ἐν ἄλλοις ὅτι ἡ αὐστρογερμανικὴ συνθήκη φέρει ἀμυντικὸν χαρακτῆρα· εἰάν ἦδη ληφθῆ ὑπ' ὄψιν ὅτι πρὸς τῇ συνθήκῃ ταύτῃ ὑπάρχει καὶ ἡ μετὰ τῆς Ἰταλίας συνθήκη τῆς μοναρχίας καὶ ὅτι περὶ τοῦ δευτέρου τούτου συμβολαίου σιγὴν ἀπόλυτον ἐτήρησεν ὁ κόμης Καλνόκης, πρόδηλον ὅτι πάνυ εὐλόγως οἱ μετὰ προσοχῆς τὰ πράγματα ἐξετάζοντες συλλαμβάνουσιν ὑπονοίας περὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς δευτέρας ταύτης συνθήκης καὶ σχηματίζουσιν ἀμέσως τὴν πεποίθησιν ὅτι ὁ χαρακτῆρ ταύτης δὲν εἶναι ἀμυντικὸς, διότι εἰάν τοιοῦτος ἦτο, ὁ ἐπὶ

τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς τῆς μοναρχίας ἤκιστα ἤθελε τηρήσει γλῶσσαν, χαρακτηρίζουσαν μονομερῶς τὰς συνθήκας τῆς τριπλῆς συμμαχίας, οὐδ' ἤθελε σιγήσει περὶ τῆς αὐστροϊταλικῆς συνθήκης, γνωστοῦ μάλιστα ὄντος ὅτι φύσει ὁ ἄνθρωπος τὴν προσοχὴν αὐτοῦ συγκεντροῖ περὶ πᾶν ὅ,τι ζητεῖται ν' ἀποκρυβῆ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτοῦ.

Ἄλλὰ καὶ ἄνευ τῆς παρατηρήσεως ταύτης εὐχερῶς δύναται ν' ἀποδειχθῆ ὅτι τὴν κοινὴν ἐν Εὐρώπῃ γνώμην μικρὸν καθησυχάζουσιν αἱ πομπῶδεις δηλώσεις τῶν τὰ πρῶτα φερόντων ἐν τῇ πολιτικῇ, ὅταν τὰ πράγματα φοβερῶς ἀντιστρατεύωνται πρὸς τὰ λεγόμενα καὶ ὑποδεικνύωσιν ὅτι αἱ περὶ εἰρήνης καὶ εἰρηνικῶν ἀπανταχοῦ προθέσεων στομφώδεις διακηρύξεις ἀπορρέουσιν ἐξ ἀπλῆς ἐθιμοτυπίας, καθ' ἣν εἰθισται ἐν ἐπίσημοις περιπτώσεσιν, οἷαι ἢ ἐναρξίς τῶν κοινοβουλευτικῶν ἐργασιῶν, μετ' ἐπιμελείας ν' ἀποφεύγωσιν οἱ ἀρμόδιοι τὸ νὰ προσέροχωνται μάντις κακῶν. Ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης, ἥτις καυχᾶται ὅτι μετέδωκε τὰ νάματα τοῦ πολιτισμοῦ καὶ βασιλεῖ τὴν σημερινὴν αὐτῆς προόδον ἐπὶ τῆς συμποίας τῶν ἐθνῶν καὶ τῶν λαῶν, ἢ κυριώτερα μέρηνα στρέφεται περὶ τὴν ἀνοργάνωσιν τοῦ ὑφισταμένου στρατιωτικοῦ συστήματος, περὶ τὴν αὔξησιν τοῦ ὑπάρχοντος στρατοῦ ἐν ὧρα εἰρήνης, ὡσεὶ ἐπεζητεῖτο ἢ πραγματώσῃ τῶν λόγων τοῦ τέως ἀγγλοῦ πρωθυπουργοῦ, διακηρύξαντος ἄλλοτε ἐν τῷ συμποσίῳ τοῦ λόρδου δημάρχου ὅτι ἡ εἰρήνη δύναται νὰ θεωρηθῆ ἐξασφαλισμένη τότε μόνον, ὅταν ὑπὸ τὰ ὄπλα πλείονες ὑπάρχωσιν ἄνδρες, καὶ ὅταν καταβληθῆ μεγαλειτέρα προσπάθεια καὶ μέρηνα περὶ τὴν τελειοποίησιν τῆς πυρίτιδος καὶ τῶν φονικῶν ὀργάνων. Ἐν Γερμανίᾳ π. χ., παρὰ τὰς ἀντιρροήσεις καὶ τὰς διαμαρτυρίας, ἄς προῦκάλεσεν ἡ διετής θητεία οὐ μόνον ἕνεκα τῶν ἐπιβληθσομένων δαπανῶν, ἀλλὰ καὶ ἕνεκα τῆς πολιτείας τοῦ κόμπος Καπρίβη, ἄτε τὸ σχετικὸν σχέδιον ὑποβαλόντος οὐχὶ ἀμέσως εἰς τὸ πρῶσικὸν ὑπουργικὸν συμβούλιον, ἀλλὰ πρῶτον εἰς τὸ ὀμοσπονδιακὸν συμβούλιον, μετὰ πολλοῦ τοῦ ζήλου ἐπιταχύνεται ἡ πραγματώσῃ καὶ ἡ ἐφαρμογῇ τῶν νέων στρατιωτικῶν μεταρρυθμίσεων, ὧν θεροκοὶ προσήλθον συνήγοροι τὰ κυβερνητικὰ ὄργανα ἐπὶ σκοπῷ τοῦ κατενᾶσαι τὴν ἐξᾶσιν τῶν πνευματικῶν καὶ διευκολύναι τοῖς ἐν τῇ λευκῇ αἰθούσῃ αὐτοπροσώποις τοῦ ἔθνους τὴν ἐπισηψίσειν τοῦ σχεδίου. Ταῦτοχρόνως οἱ ἐν Βερολίῳ ἔγνωσαν νὰ καταρτίσωσι σῶμα ἀξιωματικῶν, οἵτινες ἐπιδοθῆσονται εἰς τὴν ἐκμάθησιν ξένων γλῶσσῶν, ὅπως διανεμηθῶσιν εἶτα εἰς τὰ ἐν τῆς μεθορίοις στρατεύματα ἀναλόγως τῆς ἣν ἐξέμαθον γλώσσης, ἥτοι οἱ τὴν ρωσικὴν γινώσκοντες εἰς τὰ ρωσικὰ μεθόρια, οἱ τὴν γαλλικὴν εἰς τὰ Βόσγια καὶ οὕτω καθεξῆς, οὕτω δ' ἐγκαινίζουσι νέαν ἐν τῷ στρατῷ μεταρρυθμίσειν, μέλλουσαν νὰ ἐφαρμοσθῆ κατὰ πᾶσαν βεβαιότητα καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς στρατοῖς παρὰ τὴν ἐν αὐτῇ ἐνυπολαθάνουσαν τάσειν τοῦ ὑποβλέπειν τὰς μεγάλας δυνάμεις ἀλλήλας καὶ τοῦ προπαρασκευάζειν τὰ δραστικώτερα καὶ τελεσφορώτερα τῶν μέσων ἐν τῇ δεινῇ ταύτῃ καὶ εἰδεχθεῖ ἀλλήλοκτονία. Ἐν Γαλλίᾳ πρὸς τοῖς διαφόροις μεταρρυθμίσεσιν ἐν τῷ κατὰ ξηρὰν στρατῷ, ἢ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν διεύθυνσις ζητεῖ τὴν ριζικὴν ἀνοργάνωσιν τοῦ ναυτικοῦ διὰ τῆς ἀνακαινίσεως τῶν ὑπαρχόντων πλοίων, παρὰ τὴν ἐπιβληθσομένην δαπάνην, ἥτις εὐχερῶς μὲν νὰ καλυφθῆ δύναται ἕνεκα τῆς εὐπορίας τῆς Γαλλίας καὶ τῆς οικονομικῆς ζωτικότητος αὐτῆς, ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε θὰ προκαλέσῃ διαμαρτυρίας παρὰ ταῖς ἐργατικαῖς

τάξεσι, μεθ' ὅλην τὴν πληροῦσαν τὴν καρδίαν αὐτῶν φιλοπατρίαν καὶ τὸν πόθον τοῦ διατελεῖν τὴν πατρίδα κατὰ πάντα ἐτοιμὴν πρὸς ἀντεκδίκησιν τῶν δεινοπαθημάτων τοῦ φοβεροῦ ἔτους ἐν Ρωσίᾳ μετὰ πολλῆς τῆς μερίμνης ἀνοργανοῦνται τὰ παρὰ τὰ μεθόρια στρατεύματα ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Γουρκον, ὅστις πρόσφατα ἔχων τὰ διδάγματα τοῦ δοξάσαντος αὐτὸν τελευταίου πολέμου ἀγωνίζεται νὰ ἐπενέγκῃ τὰς δεούσας βελτιώσεις ἀναλόγως τῶν προόδων τῆς στρατιωτικῆς ἐπιστήμης καὶ τῶν ἀναγκῶν τῆς ἐκρεμοῦς νῦν καταστάσεως. Πρόδηλον ὅτι πρὸ τῶν τοιοῦτων ἐνεργειῶν τῶν τριῶν τούτων δυνάμεων ἢ κοινὴ γνώμη δεινοῦς αἰσθάνεται κλονισμοῦς ἐν τῇ ἐπὶ τὴν διατήρησιν τῆς εἰρήνης πεποιθῆσει, τεκμήριον δὲ τούτου τρανὸν δύναται νὰ λάβῃ ὁ ἀμφιβάλλων καὶ αὐτὴν τὴν πολιτείαν τῶν ἐν Ἑλβετία στρατιωτικῶν ἀρχῶν, αἵτινες οὐ μόνον ἐπιταχύνουσι τὰ ἐν ἀγίῳ Γοθάροδω ὄχυράματα, ὡσεὶ ἐπέκειτο εἰσβολὴ εἰς Γαλλίαν καὶ συνένωσις τῶν συμμαχικῶν στρατῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπιτίθεται ἀποθηκεύουσι πρὸς τελεσφορώτεραν περιφρούρησιν τῆς οὐδετερότητος τῆς ἠρωϊκῆς δημοκρατίας.

Καὶ πολλῶ ἰσχυρότερον ὅμως τούτου τεκμήριον ὑπάρχει, αὐτὴ ἢ πολιτεία τῶν συμβούλων τοῦ αὐτοκράτορος Φραγκίσκου Ἰωσήφ. ἡ καταδεικνύουσα ὅτι ἀγορεύοντες οὗτοι ἄλλα μὲν ἔλεγον ἄλλα δὲ ἐμερμήριζον κατὰ φρένας καὶ κατὰ θυμὸν. Ἐν ταῖς ἐπὶ τοῦ προῦπολογισμοῦ τῶν στρατιωτικῶν ἐπιτροπαῖς τῶν δύο ἀντιπροσωπειῶν ὁ κοινὸς ἐπὶ τοῦ πολέμου ὑπουργός, στρατηγὸς Βάουερ, ἀπαντῶν εἰς ἐπερωτήσεις διαφόρων μελῶν, ἐδήλωσεν ὅτι ἡ γενικὴ ἐν Εὐρώπῃ κατάστασις ἐπιβάλλει τὴν εὐρυσιν τῶν πολεμικῶν δυνάμεων ἀπανταχοῦ τῆς Εὐρώπης καὶ ὅτι εἰς τὴν ἀνάγκην ταύτην ὑποκύπτει καὶ ἡ μοναρχία, οὕτω δὲ ὑπέδειξεν ἀκουσίως ὅτι παρὰ τὰς ἀπανταχοῦ διατυμπανιζόμενας εἰρηνικὰς διακηρύξεις καὶ τὰς πομπῶδεις διαβεβαιώσεις περὶ τοῦ πόθου τῆς διατηρήσεως τῆς εἰρήνης, τὰ ἐν Εὐρώπῃ ἐν ἀκροσφαλεῖ διατελοῦσι σημείω, καὶ ὅτι οὐχὶ ὑπὲρ ἀδίκου συνηγοροῦσιν ἀγῶνος οἱ ἅμα τῇ ἀναγνώσει τῶν τοῦ κ. Καλνόνκη καὶ τοῦ δεσπότη αὐτοῦ λόγων ἐν ἀμφιβόλῳ θέντες τὴν εἰλικρίνειαν τῶν περὶ εἰρήνης δηλώσεων. Καὶ ἡ τῇ παρελθούσῃ δὲ τρίτῃ συνέντευξις τῶν συμμαχῶν αὐτοκρατόρων ἐπὶ μᾶλλον ἐνισχύει τοὺς φόβους περὶ τῆς γενικῆς ἐν Εὐρώπῃ καταστάσεως, ἥτις ἐὰν ἦτο ἀπληλαγμένη πράγματι παντὸς κινδύνου ἐκρήξεως, οὔτε τὰς τοιαύτας ἀλλεπαλλήλους συνεντεύξεις θὰ συνεπίγετο, μεθ' ὅλην τὴν ἀναίρεσιν τῶν φημῶν, καθ' ἃς πολιτικὸς δῆθεν ἐπιδιώκεται σκοπὸς διὰ τῶν κοινολογίων τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, οὔτε μεγάλη θὰ ἐξεδηλοῦτο τάσις πρὸς ἀνασκευὴν τῶν θρυλημάτων τῆς ἐπαναλήψεως τῶν πρὸ ὀκταετίας γενομένων ἐν Σκιερνεβίτς, ὅτε ὁ μέγας δούξ Μιχαήλ, μεταβαίνων κατὰ φεβρουάριον εἰς Βερολίνον, διεκήρυττε τῷ ἀειμνήστῳ πάπῳ Γουλιέλμῳ τοῦ Β' τὰς εἰρηνικὰς προθέσεις Ἀλεξάνδρου τοῦ Γ' καὶ προπαρασκεύαζε τὴν κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 1884 γενομένην συνέντευξιν τῶν τριῶν αὐτοκρατόρων ἐν τῇ παραμεθορίῳ ταύτῃ ρωσικῇ πόλει. Ἡ ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τῆς μοναρχίας τῶν Ἀψβούργων παρουσία τοῦ γερμανοῦ μονάρχου τὴν παραμονὴν μεγάλου στρατιωτικοῦ συμβουλίου ὑπὸ τὸν αὐτοκράτορα Φραγκίσκον δὲν δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ὄλωσ ἀσήμαντος, παρὰ τὴν γλῶσσαν τῶν ἡμιεπισήμων ὀργάνων, ἅπερ, ἀνασκευάζοντα τὰς περὶ νέων συμφωνιῶν φήμας, διατείνονται ὅτι ἦτο ἀπόρροια προσωπικῆς φιλοφροσύνης τῶν δύο ἡγεμόνων καὶ ἥκιστα ὑπνηγορεύθῃ

ἐκ λόγων πολιτικῶν, οἳ ἐνυπάρχουσιν ἐν τοῖς γραφομένοις τῶν ρωσικῶν ὀργάνων, φρονούντων ὅτι κατὰ τὰς κοινολογίας τῶν συμμάχων αὐτοκρατόρων μεία ἐγένετο καὶ τῆς ἐν Βουλγαρία καταστάσεως. Ὑπὸ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐποψὴν δυνατὸν εἰπεῖν ὅτι ὁ βιεναιὸς τύπος ἔχει τὸ δίκαιον ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὅτι ὁ ρωσικὸς ἐρμηνεύων ὑπὸ τοιαύτην ἔννοιαν τὴν αὐτοκρατορικὴν συνέντευξιν, ἀπομακρύνεται τῆς ἀληθείας· ὡς ἔχουσι νῦν τὰ πράγματα, ἡ Γερμανία, μεθ' ὅλην τὴν διακαῆ αὐτῆς ἐπιθυμίαν τοῦ διαδραματίσαι τὸ πρόσωπον τιμίου μεσίτου μεταξὺ Αὐστρίας καὶ Ρωσίας καὶ τοῦ διευκολύναι οὕτω τὴν ἐφαρμογὴν τῆς συμβουλῆς, ἣν Γουλιέλμος ὁ Α' ἔδιδεν ἐπὶ τῆς ἐπιθανατίου κλίνης περὶ καλλιερθείας τῶν πρὸς τὴν ἰσχυρὰν Ρωσίαν φιλικῶν σχέσεων, ἀδυνατεῖ ν' ἀνακρούσῃται πρῦμαν καὶ νὰ δυσαρεστήσῃ τῇ μοναρχίᾳ, καθ' ἣν ὥραν ἡ αὐστρορωσικὴ συμμαχία φαίνεται ἰσχυρῶς παρωθεῖσα, ὀλίγαι δὲ πιθανότητες ὑπάρχουσι περὶ διασπάσεως αὐτῆς καὶ ἀνασυνδέσεως τῶν ἐπὶ Γορτσακῶφ καὶ Βίσμαρκ σχέσεων τοῦ βερολινείου ἀνακτοβουλίου πρὸς τὴν Πετροπόλεως. Τὸν αὐτὸν τρόπον ἀπίθανος ὅλως εἶναι καὶ ἡ φήμη συνεντεύξεως τῶν αὐτοκρατόρων Ρωσίας καὶ Αὐστροουγγαρίας, οὐ μόνον διότι Ἀλέξανδρος ὁ Γ', οὐ ἢ ἐν τοῖς μεθορίοις παρουσία προυκάλεσε τὴν φήμην ταύτην, ἐπανέκαμψεν ἤδη εἰς Πετροῦπολιν, ἀλλὰ καὶ διότι μέγα εὔρηται νῦν χάσμα μεταξὺ Βιέννης καὶ Πετροπόλεως, καὶ δυσχερὲς λίαν εἰ μὴ ἀδύνατος ὅλως ἀποβαίνει ἡ συνέντευξις τῶν εἰρημένων μοναρχῶν μετὰ τὴν ἐκδεδηλωμένην προστασίαν ὑπὲρ τῶν ἐν Σοφία μαμμοθρέπτων, οἵτινες ἀγνωμονοῦντες τῇ Ρωσίᾳ ἄχρι τοσαύτης θρασυδειλίας προβαίνουσιν ὥστε κηρύττουσιν ἐν τῷ περὶ ἑλληνικῶν σχολῶν ζητήματι, ὅτι τοὺς μεγάλους καὶ ἰσχυροὺς περιφρονήσαντες, οἳ ἡ Ρωσία καὶ ἡ Γαλλία, μικρὸν σεβασθήσονται τὰς παραστάσεις τῶν μικρῶν καὶ ἀδυνάτων.

Τοιαύτης ὑπὸ γενικὴν ἐποψὴν ἢ κατὰ τὴν λήξασαν ἑβδομάδα κατάστασις, ἡ πολλοὺς τοὺς φόβους προκαλοῦσα παρὰ τὰς περὶ εἰρήνης δηλώσεις τοῦ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργῶν τῆς μοναρχίας. Ὑπὸ μερικὴν δὲ ἐποψὴν ἡ Ἀγγλία διατελεῖ ὑπὸ τὴν πίεσιν τοῦ ἐργατικοῦ ζητήματος καὶ ἰδία τοῦ Ἰρλανδικοῦ, ἅπερ προμηνύουσι πολλὰς ἄμα καὶ δεινὰς τὰς συζητήσεις ἐν τῷ κοινοβουλίῳ τὸ μὲν ἔνεκα τῶν ἀποφάσεων τῆς ἐν Γλασκῶδῃ συνελεύσεως τῶν ἀντιπροσώπων τῆς ἐργασίας, τὸ δὲ ἔνεκα τῆς πολιτείας τῶν παρνελλικῶν, ζητούντων πλείονα τῶν ὑπὸ τοῦ κ. Γλάδστον παρεχομένων καὶ ἐνισχυόντων οὕτω τὸν ἀγῶνα τῶν συντηρητικῶν, οἵτινες οὐ παύονται ἐπισείοντες τὸ φάσμα τῆς διασπάσεως τῆς ἀγγλικῆς ἐνότητος καὶ καταγγέλλοντες τὸ περὶ διοικητικῆς αὐτονομίας ἐν Ἰρλανδίᾳ γλαδστονικὸν σχέδιον ὡς φοβερῶς βλάπτον τὰ συμφέροντα τῆς μεγάλης Βρετανίας καὶ ὡς διευκολύνον τὴν ἐπανάληψιν τῶν πρὸ αἰῶνος διαδραματισθέντων, καθ' ἃ ξενικοὶ στρατοὶ ἀπέβησαν εἰς τὴν Ἰρλανδίαν. Φαίνεται ὅτι οἱ τηρήσαντες τὴν γλῶσσαν ταύτην ὑπαινίσσονται τὴν ἐπὶ τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως ἀπόδασιν γαλλικοῦ ἀποσπάσματος εἰς τὴν νῆσον ταύτην, ἀλλὰ τότε ἡ μὲν Γαλλία ἐξίτηι νὰ ἐπενέγκῃ ἀντιπερισπασμοὺς εἰς τὴν Ἀγγλίαν, ἣδῃ ὅμως οὐδέμιαν ἔχει ἀφορμὴν ν' ἀναμυχθῇ εἰς τὰ ἐσωτερικὰ ξένου κράτους. Καὶ τὸ ζήτημα δὲ τῆς Οὐγάνδας προκαλεῖ οὐκ ὀλίγην ἀνσυχίαν μετὰ τὰς δηλώσεις μάλιστα τοῦ ἐξερευνητοῦ τῆς Ἀφρικῆς, τοῦ ἀποτολμῶσαντος νὰ παραστήσῃ τὴν πραγματάωσιν τοῦ σχεδίου τούτου τὰ μέγιστα ἐπιβλαβῆ εἰς τὰ συμφέροντα τῆς

Ἀγγλίας καὶ ὡς συνεπαγομένην τὴν ματαίωσιν τῶν ἐν τῷ βαρειοανατολικῷ μέρει τῆς ἡπείρου ταύτης γενομένων καὶ καταστροφῆν τοῦ ἀποτελέσματος αὐτῶν διὰ τῆς ἐπὶ ἔχθρικῷ σκοπῷ καταλήξεως τῶν πηγῶν τοῦ Νείλου παρὰ τῆς μελλούσης νὰ διαδεχθῇ τὴν Ἀγγλίαν ἐν Οὐγάνδᾳ δυνάμει. Καὶ ὑπὸ ἐξωτερικὴν δὲ ἐποψὴν ὁ κ. Γλάδστον προσκρούει κατὰ δυσχερειῶν καὶ μάλιστα περὶ τοῦ αἰγυπτιακοῦ ζητήματος, περὶ ὧν προτίθεται ν' ἀπαγγείλῃ μακρὸν λόγον.

Οἱ ἐν Γαλλίᾳ προπαρασκευάζονται εἰς τὰς κοινοβουλευτικὰς ἐργασίας, ἀρχομένης τὴν προσεχῆ τρίτην καὶ προμηνυόμενης οὐχὶ τοσοῦτον ἀσημάντους συνεπείᾳ τῶν σχεδιαζομένων ἐπερωτήσεων περὶ τῶν ἐν Καρμῶ ῥήξεων κεφαλαιούχων καὶ ἐργατῶν καὶ περὶ τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων τῆς Δημοκρατίας πρὸς τὴν Ἑλβετίαν. Ἀμφότερα τὰ ζητήματα ταῦτα τοσαύτην περιεβλήθησαν σοβαρότητα, ὥστε λόγος ἐγένετο καὶ περὶ διαφωνιῶν ἐν τῷ ὑπουργικῷ συμβουλίῳ· φαίνεται ὅμως ὅτι τὰ πράγματα λίαν ὑπερβολικὰ παρίστανται ὑπὸ τῶν πολεμίων τῆς δημοκρατουμένης χώρας, διότι, ἐὰν ἀληθῶς οὕτως εἴχον, ὁ κ. Καρμῶ δὲν θὰ περιήρχετο ἀμερίμνος τὰς διαφόρους τῆς Γαλλίας πόλεις, ὅπου τελοῦνται πανηγύρεις εἰς ἀνάμνησιν τῶν ἐπὶ τῆς δημοκρατίας τοῦ 1792 γεγονότων, οἳ ἡ λύσις τῆς ἐν Λίλλη πολιορκίας, ἀλλὰ τούναντίον θὰ ἐμερίμνα σὺν τῇ πανηγύρει τῶν δημοτελῶν τούτων ἑορτῶν καὶ περὶ συμφιλιώσεως τῶν περὶ αὐτόν.

Οἱ ἐν Γερμανίᾳ εὔρηται ἐν κομματικοῖς σπαραγμοῖς συνεπείᾳ τοῦ νέου στρατιωτικοῦ νομοσχεδίου, συνάμα δὲ ἐπιδιώκουσι καὶ τὴν ἀνασύνδεσιν τῶν μετὰ τῆς Ρωσίας ἐμπορικῶν σχέσεων ἐπ' ἐλπίδι βελτιώσεως τῶν οἰκονομικῶν τῆς αὐτοκρατορίας. Τὸ δυσχερὲς τῆς ἐσωτερικῆς ἐν Γερμανίᾳ καταστάσεως διατρανοῦται καὶ ἐκ τῆς θερμοτάτης τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου ἐπιστολῆς πρὸς τὸν νέον δῆμαρχον τῆς πρωτεύουσος παρὰ τὰ ἀντιστρατευόμενα τούτου αἰσθήματα πρὸς τὰ φρονήματα τῆς κυβερνήσεως, ἐπιστολῆς ἀποσκοπούσης εἰς τὸ προσελκύσασθαι τὴν εὔνοιαν τοῦ κόμματος, εἰς ὃ ὁ εἰρημένος ἀνήκει δῆμαρχος.

Ἐκ τῶν τοῦ Αἴμου κρατῶν ἡ Ἑλλάς τὴν προσοχὴν ἔχει ἐστραμμένην μετὰ τὸ οἰκονομικὸν ζήτημα, ὅπερ ὄντως σοβαρὸν τυγχάνει, εἰς τὸ τῶν ἑλληνικῶν σχολῶν ἐν Βουλγαρίᾳ, καίπερ ἐξομαλισθὲν κατ' ἀρχὴν. Τὴν βαρύτητα τοῦ τελευταίου τούτου ζητήματος ἐκτραχύνει ἰδία ἡ γλῶσσα τῶν κυβερνητικῶν ὀργάνων, ἅπερ ἐλλείψει ἄλλων ἐπιχειρημάτων πρὸς δικαιολογίαν τῆς πολιτικῆς τῶν συμβούλων τοῦ πρίγκηπος Φερδινάνδου προσάγει τὸν συλλογισμόν, καθ' ὃν ἡ ἀγνοία τῆς βουλγαρικῆς ἀπειροῖ τοὺς Ἕλληνας ἀπὸ τοῦ ἔχειν τὰ αὐτά, οἳ καὶ οἱ Βούλγαροι καὶ ἀπὸ τοῦ καρποῦσθαι τὰ ἐκ τῶν δικαιωμάτων τούτων ἀπορρέοντα πλεονεκτήματα ἐν τῷ εἰς κυβερνητικὰς θέσεις διορισμῷ καὶ ἄλλους. Ἐλπίζεται ὅτι ὁ πρωθυπουργὸς Σταμπούλωφ καὶ λοιποὶ, λαμβάνοντες ὑπ' ὄψιν τὸ δίκαιον τῆς ἑλληνικῆς κυβερνήσεως, τὸ ἐδραζόμενον ἐπὶ ρητοῦ ἄρθρου τῆς βερολινείου συνθήκης, θὰ κωφεύσωσιν εἰς τὰς ἐρεσχελίας τῶν ἐξηγούμενων ὀργάνων καὶ θὰ ὑπακούσωσιν εἰς τὴν φωνὴν τοῦ δικαίου ὅπως μὴ νέος Γλάδστον προσέλθῃ συνήγορος τῶν πιεζομένων καὶ ἐξενέγκῃ τὴν δεινὴν κατηγορίαν ὅτι οἱ ὡς τοιοῦτοι ἄλλοτε τὴν συμπάθειαν τῆς Εὐρώπης προσελκυσάμενοι τὴν μῆνιν καὶ τὴν ἀγανάκτησιν αὐτῆς κινούσιν ὡς πιέζοντες.

ΚΟΙΝΑ ΝΟΜΙΜΑ

Η

ΤΟ ΠΑΡ' ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΝ.

Α΄.

ΚΟΙΝΑ ΔΙΚΑΙΑ ΕΝ ΕΙΡΗΝΗ.

XIII.

ΜΕΤΟΙΚΟΙ.

Πάντες οι εκ τῆς ἀλλοδαπῆς ἐπὶ σκοπῷ μονίμου ἐν Ἀθήναις ἐγκαταστάσεως, ἀφικνούμενοι ξένοι ἐκαλοῦντο μετὰ τὸ ὄνομα τοῦτο· ἐνεγράφοντο δὲ εἰς δημόσιον κατάλογον ἀδεία τῆς τοῦ Ἄρτιου Πάγου Βουλῆς. Παρ' Ὀμήρῳ οἱ ξένοι, οἵτινες οἰκοῦσιν ἐν τῇ χώρᾳ χωρὶς ν' ἀνήκωσιν εἰς τὸ ἔθνος, καλοῦνται **μετανάσται**. Ὅτι δὲ ἡ λέξις αὕτη δὲν εἶχε τὴν ὑπὸ τινων νεωτέρων ἀποδιδομένην σημασίαν οὐδ' ἐθεωρεῖτο περιφρονητέος ὁ ξένος, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ Laurenti μαρτυρεῖ αὐτὸς οὗτος ὁ Ὀμηρος λέγων :

ἀντὶ κασιγνήτου ξείνος θ' ἰκέτης τέτυκται²

ἀλλαχοῦ δ' ἀποκαλῶν βαρβάρους τοὺς μὴ ἀνεχομένους τοὺς ξένους :

οὐ γὰρ ξείνους οἶδ' ἀνέχονται³

καὶ ἡ νεωτέρα Ἑλληνικὴ γλῶσσα ἔχει παραπλησίαν φράσιν τοῦ **ἀτίμητος μετανάστης**, «ὅαν νῆμον ξένος» δι' ἧς δηλοῦται, ὅτι ὁ ξένος στερεῖται δικαιωμάτων τινων, ὅπως καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ἔθνεσιν. Ὁ Henri Wheaton ἐν «Histoire du droit des gens» εἰσαγωγῇ, καὶ ὁ Fustel de Coulanges ἐν τῷ «Cité antique» διατείνονται ὅτι αἱ λέξεις **ξένος** καὶ **ἐχθρός** παρὰ τοῖς ἀρχαίοις εἶνε ταυτόσημοι, ὅπως καὶ παρὰ Ῥωμαίοις ἡ λέξις *hostis*· πλὴν ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος φαίνεται ἡμῖν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ἀβάσιμος, ἀμα ἀποβλέψασιν εἰς τὰς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου μαρτυρίας τῶν ἀρχαίων, οἵτινες τὴν πρὸς τοὺς ξένους εὐλάβειαν θεωροῦσιν ὡς ἱερὸν καθῆκον. Ὁ Ὀμηρος τοῦ ὁποίου ἡ φωνὴ ἐστὶν ἀπαύγασμα τῶν ἠθῶν τῆς ἐποχῆς του λέγει :

οὐ μοι θέμις ἐστὶ
ξείνον ἀτιμῆσαι· πρὸς γὰρ Διὸς εἰσὶν ἅπαντες
ξείνοί τε πτωχοὶ τε⁴

καὶ ὁ Πίνδαρος, καὶ ὁ Εὐριπίδης καὶ ὁ Ξενοφῶν καὶ σύμπασα ἡ ἀρχαιότης ἀποφαίνεται μὴ περίπου φωνῇ ὅτι αἱ πόλεις ξένοι κηρύττουσιν ἀσφάλειαν καὶ προσίοντι καὶ ἀπιόντι⁵. «Ξένους δὲ . . . εὐφίμως καὶ οικείως προσδέχεσθαι καὶ ἀποστέλλειν μεμνημένους Διὸς ξενίου»⁶.

Βραδύτερον ἐπεκράτησεν ἡ λέξις **μέτοικος**, δι' ἧς ἐδηλοῦντο «οἱ ἐξ ἑτέρας πόλεως μετοικοῦντες ἐν ἑτέρα καὶ μὴ πρὸς ὀλίγον ὡς ξένοι μετοικοῦντες· ἀλλὰ τὴν οἰκίαν αὐτόθι καταστησάμενοι»⁷. Ἦσαν δὲ ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἀπάσης ὡς καὶ ἐξ αὐτῶν ἐστὶ τῶν βαρβαρικῶν χωρῶν, οἷον Ἀσδίας, Φρυγίας, Συρίας κτλ. ἀντιστοιχοῦντες πρὸς τοὺς *inquilinus* τῶν Ῥωμαίων ἢ τοὺς *étrangers domiciliés* τῶν νεωτέρων, καὶ ἀποτελοῦντες τὸ τρίτον σχεδὸν τοῦ πληθυσμοῦ ἐν Ἀθήναις, διότι ἡ πόλις αὕτη παρεῖχε τοῖς ξένοις πολλὰς ὠφελείας καὶ ἄνετον βίον. Τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν Ἀθήναις ἐγκατεστημένων ξένων ὁ μὲν Boeckh ἀναριθμᾷ εἰς 12 χιλ. ὁ δὲ Reinach εἰς 45 χιλ. Κατὰ τὸν Ἀθηναῖον, ἐπὶ Δημητρίου Φαλαργεῶς, γενομένης ἀπογραφῆς, εὐρέθησαν περὶ τὰς δέκα χιλιάδας ξένοι, εἴκοσι χιλιάδας πολῖται γνήσιοι καὶ 300 χιλ. δοῦλοι⁸. Ὡστε ὁ μεγαλύτερος πληθυσμὸς τῶν Ἀθηνῶν συνέκειτο ἐκ δοῦλων καὶ ξένων, ἐμπορίας χάριν ἢ ἐνεκεν ἄλλων σιμφορόντων διαμενοντων εἰς τὴν πόλιν ταύτην.

Εἰς τοὺς μετοίκους ἦν ἀπηγορευμένη ἡ κτῆσις ἀκινήτου περιουσίας· μετῴχοντο ὅμως, ὑπὸ τὴν προστασίαν τῶν νόμων, πᾶν εἶδος ἐμπορίας καὶ βιομηχανίας, ἐπιχειροῦντες πᾶσαν τοιοῦτου εἶδους πράξιν καὶ δι' αὐτὸν τὸν λόγον κατοικοῦντες οἱ πλείοτεροι εἰς Πειραιᾶς. Ἐξεμίθουν δὲ πολλὰκις καὶ αὐτὰ τὰ δημόσια τεῖχνα παρέχοντες τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένην ἐγγύσιν¹⁰, εἰς τὸν Πολεμάρχον.

Ἐκάστος οἶκος μετοίκου ἐτέλει ὡς φέρον διαμονῆς κατ' ἐνιαυτὸν εἰς μὲν τὸ δημόσιον δώδεκα δραχμὰς εἰς δὲ τὸν γραμματέα τριώβολον. Ὁ φέρος οὗτος καλούμενος **μετοίκιον** ἢ **ξενικόν** καθιργήθη μετὰ τὰ Μηδικὰ ὑπὸ τοῦ Θεμιστοκλέους· ἐκτοτε δὲ οἱ ἐν Ἀθήναις ἐγκατεστημένοι ξένοι, ἦτοι οἱ μέτοικοι, ἀπῆλθον τῶν αὐτῶν μετὰ τοὺς πολίτας δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων⁶· εἰς τινὰς ὅμως περιστάσεις ἐπεβάλλοντο καὶ εἰς αὐτοὺς ἐκτακτοὶ λειτουργίαι καὶ εἰσφοραὶ καὶ ὑπεχρεοῦντο νὰ ὑπηρετῶσιν εἰς τὸν στρατὸν καὶ τὸν στόλον, ὡσπερ καὶ οἱ πολῖται⁷. Ὁ φέρος τῆς διαμονῆς, ἦτοι τὸ μετοίκιον, κατεβάλλετο διὰ τοῦ προστάτου, ὅστις ἦτο καὶ προσωπικῶς ὑπεύθυνος. Καὶ κατὰ μὲν τοῦ μὴ ἀποτεινοντος τὸν φέρον μετοίκου ἤγειρετο ἡ **ἀποδοσίου γραφή**, κατὰ δὲ τοῦ μὴ λαμβάνοντος προστάτην ἡ **ἀποδοσίου**⁸.

Οἱ μέτοικοι, εἰ καὶ μαρτυροῦντες ἀκωλύτως καὶ συναλλατόμενοι, ἐν δικαστηρίῳ ἐξεπροσωποῦντο ὑπὸ πολίτου Ἀθηναίου, **προστάτου** καλουμένου, κανονιζομένης τῆς ἀρμοδιότητος ὡς ἐξῆς : ἂν μὲν ἀμφότεροι οἱ διάδικοι ἦσαν ἀλλοδαποὶ ἢ ὑπόθεσις ἐδικάζετο ἐνώπιον τοῦ Πολεμάρχου, συμφῶνως πρὸς τοὺς νόμους τῶν διαφερομένων, ἂν δ' ὁ ἕτερος μόνος ἐξ αὐτῶν ἐνώπιον τῶν ἀρμοδίων πολιτικῶν δικαστηρίων⁹ κατὰ τοὺς ἐπιχωρίους νόμους, προκείμενου περὶ ἐνοχῶν, ἐνώπιον δὲ τῶν ἡλιαστῶν καὶ κατὰ τοὺς ἀλλοδαποὺς νόμους, ἂν προέκειτο περὶ ἀπαιτήσεως ἀπορροεούσης ἐκ τοῦ οικογενειακοῦ δικαίου· ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ἢ κατὰστασις τοῦ προσώπου τοῦ ἀλλοδαποῦ καὶ ἢ ἐξ αὐτῆς πηγάζουσα ἰκανότης ὑπήγετο εἰς τὸν προσωπικὸν λεγόμενον θεσμόν, ὡς καὶ ἡ ἐνάσκησις τῆς πατρικῆς ἐξουσίας¹⁰. Ἐπὶ ἀδικημάτων δημοσίας τάξεως, ἐδικάζοντο ἐνώπιον τῶν θεομηθετῶν, προαπεφαινέτο ὅμως ὁ Πολεμάρχος, ἂν ὁ κατηγορούμενος ἔπρεπε ν' ἀπολυθῆ ἐπὶ ἐγγυήσει ἢ μὴ κατὰ τὰς προανακρίσεις¹¹. Εἰς ἄλλας πόλεις οἱ παρεπιδημοῦντες ἀλλοδαποὶ ἐδικάζοντο ὑπὸ τῶν οἰκείων προξένων, ὡς ἀποφαίνεται ὁ Α. Ρ. Ραγκαβῆς σθηριζόμενος ἐπὶ τινος λοκρικῆς ἐπιγραφῆς, ἀνακαλυφθεῖσης ὑπὸ τοῦ κ. Woodhouse ἐν Κερκύρα ἐπιτυχέστατα δ' ἐρμηνευθεῖσης ὑπὸ τοῦ κ. Ν. Οἰκονομίδου. Ἡ ἐπιγραφή αὕτη κανονίζουσα τὰς πολιτικὰς σχέσεις Οἰανθῶν καὶ Χαλειῶν, ἔχει μεταξὺ τῶν ἄλλων καὶ τὰ ἐξῆς :

Αἱ μετακταί πλέον μηνός ἤ
Ὁ Χαλειεύς ἐν Οἰανθῆα ἤ Ὁανθεὺς ἐν
Χαλειῷ τῇ ἐπιδαμῖφ δίχα
ρήσθω τῶν προξένων.

Οἱ μέτοικοι οἱ ἐκδηλοῦντες πρόθεσιν διαρκοῦς ἐν Ἀθήναις ἀποκαταστάσεως ἠδύναντο νὰ εἰσποιηθῶσι καὶ μετέχωσι τῶν λειτουργιῶν τοῦ δήμου, ἐξισούμενοι τρόπον τινα πρὸς τοὺς πολίτας. Ὁ Δημοσθένης ἐν τῷ ἐπιταφίῳ αὐτοῦ ὑπέρ τῶν ἐν Χαίρωνεια πεσόντων λέγει. «Δικαίως ἂν τις ὑπολάβοι τοὺς μὲν ἐπὶ πύλας ἐλθόντας εἰς τὰς πόλεις καὶ τούτων πολίτας προσαγορευομένους, ὁμοίους εἶναι τοῖς εἰσποιητοῖς τῶν παίδων, τούτους δὲ γνήσιους γόνῳ τῆς πατρίδος ὄντας»¹⁷.

Οἱ ξένοι καὶ ὧν ὁ ἕτερος τῶν γονέων ἦν Ἀθηναῖος, ἐφοίτων εἰς ἰδιαιτερον γυμνάσιον τὸ Κυνόσαργες, ἐξω τῆς πόλεως κείμενον. Ὁ Θεμιστοκλῆς ὅμως, ὅστις πατρόθεν μόνον ἦτο Ἀθηναῖος, πείσας πολλοὺς εὐγενεῖς νέους νὰ γυμνάζωνται μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ Κυνόσαργες, καίωρθωσεν νὰ καταγῆθῃ σιωπηρῶς ἢ μεταξὺ ἀλλοδαπῶν καὶ Ἀθηναίων, εὐγενῶν καὶ ἀσχημῶν, ταπεινωτικὴ αὕτη διάκρισις¹⁸.

Εἰς τὴν ἐορτὴν τῶν Παναθηναίων οἱ μέτοικοι πρὸς διακρίσιν ἀπὸ τῶν πολιτῶν, ὤφειλον νὰ φέρωσιν οὐκ αἰτινα, **οκάφας** καλούμενα, αἱ δὲ θυγατέρες αὐτῶν νὰ κρατῶσιν ὀπισθεν τῶν πολιτῶν ὑδρίας καὶ σκαθῖα, δ' ἄπερ καὶ οἱ κομικοὶ ἀποκαλοῦσιν ἐνίοτε αὐτοὺς **οκαφῆφόρους** ἢ **οκαφῆς** ἢ **ὕδριαφόρους**. Ἀλλὰ τὸ ἐξευτελεστικὸν τοῦτο ἔθιμον, εἰσαχθὲν μετὰ τὴν ἐκ τῆς Ἑλλάδος ἐξωσιν τοῦ Ξέρξου, θεωροῦμενον ὡς ὑβρίς κατὰ τῶν ξένων ἐνωρὶς καθιργήθη¹⁹. Ἀκριβῶς τὸν χρόνον τῆς καταργήσεως ἀγνοοῦμεν, τοῦτο μόνον γινώσκουμεν ὅτι ἐπὶ Ξενοφῶντος ἐκ τῆς στάσεως καὶ τῆς περιβολῆς ἦτο δυσδιάκριτος ὁ μέτοικος τοῦ Ἀθηναίου πολίτου. «Ἐσθῆτα γὰρ οὐδὲν βελτίῳ ὁ δῆμος ἔχει αὐτόθι ἢ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ μέτοικοι»²⁰. Πλὴν τοιαῦται διακρίσεις τῶν κοινωνικῶν τάξεων οὐδέποτε ἐξέλιπον ἐκ τοῦ

κόσμου καί, ἵνα διατηρηθῆ ἀλόωτος ἡ κλίμαξ τῆς κοινωνικῆς ἱεραρχίας, ἐξεδόθησαν πολλαχοῦ καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχὰς νόμοι ἐπιβάλλοντες εἰς τὸν λαὸν τὸν τρόπον τοῦ ἐνδύεσθαι. Ἐκ τούτων μεταφέρομεν τὸ ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ Ἑρρίκου τοῦ Β' κατὰ τὴν 17 ἰουλίου 1549 ἐκδοθὲν διάταγμα, ὅπερ διατηρεῖται χειρόγραφον εἰς τὸ ἐν Παρισίοις μουσεῖον τῶν ἀρχαίων ἔχον ὡς ἑξῆς:

«Ἡμεῖς βασιλεῖς τῆς Γαλλίας, ἐλέω Θεοῦ, ἀπαγορεύομεν διὰ τοῦ παρόντος εἰς πάντας τοὺς τεχνίτας μηχανῶν, τοὺς χωρικούς, τοὺς μικροκτηματίας καὶ τοὺς ἐργάτας νὰ φέρωσι περιθωράκιον, περισκέλιδας καὶ περιθωραχίονια πλατέα ἐκ σιρικοῦ. Ἐπειδὴ δὲ πολλαὶ κόραι τῆς μέσης τάξεως ἐνδύονται σχεδὸν ὡς δεσποινίδες, ἀπαγορεύεται εἰς τὰς εἰρημίνας κόρας νὰ ἐνδύωνται ἄλλως ἢ ὡς ἀρμόζει εἰς τὴν τάξιν των».

Ἐνῶ τὰς κακοήθειαι καὶ ἀσέμνους γυναῖκας, ἐστὼ καὶ ἰθαγενεῖς, ὁ νόμος ἐκώλυεν «ὄραν καὶ θύειν καὶ ποιεῖν τι τῶν νόμιζομένων ὑπὲρ τῆς πόλεως καὶ πατρίων καὶ ἐλθεῖν εἰς οὐδὲν τῶν δημοτελῶν», εἰς τὰς βουλομένας τῶν ἀλλοδαπῶν ἐπέτρεπε νὰ ἐλθῶσιν εἰς τὰς ἐκκλησίας τοῦ λαοῦ καὶ τοὺς ἀγῶνας, καὶ νὰ συμβουλευθῶσι τὰ μαντεῖα καὶ θυσιάσωσιν εἰς τοὺς κοινούς ναοὺς²¹. Πρὸς τιμὴν αὐτῶν καὶ ὁδὸς τις ἐκαλεῖτο **ξενική**, καὶ ἐορτὴ ἤγετο πρὸς τιμὴν τῶν θεῶν, οὓς ἔλαβον ἐκ τῶν ξένων, **θεοξένια** λεγομένη, καὶ ἀπανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐορταζομένη²².

Σημειώσεις.

- 1) Ἰλιάδ. IX, 648.—XVI, 59.
- 2) Ἰλιάδ. VIII, 546—VII, 123. 236.
- 3) Ὀμηρ. Ὀδυσ. Η.
- 4) Ὀμηρ. Ὀδυσ. Α. 123—Ξ, 56.
- 5) Ξενοφ. Ἀπομν. Β. II, c 1, 14.—Πίνδ. Ἰσθμ. II, 51.—Εὐρ. Ἰππολ. 156.
- 6) Αὐτόθι. —Στοβ. Ἀνθολ. τομ. Β. 180, 40.—Θουκ. Β. 39.—Πλάτ. Ἰων. 541.
- 7) Οἱ νεώτεροι ὁπομηματισταὶ ἄλληθες ἀκολουθοῦντες κατὰ πόδας τοὺς ἀλλοδαπούς, σχολιάζοντας τὴν φράσιν τοῦ Ἡροδότου (Θ. II, 55.) «ξείνους ἐκάλεσε τοὺς βαρβάρους» ἀποκρίνονται οὐχὶ ὀρθῶς, ὅτι ὁ ξένος παρ' Ἑλλησιν ἐθεωρεῖτο ὡς ἐχθρός. «Ὅτι ἡ ἐξήγησις αὕτη εἶναι ἐσφαλμένη, ἐξ ἄλλων τε πολλῶν ἀποδείκνυται, καὶ ἐκ τῆς μαρτυρίας αὐτοῦ τοῦ Ὀμήρου λέγοντος ἐν Ὀδυσ. Η. 546, ἀντὶ κασιγνήτου ξείνος τέτυκται, καὶ ἀποκαλοῦντος βαρβάρους τοὺς μὴ ἀνεχόμενους τοὺς ξένους. Ἡ παρὰ Πλουτάρχῳ (Ἀριστ. Χ. 5.) φράσις «ἤδη γὰρ ἐν Ὀρεστίῳ τὸν στρατὸν εἶναι πορευόμενον ἐπὶ τοὺς ξένους (ξένους γὰρ ἐκάλουν τοὺς Πέρσας)» οὐδόλως ἐνισχύει τὴν ἑρμηνείαν αὐτῶν, διότι καὶ σήμερον πάντα ἐπερχόμενον πολέμιον ἀποκαλοῦσι ξένον ἐκ τῆς ιδέας τοῦ σφετερισμοῦ ἀλλοτρίων δικαιωμάτων ὀρμώμενοι, μόνον δ' ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἡ λέξις ξένος εἶναι συνώνυμος μετὰ τὴν ἐχθρός.
- 8) Δειπνοσοφ. Βιβλ. VI.
- 9) Ξενοφ. περὶ προσοδ. 12.—Ἀθην. Πολιτ. I, 12.
- 10) Πλουτ. Ἀλικιβ. ἐν ἀρχῇ. —Ξενοφ. Γραπτεῖς. 12, 14.—Δημοσθ. πρὸς Ζηνοσθ. 29.—κατὰ Νεαιρ. 40. 49.—Σχολ. Πλάτ. εἰς Φαιδρ. 236.—Ἀρποκρ καὶ Σουῖδ ἐν λέξει Πολέμαρχος.
- 11) Διαδ. Σικελ. IA.
- 12) Θουκ. II, 13.—IV, 90.—I, 143.—Δημοσθ. π. Φιλ. Α, 50.—κατ' Ἀνδρστ. 612.
- 13) Πολυδ. III, 56.
- 14) Δημ. κατὰ Νεαιρ. 66.—Αἰσχ. κ Τ.μαρχ. 158.
- 15) G. Perrot Droit public d'Athènes p. 261—262.—Δυσίω XXIII, 2. Ἀρποκρ. ἐν λέξει Πολέμαρχος.
- 16) Ἀντιφ. π. φόν. Ἡρώδ. 17—19.
- 17) LX. Ἐπιτάφ. 1390.
- 18) Πλουτ. ἐν βίῳ Θεμιστ.—Ξενοφ. Ἀθην. Πολιτ. I, 12.
- 19) Αἰλιαν. Ηοικιλ. Ἰστορ. VI, c. A, §. 3.
- 20) Ξενοφ. Ἀθην. Πολιτ. I, 10, 12.
- 21) Δημ. π. Λακρίτ. 927, 929, 937. Θουκ. V, 48. Δημ. κατὰ Κόν. 25.
- 22) Ποττέρ. Ἑλλην. Ἀρχ. Βιβλ. Β. σελ. 413.

Ἐν Πρεβέζῃ.

ΝΕΣΤΩΡ ΓΕΩΡΓΙΤΣΗΣ

(Δικηγόρος)

(Ἀκολουθεῖ)

ΑΛΦΡΕΔΟΣ ΤΕΝΝΥΣΟΝ.

Ἐν ᾧ χρόνῳ ἐν Γαλλίᾳ ἐθρνεῖτο ὁ μέγιστος τῶν συγχρόνων συγγραφέων αὐτῆς καὶ προεπέμπετο εἰς τὸν τάφον ὁ Ἑρνέστος Ρενὰν ὑπὸ σύμπαντος τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου, πέραν τῆς Μάγχης, ἐν Ἀγγλίᾳ, τῇ προπαραελθούσῃ πέμπτῃ, καθὰ τηλεγραφικῶς ἠγγέλθη ἡμῖν, ὁ δαφνοστεφῆς καὶ ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Wordsworth τὸ σκῆπτρον τῆς ποιήσεως ἐν τῇ γῶρᾳ τοῦ Σαυκσπύρου ἔχων Ἀλφρέδος Τέννυσον (Alfred Tennyson), ὁ προσφιλέστατος τῆς χαριτοβρύτου τῆς Μεγάλης Βρετανίας Ἀνάσσης καὶ τοῦ γηραίου αὐτῆς προθυπουργοῦ καὶ ἐξόχου τοῦ Ὀμήρου μύστου Γλάδστονος ποιητῆς.

Ὁ Ἀλφρέδος Τέννυσον ἐγεννήθη ἐν τῇ ἐνορίᾳ τοῦ Somersby παρὰ τῇ Spilsby, κομητεία τοῦ Lincoln τῷ 1809. Πατὴρ αὐτοῦ ἐγένετο ὁ ἱερεὺς Γεώργιος Clayton Tennyson. Ὁ Ἀλφρέδος εἰσήχθη νεώτατος εἰς τὸ Κολλέγιον τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἐν τῷ πανεπιστημίῳ τῆς Καμπριδίγης, ἐν ᾧ ἔτυχε βραβεῖον ποιήσεως. Μετὰ μικρόν, ὁ Τέννυσον ἐδημοσίευσε ποίημα ἐπιγραφόμενον: «Τὸ ποίημα τῶν δύο ἀδελφῶν», (Poems of two brothers), ποιηθὲν τῇ συνεργασίᾳ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Καρόλου, καὶ τὰς «Λυρικός ποιήσεις» (Poems chietly lyrical) (1830) μόνος. Τὸ τελευταῖον δὲ τοῦτο τεῦχος ἐνεῖχε ποιήσεις τινάς, οἷαι ἡ «Μαριάννα», «ἀνάμνησις τῶν ἀραβικῶν νυκτῶν» καὶ «Claribel» προδιδοῦσας ἀλθῆναι ποιητὴν. Τῷ 1833 ἐξέδωκε δεύτερον τόμον ποιήσεων, ἀπὸ δὲ τοῦ ἔτους τούτου ἐπὶ ἐννέα ἔτη διετέλεσε μὴδὲν παράγων. Ἀναφαίνεται δὲ τῷ 1852 μετὰ ποιημάτων εἰς δύο τόμους (Poems) διαφόρου φύσεως, ἐνέχοντας ποιήσεις, οἷαι ὁ «Θάνατος τοῦ Ἀρθούρου», «Γοδίνα», «ἡ Βασίλισσα τοῦ μαῖου», «Δώρα», αἰ ἐρωτικαὶ ἢ «κόρη τοῦ κηπουροῦ», ἢ «κόρη τοῦ Μίλλερ», ἢ «λαλοῦσα δι' ἑς» κτλ. Τῷ δὲ 1847 ἐδημοσίευσε τὴν «Πριγκίπισσαν» (princess, a medley), τῶν χαριεστάτων ἔργων αὐτοῦ, καὶ τῷ 1850 τὸ πρῶτον ὑπὸ τὸν πέπλον τῆς ἀνωνυμίας, «In memoriam», τεῦχος ἀπαρτιζόμενον ἐξ ἐλεγείων καὶ ποιημάτων, ἀφιερουμένων ἀγαπητῷ αὐτῷ φίλῳ, τῷ Ἀρθούρῳ Hallam, υἱῷ τοῦ ἱστορικοῦ, μνηστικῆς τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ, θανόντι ἐν Βιέννῃ τῷ 1833. Τὰ ποιήματα ταῦτα ἀνέδειξαν αὐτὸν, προξενήσαντα ἐντύπωσιν ἐν Ἀγγλίᾳ, ἐφ' ᾧ καὶ τῷ αὐτῷ ἔτει ἔλαβε τὴν ἐπωνυμίαν δαφνοστεφῆς ποιητοῦ (Poet laureate), τούτέστιν ἐπισήμου ἢ, ὡς λέγομεν ἡμεῖς, ἐθνικοῦ, προσωνυμίας ἧς πολλὰκις γίνεταί κατάχρησις. Ὑπὸ τὴν ιδιότητα δὲ ταύτην ἔγραψε τῷ 1852 «ὄδιν ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Οὐέλλινγκτων (Ode of the death of the duke of Wellington), διαπροσφῶδιμα ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς διεθνούς ἐκδόσεως καὶ τῷ 1863 ἐπὶ τοῖς γάμοις τοῦ πριγκίπου τῆς Οὐαλίας τὴν ᾧδιν, ἥτις ἀρχεταὶ διὰ τῶνδε τῶν λέξεων: **ὡς εὖ παρέστης, Ἀλεξάνδρα**. Κατὰ τὸ 1855 ἐδημοσίευσε τὸ «Maud», τὴν «ἐφόδον τῆς μοίρας τῶν ἀκροβολιστῶν» (Charge of the light brigade) καὶ τῷ 1858 τὰ «Εἰδυλλία τοῦ βασιλέως (Idylls of the king), τῷ 1864 τὸ «Epoch Arden», ἐν τῶν καλλίστων ἔργων αὐτοῦ, μεταφρασθὲν εἰς τὴν γαλλικὴν ὑπὸ La Riva τῷ 1870. τῷ 1866 δὲ ἐγένετο **ἐκλογὴ τῶν ποιήσεων αὐτοῦ** ὑπὸ τοῦ F. Michel, δημοσιευθεῖσα γαλλιστί, μετὰ εἰκόνα τοῦ G. Doré. Ἄλλα ποιήματα αὐτοῦ ἐδημοσιεύθησαν «Gareth and Lynette», ἢ «τελευταία ἄθλησις» (the last tournament), «ἡ θυρὶς ἢ τὰ ἴσματα τοῦ Wren» (The Window, or the songs of the Wren, 1870), ἢ «βασίλισσα Μαρία», δρᾶμα. (Queen Mary, 1875), «Ἡ ἀφήγησις τοῦ ἐραστοῦ» (The lovers tale 1879), «χορωδίαὶ καὶ ἄλλα ἴσματα» (Ballads and other poems, 1880), «Τειρεσίᾳς» (Tiresias, 1885). Ἐν τέλει δὲ σημειούμεθα ὅτι τῷ μὲν 1886 ἐξεδόθησαν τὰ ποιητικὰ αὐτοῦ ἔργα (Poetical works), τῷ δὲ ἐπομένῳ ἔτει τὰ δραματικά (Dramatic works), τὰ μὲν εἰς 10 τόμους, τὰ δὲ εἰς τέσσαρας.

Ταῦτα τὰ κυριώτατα τῶν ποιητικῶν ἔργων τοῦ διασέμου ἄγγλου ποιητοῦ, ὅστις πολλῶν ἔτυχε τιμῶν παρὰ τε τῆς βασιλείας καὶ τῶν συμπολιτῶν αὐτοῦ, καὶ περιουσίαν δ' ἀπέκτησε: ἐφ' ᾧ καὶ μετὰ τοὺς γάμους αὐτοῦ τὸ πλεῖστον διέτριβεν ἐν τῇ ἐξοχῇ. Τῷ Τέννυσον ἀπενεμήθη μὲν ἡ ἐπωνυμία τοῦ **βαρῶνέτου** τῷ 1865, ἀλλ' ἐπέδεδετο αὐτὴν μετὰ δεκαετίαν ὄλην. Ὅκτῳ δὲ παρέρχονται ἔτη καὶ ὁ ἐστεμμένος ποιητῆς προδιβάσει.

ται υπό τῆς μέγα φιλοσύνης αὐτὸν ἀνάσσης εἰς τοὺς ὁμοτιμούς. Ἡ δὲ τιμὴ αὐτῆ ἐτάραξεν ἅπαν τὸ γένος τῶν ἀγγλῶν ποιητῶν, οἵτινες δὲν κατελέγοντο ἐν τοῖς δαφνοφόροις τῆς αὐλῆς, ἐφλέγοντο δὲ ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ καταστῶσι τοιοῦτοι καὶ τύχῳσι τῆς ὁμοτιμίας, ἥς ἐτυχε ὑπὸ τῶν Ἄγγλων θεωρούμενος ὡς ὁ ἀριστος τῆς ἐποχῆς ποιητής.

Καὶ τοιοῦτον ἐθεώρουν αὐτὸν οἱ Ἄγγλοι, καυχώμενοι ἐπ' αὐτῷ, ἀλλ' ὅποιοις τις ἦν πράγματι; Ὅτι ἦν ποιητής, καὶ ποιητῆς κράτιστος, τοῦτο οὐδεὶς ν' ἀμφισβητήσει δύναται, κἂν ἔτι ὑπὸ μεγίστης ἀντιπαθείας κατήχηται κατὰ τοῦ ἐπιφανοῦς ἀνδρός τῆς πατρίδος αὐτοῦ, ὃς ὑπὸ πάντων ἐξόχως ἐλατρεύετο ἐν Ἀγγλίᾳ, μάλιστα τῶν νέων λόρδων καὶ τοῦ ὠραίου φύλου, ἐφ' ᾧ καὶ ἡ ποίησις αὐτοῦ ἐθεωρήθη ὑπὸ τινῶν λίαν γυναικεία. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ ἀγγλοῦ ἔτι κριτικοῦ ἐκρίθη, ὁ Τέννυσον ὡς μὴ κεκτημένος δημιουργικὸν πνεῦμα ἢ ἐν ταῖς λεπτομερείαις τοῦ ὕψους, εὐρέτης λέξεων μάλλον ἢ ἰδεῶν. Ὁ δὲ ἐπιφανὴς γαλάτης κριτικὸς Ἐδμόνδος Scherer, ὃν ὁ Sainte-Beuve ἔθηκε ἐν τῇ πρώτῃ τάξει τῶν γάλλων συγγραφέων, μεταξὺ τοῦ Ἐρνέστου Renau καὶ τοῦ Taine, ἀποφαίνεται οὕτω περὶ τῆς ποιήσεως τοῦ Τέννυσον. «Ἐὰν ἀφῶμεν κατὰ μέρος χορφοῖας τινὰς καὶ τινὰ τεμάχια κωμικὰ ἔστιν, ὅτε πᾶσαι αἱ τοῦ Τέννυσον ποιήσεις εἰσὶ λυρικαὶ ἢ ἐλεγειακαὶ, ὡς ἡ «In memoriam», ἢ εἰδυλλιακαὶ, ὡς ἡ «Πριγκίπισσα», ἢ ἐπικαὶ ὡς ὁ «Βασιλεὺς Ἀρθούρος». Ὁ Τέννυσον στερεῖται προφανῶς τῆς δραματικῆς εὐπαθείας. Οὐκ ἔστι κυρίως δημιουργός, οὐδαμῶς ἐπινοεῖ τὰ θέματα αὐτοῦ, λαμβάνει αὐτὰ παρὰ τοῦ προτυπώτου, παρὰ τῆς ἀρχαιότητος ἢ ἐκ τῶν μέσων αἰώνων, παρὰ μύθου νηραΐδος, παρὰ λαϊκῶν παραδόσεων· δοθεῖσις δὲ τῆς ἀφορμῆς, ἀναλύει αὐτήν, διακρίβει αὐτήν... Ὁ Τέννυσον εὐχαριστεῖται νὰ ἀνακαταστή μετὰ τεχνικῆς δυνάμεως τοὺς παλαιούς τύπους καὶ τὰς ὠραίας παραδόσεις. Ἐν πραγματεία δὲ δημοσιευθεῖση ἐν τῷ τεύχει τῆς 15 φεβρουαρίου τοῦ 1856 τῆς «Ἐπιθεωρήσεως τῶν δύο Κόσμων» ὑπὸ τοῦ Ἀρθούρου Dudley, ἐπιγραφομένη «ἡ ἀγγλικὴ ποίησις ἀπὸ τοῦ Shelley» ἐπίσης αὐστηρῶς κρινεῖται ὁ ἀγγλος ποιητής, ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὑφ' ἧν καὶ ὑπὸ τοῦ προμνησθέντος κριτικοῦ. Κατηγορεῖται καὶ ὑπὸ τοῦ Dudley ὡς στερούμενος συλλήψεως καὶ καταφεύγων εἰς τὴν γλωσσικὴν μελωδίαν καὶ εἰς τὴν μουσικὴν τῶν στίχων. Ὁ κριτικὸς ὅμως τοῦ Σαϊκσπέρου καὶ ἄλλων ποιητῶν Taine εὐνοϊκώτερον περὶ τοῦ ταφισομένου ἐν τῇ καλουμένῃ «Γωνία τῶν ποιητῶν», ἐν τῇ μονῇ τῆς Οὐεστμινστέρης, ἀπαφαίνεται, ἀναγνωρίζων αὐτῷ τύπον ποιήσεως ἡρέμου, γλυκείας, βουκολικῆς. Ὁ δὲ Αὐγουστίνος Filon ἐν τῇ «Ἱστορίᾳ τῆς Ἀγγλικῆς φιλολογίας» αὐτοῦ (1883) τάδε τὰς γραμμὰς ἀφιερῶ τῷ θρηνημένῳ ἐπιφανεῖ ποιητῇ. «Ὁ Τέννυσον, ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Wordsworth, ἔχει τὸ σκῆπτρον τῆς ἀγγλικῆς ποιήσεως. Τὰ «Εἰδυλλία τοῦ βασιλέως», ἀποσπάσματα τεθραυσμένης ἐποποιίας, ἐρείπια οἰκοδομήματος οὐδέποτε συντελεσθέντος, παριστᾶσιν αὐτὸν ὡς τὴν ἀναβίωσιν τῆς ἱπποτικῆς ἐποχῆς. Εἶδος τι μυθώδους κνέφους περιβάλλει τὸ ἔργον αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἡ νεωτέρα ἀβρότης κρύπτεται ὑπὸ γοτθικᾶς μορφῆς».

Ἄλλ' οἱ Ἄγγλοι, ὡς εἶπομεν, ὡς τὸν κράτιστον τῶν ἰσταμένων χρόνων ποιητὴν τὸν Τέννυσον θεωροῦσιν. Ἐν τούτοις τὰ μεγάλα αὐτοῦ ποιήματα «τὰ Εἰδυλλία τοῦ βασιλέως», «ἡ Πριγκίπισσα», διατηρηθῆσονται ἐν τῇ μνήμῃ τῶν ἀνθρώπων οὐχὶ ὅσον τὰ βραχύτερα ποιήματα καὶ αἱ χορφοὶ (Ballades). Ἡ χορφοῖα τῆς «Κλάρας», ἐν ἣ ἡ μεγάλη κυρία, ζητοῦσα νὰ διασκεδάσῃ τὴν ἀνίαν αὐτῆς, καθυπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτῆς νέον τινά, οὗ, διὰ τινος δικαίας τῶν πραγμάτων στροφῆς, αὐτὴ καθίσταται εἰς δούλην, ἐθεωρήθη δικαίως ὡς ἀριστούργημα. Ὁ Τέννυσον διήλθε βίον φιλοσοφικόν, τιμώμενος ὑπὸ τῶν περὶ αὐτὸν καὶ τιμῶν καὶ αὐτὸς αὐτούς. Ἡ λεπτολόγος κριτικὴ, πολλακίς μὴ ἀπληλαγμένη ὢν αἱ πέδαι τῶν κανόνων τῆς τέχνης ἐπιβάλλουσιν ἐπιψηφάξεων, παριστᾶται πῶς ἐπιθυμοῦσα τὰς αὐτὰς καὶ τοῖς ἄλλοις νὰ ἐπιβάλλῃ πέδας. Πᾶσαι αἱ παρατηρήσεις αὐτῆς δύνανται νὰ ὀρθῶν ὀρθαὶ καὶ δίκαιαι, ἀλλὰ μεθ' ὅλας αὐτὰς ὁ Τέννυσον θά καταλέγεται ἐν τοῖς ἐπιφανεῖσι ποιηταῖς, θά εἶναι ποιητής.

Ἀποπερατοῦντες τὰς γραμμὰς ταύτας, ἐλάβομεν τὸ φύλλον τῆς παρασκευῆς, 24]7 ὀκτωβρίου, τοῦ «Χρόνου τῶν Παρισίων», ἐν ᾧ πλήρως ἐστὶν ἀφιερῶται τῷ Τέννυσον, μὴ περιλαμβανο-

μένης τῆς βιογραφίας αὐτοῦ, μετὰ τὸ ἄρθρον δημοσιευομένης. Τὸ ἄρθρον εἶνε λίαν θερμὸν, ἀποφαίνεται δ' ὅτι τὰ ἀγγλικὰ γράμματα ἀπώλεσαν διὰ τοῦ θανάτου τοῦ Τέννυσον τὸ μέγιστον τῶν ὀνομάτων, ὅπερ ἐκόσμηε αὐτά, διότι δὲν πρέπει ν' ἀπατώμεθα «c'est quelque chose de tres grand qui s'en va avec Tennyson».

O. A.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΛΥΔΙΟΥ ΠΟΤΑΜΟΥ.

Ὁ Λυδίας ποταμὸς κεῖται ἐν Μακεδονίᾳ, δύο δὲ ὑπάρχουσιν αὐτοῦ γραφῆς τύποι Λυδίας-ἰεω παρ' Ἡρόδοτον¹, Λυδίας παρ' Εὐριπίδην², Σκύλακα³ καὶ Πτολεμαίω⁴ καὶ Λουδίας⁵ παρὰ Στράβων⁶. Ὁ ποταμὸς οὗτος σήμερον καλεῖται ἐν μὲν τῇ τουρκικῇ Καρᾷ-Ἀσμάκ, ἐν δὲ τῇ καθωμιλημένῃ ἑλληνικῇ Μαυρονέρι. Ἦν Abel⁷ ἀποκαλεῖται ὁ προκείμενος ποταμὸς Μογλενίτικος, Καρατζιά καὶ Καρᾷ-Ἀσμάκ. Καὶ τὰ μὲν δύο τελευταῖα ὀνόματα, ἀμφότερα τουρκικά, εἶνε τῆς αὐτῆς ῥίζης· τὸ πρῶτον ὅμως ἀνήκει ἄλλῳ τινὶ ποταμῷ, ὅστις ἐξ ἄρκτου ρέων καὶ δεχόμενος τοὺς ποταμίσκους Βελίτσαν καὶ Νοτίαν⁸, ἐκρέει εἰς τὸν ποταμὸν Λυδίαν παρὰ τὴν λίμνην τῆς Πέλλης. Ὁ δὲ Λυδίας μόνον Μαυρονέρι ἢ Καρᾷ-Ἀσμάκ ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων καλεῖται, οὐχὶ δὲ καὶ Μογλενίτικος⁹.

Καθ' Ἡρόδοτον¹⁰, συννηοῦτο τὸ πάλαι ὁ ποταμὸς Λυδίας μετὰ τοῦ Ἀλιάκμονος, ὅπερ τῶν μεταγενεστέρων τινὲς ἀποκρούουσιν ὡς μὴ ὀρθόν¹¹· μὴ προσαγομένης ὅμως οὐδεμιᾶς μαρτυρίας κατὰ τῶν ὑπ' αὐτοῦ εἰρημένων, οὐδαμῶς ἀναιρεῖται ἡ πληροφωρία αὐτῆ τοῦ ἱστορικοῦ. Συνεξέβαλλε δ' ἐν τῇ ἀρχαιότητι ὁ ποταμὸς Λυδίας μετὰ τοῦ Ἀλιάκμονος εἰς τὴν θάλασσαν ἐν ἐνὶ πιθανῶς δι' ἑλλῶν εὐρυνθέντι ρεύματι, ὡς ὁ Müller¹² ὀρθῶς παρατηρεῖ· νῦν ὅμως ἐνοῦται μετὰ τοῦ Ἀξιοῦ¹³, μεθ' οὗ συνεκβάλλει εἰς τὸν Θερμαῖον κόλπον.

Ἐκ τοῦ παρατεθειμένου χωρίου τοῦ Εὐριπίδου¹⁴, οὐδὲν ἄλλο φαίνεται εἰμὴ ὅτι διὰ τῶν ὑδάτων αὐτοῦ ἐλίπαιεν ὁ ποταμὸς οὗτος τὴν κύκλω εἰς τὸν ἕρπον.

Ὁ ἐπιτομεύς τοῦ Στράβωνος¹⁵ ἀναφέρει αὐτὸν ρέοντα ἐκ τῆς λίμνης Πέλλης· ἐπισταμένη ὅμως τῶν μεταγενεστέρων ἔρεινα ἀποδεικνύει ἐσφαλμένην τὴν γνώμην ταύτην. Καὶ πρῶτον μὲν ὁ Müller¹⁶ παραδέχεται αὐτὸν ρέοντα ἐκ θυμῶν καὶ ἐν μὲν τῇ ἄνω χώρα Ποταύαν¹⁷, παρὰ δὲ τὴν παραλίαν Καρᾷ-Ἀσμάκ καλούμενον. Ὁ αὐτὸς συγγραφεὺς¹⁸ τάττει τὴν χώραν Ἐορδαίαν ἐν τῇ τοῦ ποταμοῦ Λυδίου κοιλάδι, ἥτοι προεκτείνει τὸν ποταμὸν τοῦτον πρὸς βορρᾶν τε καὶ δύσιν πολλῶ ἀπώτερον τῆς πόλεως Πέλλης, ἢ ὅσον ἀποδέχεται αὐτὸν ὁ ἐπιτομεύς Στράβωνος ρέοντα ἐκ τῆς λίμνης Πέλλης. Ὁμοίως καὶ ὁ Abel¹⁹ ἀποδέχεται τὸν ποταμὸν τοῦτον βορειόθεν τῆς πόλεως Πέλλης κατερχόμενον, ἐκπηγάζοντα δ' ἐκ τῆς βορεινῆς τοῦ ὄρους Νίτσου οὐρεῖς.

Ὁ Mannert²⁰, περὶ Πέλλης πραγματευόμενος, ἀναγράφει ὅτι ὁ Στράβων παρέχει τὸ ὄνομα τοῦ ποταμοῦ τοῦ κατακλιζόντος τὸ πάλαι τὴν χθαμαλὴν χώραν καὶ προξενούντος τὰ παρὰ τὴν πόλιν Πέλλαν τέλματα, ὁ δὲ ποταμὸς οὗτος εἶνε ὁ Λυδίας· καὶ ὅμως παραλείπει ἐν τῷ χάρτῃ αὐτοῦ τὸ ὄνομα τοῦ ποταμοῦ. Ὡσαύτως καὶ ἡ γνώμη αὐτοῦ θεωροῦντος τὸν ποταμὸν τοῦτον ὡς δευτερεύοντα βραχίονα Ἀξιοῦ καὶ Εἰριωνοῦ²¹ φαίνεται ἀπορροῦ. Ἴσως ὤρηθη ὁ Mannert εἰς τὴν γνώμην ταύτην ἐκ χωρίου τινὸς τοῦ ἐπιτομέως Στράβωνος²², ἀναφέροντος ὅτι τὴν λίμνην Πέλλης πληροῖ ἀπόσπασμά τι τοῦ ποταμοῦ Ἀξιοῦ· τοῦτο ὅμως ὑπογίως μόνον δυνατὸν ἦν, διότι μεταξὺ τῆς λίμνης ταύτης καὶ τοῦ Ἀξιοῦ ἐπίκειται ἡ χθαμαλὴ τελευτῆ τοῦ ὄρους Παῖκου²³. Ὁ Forbiger²⁴ ἀναφέρει τὸν ποταμὸν τοῦτον διαρρέοντα τὰς χώρας Ἐορδαίαν, Ἡμαθίαν καὶ Βοττιαίαν καὶ περιδρέχοντα τὴν πόλιν Ἐδεσσαν. Κατὰ στενὴν ἔννοιαν περὶ Ἡμαθίας, κειμένης μεταξὺ Λυδίου καὶ Ἀλιάκμονος, ὁ πρῶτος τῶν ποταμῶν τούτων (Λυδίας) οὐδόλως διέτεμε τὴν χώραν Ἡμαθίαν, ὡς ὁ Forbiger λέγει, ἀλλὰ περιώριζεν αὐτήν. Ἐπίσης κατὰ τὸν αὐτὸν συγγραφέα ὁ αὐτὸς ποταμὸς περιέδραχε καὶ τὴν

Ἐδεσσαν, ὅπερ ἀνάληθες, διότι ἡ πόλις αὕτη διαρρεῖται ἐπι καὶ νῦν ὑπ' ἄλλων τινῶν ποταμίσκου Βόδα²⁵ καλουμένου καὶ ἐμβόλλοντος εἰς τὸν Λυδῖαν.

Κατὰ τὰ προειρημένα λοιπὸν κατερχόμενος ὁ ποταμὸς Λυδίας ἀπὸ δυτικῶν καὶ ἄρκτου πρὸς νότον καὶ ἀνατολάς, διέρχεται τὴν λίμνην Πέλλης²⁶ παρ' ἣν τὸ ρεῦμα αὐτοῦ αὐξάνεται διὰ τῶν εἰς αὐτὸ ἐμβαλλόντων ποταμίσκων²⁷ καὶ περιβρέχων τὴν παραλίαν πεδιάδα Βοττιαίας, ἐκβάλλει νῦν μετὰ τοῦ Ἀξιοῦ εἰς τὸν Θερμαῖον κόλπον.

Τὰ περὶ τοῦ πλάτους, βάθους καὶ τῶν ἄλλων σχέσεων τοῦ ποταμοῦ τούτου ἀκριβῶς ἐξετάζονται ὑπὸ Cousinéry καὶ Felix de Beaujour²⁹ ἐν τοῖς πολλοῦ λόγου ἀξίοις συγγράμμασιν αὐτῶν.

Κατὰ Στράβωνα³⁰ καὶ Σκύλακα³¹, οἷς φαίνεται παρακολουθῶν καὶ ὁ Niebuhr³², ἦν ὁ ποταμὸς Λυδίας πλωτός, κατὰ μὲν τὸν πρῶτον μέχρι Πέλλης ἀπὸ τῆς θαλάσσης ἐφ' ἑκατὸν καὶ εἴκοσι στάδια, κατὰ δὲ τὸν δευτέρου μέχρι τῆς πόλεως Αἰγῶν (Ἐδέσσης), ὅπερ ἀνασκευάζεται ὑπὸ Tafel³³ καὶ Δήμιτσα³⁴.

Σημειώσεις.

1 VII, 127. «μέχρι Λυδῖου τε ποταμοῦ καὶ Ἀλιάκμονος» κτλ.

2) Βάχχι, στ. 571. «Λυδῖαν τε, τὸν εὐδαιμονίας

» βροτοῖς ὀλβοδόταν
» πατέρα τε, τὸν ἔκλυον
» εὐίππων γῶραν ὕδασιν
» καλλίστοισι λιπαίνειν».

3) Περίπλους, κεφ. 67, σ. 102. «Ποταμὸς Λυδίας, πόλις Αἰγαὶ καὶ βασιλεῖον ἐν αὐτῇ καὶ ἀνάπλους εἰς αὐτὴν ἀπὸ τὸν Λυδῖαν».

4) III, 13, 15. «Λυδῖος ποταμὸς ἐκβολαί». Κατὰ δὲ τὸν Σχολιαστήν «Λυδίας ποταμὸς ὁ Στήμων».

5) Καὶ Ροιδίας, κατὰ Kiepert: Lehrbuch der alten Geographie: Berlin 1878. σ. 310 «... der schiffbare Ludias, oder Rhœdias».

6) VII, ἀπ. 20. «Ἐἴτα Πύδνα, Μεθώνη, Ἄλωρος καὶ ὁ Ἐρίγων ποταμὸς καὶ Λουδίας», ἀπ. 22. «Ἐἴτα Ἐρίγων καὶ Λουδίας ποταμοί. Ἀπὸ δὲ Λουδίου... κτλ.» καὶ ἀπόσπ. 23. «Ἐξ ἧς ὁ Λουδίας ποταμὸς ρεῖ».

7) Makedonien vor König Philipp: Leipzig 1847. σ. 10. «Der Ludias ist der heutige Moglenitziko det Griechen, oder Karadschia der Türken. nach seinem Austritt aus dem See der Janitza aber heisst er Karasmak». Περὶ. Tozer: Researches in the Highlands of Turkey: London 1869: I, σ. 155. «... the Moglenitiko, which was probably called Ludias in ancient times.»

8) M. Δήμιτσα: Ἀρχαία γεωγραφία Μακεδονίας: ἐν Ἀθήναις 1876. I, σ. 193. πρὸς. Kiepert: Neuer Atlas von Hellas und den hellenischen Colonien: πίν. XV.

9) Forbiger: Handbuch der alten Geographie: Leipzig 1848. III, σ. 4055. «jetzt Karasmak oder Mavroneri.» Ὁ αὐτὸς ἐν Pauly's Real-Encyclopädie der clas. Alterthumswissenschaften IV, Stuttgart 1846. σ. 1281. «der heutige Karasmak oder Mavroneri, der sich mit dem Flusse von Moglena oder Caradja vereintigt» Περὶ. Cousinéry: Voyage dans la Macédoine: Paris 1831. I, σ. 62. «Nous atteignimes le Cara-Asmak. fleuve nommé par les anciens Ludias et qui se jetait autrefois dans la mer (adde avec l'Haliacmon dans le même lit), mais qui s'est réunis depuis longtemps à l'Axius, au lieu d'aller joindre le golfe», καὶ Ami Boué: Recueil d'itinéraires dans la Turquie d'Europe: Vienne 1854. I σ. 282. «Le surplus de ses eaux (du lac de Yenidjé) s'écoule dans la mer sous le nom grec de Mavroneri ou Kara-Asmak».

10) VII, 127. «μέχρι Λυδῖου τε ποταμοῦ καὶ Ἀλιάκμονος... ἐς τῶν τὸ ρέεθρον τὸ ὕδωρ συμμαίγοντες».

11) Mannert: Geographie der Griechen und Römer: Landshut: 1812. VII, σ. 509. «Es nennt ihn (den Haliakmon) schon Herodot (VII, 127), lässt ihn aber irrend mit dem Ludias zusammenfallen». Forbiger: Handbuch κτλ. III, σ. 1055 «Herodot (VII, 127) gibt ihm (dem Ludias) durch Verwechslung des Axius mit dem Haliakmon ein und dieselbe Mündung mit letzterem».

12) Ueber die Wohnsitze, die Abstammung und die ältere Geschichte des makedonischen Volks: Berlin 1825. σ. 4. «Er floss (der Haliakmon) in Herodots Zeit mit dem Ludias in einer, wahrscheinlich durch Sümpfe erweiterten, Mündung zusammen».

13) Aber: Makedonien: κτλ. σ. 11. «Hingegen flossen nach

Herodot (VII, 127) Ludias und Haliakmon vor ihrer Mündung zusammen, während jetzt dies bei Axios und Ludias der Fall ist». Περὶ. Cousinéry: Voyage κτλ. I, σ. 62. «mais qui s'est réunis Depuis longtemps à l'Axius». Ἰδε καὶ γάρτην Tozer: Researches: κτλ. ἐν τῆσει τοῦ πρώτου τόμου.

14) Βάχχι. στ. 571.

15) VII, ἀπ. 23. «ἔχει δὲ λίμνην πρὸ αὐτῆς (ἡ πόλις Πέλλα), ἐξ ἧς ὁ Λουδίας ρεῖ».

16) Ueber die Wohnsitze κτλ. des maked. Volks: σ. 4. «Der zweite Fluss in der Reihe strömt von Westen her; jetzt wird er im höhern Lande Potava, an der Küste Karasmak genannt, im Alterthum führte er... den Namen Ludias oder Ludias».

17) Καὶ Ἐορδαϊκόν, ὅστις ἐξερχόμενος ἐκ τῆς λίμνης Βεγορρίτιδος καὶ κατὰ Forbiger III, σ. 1054 τὸ μὲν πρῶτον βορείως τε καὶ ἀνατολικῶς, εἶτα δὲ νοτίως τε καὶ ἀνατολικῶς διευθυνόμενος, διέρχεται τὴν γῶραν Ἐορδαϊκῶν. Ὁ δὲ Ἐορδαϊκὸς αὐτός διασταλτέος ἀπὸ τοῦ Ἰλυρικῶν Ἐορδαϊκοῦ (Devol). Περὶ. Kiepert: Neuer Atlas von Hellas κτλ. πίν. XV.

18) Ueber die Wohnsitze κτλ. σ. 17.—Περὶ. E. Curtius: Griechische Geschichte Berlin 1874. σ. 394 «das Becken von Ostrovo, die Landschaft der Eordäer, wo sich aus Seen und Bächen die Gewässer sammeln, die als Ludias fluss in das Meer münden», καὶ σελ. 395 «aus der Eordäa (windet sich) der Ludias (hervor)».

19) Makedonien κτλ. σ. 10 «Er entspringt in der vom Nische nordwärts laufenden Gebirgskette, die sein oberes Thal bis zu ihrem südöstlichen Ende im Paik umkreist». Περὶ. Kiepert: Neuer Atlas von Hellas κτλ. πίν. XV.

20) Geographie der Griechen κτλ. VII, σ. 478.

21) Geographie κτλ. VII, σ. 506. «Er ist (der Ludiasfluss) im grunde ein Nebenarm des Axius und Erigon (?), welcher sich in einem Sumpfe bei Pella sammelt».

22) VII, ἀπ. 23. «Τὴν δὲ λίμνην (Πέλλης) πληροῖ τοῦ Ἀξιοῦ τι ποταμοῦ ἀπόσπασμα».

23) M. Δήμιτσα: ἀρχαία γεωγραφία Μακεδονίας: I, σ. 194. Περὶ. Cousinéry: Voyage dans la Macédoine I, σ. 34. «Il me semble que ce grand volume d'eau doit parvenir de l'Axius qui coule de l'autre côté de la montagne, en passant par des souterrains jusqu'à l'endroit où nous voyons jaillir la source».

24) Handbuch der alten Geographie κτλ. III, σ. 1054. «Lydias oder Ludias vermuthlich derselbe Flyss, den Arrian Anab, I, 5, 5. den Ἐορδαϊκὸς ποταμὸς nennt, der... Eordäa. Emathia und Bottiäa durchfloss, Edessa bespülte».

25) Ἐνὸς ὄχι: ἐκ τῶν ἀσήμεων ὀνομασιῶν τοῦ Λυδίου Abel: Makedonien κτλ. σ. 10.

26) Περὶ εἶδους τινῶν ἰχθύων ἐν τῇ λίμνῃ ταύτῃ Ἰδε Ἀθήναιον VII, σ. 328.

«τὸν χροῖον ἐν Πέλλῃ λήψη μέγαν»
» ἔστι δὲ πῖον ἂν θέρος ἦ».

27) Mannert: Geographie κτλ. VII, σ. 506. «Durch klein Nebenbäche verstärkt wird. Er vergrössert sich (der Ludiasfluss) dadurch zum bedeutenden Fluss, welcher...» Περὶ. Felix de Beaujour: Voyage militaire dans l'Empire Ottoman: Paris 1829. I, σ. 195. «Le lac (de Yenidjé), qui verse dans le canal (Ludias) ses eaux, après les avoir reçues de trois petites rivières venant de Niaousta, de Vodina et de Moglena, borde la plage».

Περὶ τῶν εἰς τὴν λίμνην Πέλλης ἐμβαλλόντων ποταμῶν ἀνάγκη νὰ διαλάβωμεν ἀκριβέστερον. Καὶ ὁ μὲν ἐκ τῆς πόλεως Νεαούστης, ὡς ὁ Felix de Beaujour ἀναγράφει, πρὸς ἀνατολάς ρεῖον, ἴσως εἴνε ὁ Ροιδίας, ὅστις ὑπὸ τοῦ Kiepert (Neuer Atlas von Hellas κτλ. πίν. VII) βορειότερον προσδιορίζεται: ὁ δ' ἐκ τῆς πόλεως Ἐδέσσης κατερχόμενος καλεῖται νῦν Βόδα: καὶ ὁ ἐκ τῆς γῶρας Μογλενῶν καταρρέων εἴνε ὁ σήμερον Μογλενίτικος καλούμενος, ὅστις, δεχόμενος καὶ τοὺς ποταμίσκους Βελίτσαν καὶ Νοτίαν, ἐκβάλλει εἰς τὸν Λυδῖαν παρὰ τὴν λίμνην Πέλλης. Ἦλθον ὁμοῦ τῶν τριῶν τούτων, ἐκρέουσιν ἐν τῇ αὐτῇ λίμνῃ, κατὰ Δήμιτσαν. (ἀρχαία γεωγραφία Μακεδονίας I, σ. 193) καὶ ἄλλοι μικροὶ ποταμοὶ ἐκ δυσμῶν μὲν ἢ Ἰαβορνίτσα, ἐξ ἄρκτου δὲ ὁ Βόρβορος, ἐκ νότου ἢ Ἀραβίτσα (περὶ ἧς ἴδε Delacoulonche: Mémoire... κτλ. σ. 37.), δεχομένη τὸ Γύμνοβον (ἴδ. Delacoulonche αὐτόθι. σ. 38, σημ. 2) καὶ ἐξ ἀνατολῶν τὸ Κονίσκισον. Ἐπι πᾶσι δὲ ταῖσι ἔρρεε τὸ πάλαι ἐν τῇ αὐτῇ λίμνῃ, πάντως ὁμοῦ ὑπογείως, καί τι ὑπὸ τοῦ ἐπιτομέως τοῦ Στράβωνος (VII, ἀπ. 23) ἀναφερόμενον ἀπόσπασμα τοῦ ποταμοῦ Ἀξιοῦ.

28) Voyage dans la Macédoine I, σ. 62. «La largeur du Cara-Asmak (Lydias) n'est pas considérable; ses eaux sont presque toujours troublées et son lit est très-profond: c'est pourquoi les Turcs l'ont nommé Cara-Asmak, ce qui signifie noir (profond)».

29) Voyage militaire κτλ. I, σ. 195. «C'est un canal très-encaissé, que les uns croient naturel, d'autres artificiel, par où les eaux du lac de Yenidjé s'écoulent dans la mer ou vont se perdre dans l'Axius vers son embouchure».

30) VII. ἀπ. 23 «Ἀπὸ δὲ Λαοδίου εἰς Ἡέλλαν πόλιν ἀνάπλους πτάδια ρκ'».

31) Παρίπλους κερ. 67 σ. 202.

32) Vorträge über alte Länder-und Völker kunde: Berlin 1851. σ. 295. «Die Flüsse der dortigen Gegend, vorzüglich Ludias, waren damals schiffbar, jetzt sind sie versandet».

33) De Thessalonica ejusque agro: Berl. 1839 σ. 311. «Et Ludiam usque ad edessam navigari nondum audivi».

34) Αρχαία γεωγραφία Μακεδονίας: I, σ. 155.

Π. Γ. ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ δ. φ.

ΝΟΜΙΣΜΑΤΟΛΟΓΙΚΑ.

ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΙ ΤΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΚΩΝ ΝΟΜΙΣΜΑΤΩΝ.

Τὰ νομίσματα τῆς Θεσσαλίας ἀνάγονται εἰς τρεῖς μεγάλας περιόδους, ἧτοι α' τῆς αὐτονομίας, β' τῆς μακεδονικῆς καὶ γ' τῆς ῥωμαϊκῆς.

Ἡ α' περίοδος (480—353 π. X.) ὑποδιαιρεῖται εἰς τρεῖς μικροτέρας περιόδους ὡς ἐξῆς: Ἡ πρώτη περίοδος ἄρχεται ἀπὸ τῶν προιστορικῶν χρόνων (ἄδηλον πότε) μέχρι τοῦ 480 π. X.¹ Ἡ δευτέρα περίοδος ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 480 μέχρι τοῦ 400 π. X. (περσικοὶ χρόνοι) καὶ ἡ τρίτη περίοδος ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 400—353 π. X. (Πελοποννησιακὸς πόλεμος· Κλασικὴ ἐποχὴ).

Ἡ β' περίοδος (353—146 π. X.) ὑποδιαιρεῖται εἰς τέσσαρας μικροτέρας περιόδους, ὡς ἐξῆς. Ἡ πρώτη περίοδος ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἔτους 353 μέχρι τοῦ ἔτους 344 π. X. (Φίλιππος δ Μακεδὼν ἐν Θεσσαλίᾳ). Ἡ δευτέρα περίοδος ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 344—286 π. X.² Ἡ τρίτη περίοδος ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἔτους 286—196 π. X. (κατάλυσις τοῦ Μακεδονικοῦ κράτους), καὶ ἡ τετάρτη περίοδος ἄρχεται ἀπὸ τοῦ 196—146 π. X. (ἀνεξαρτησία χορηγηθεῖσα ὑπὸ τοῦ Φλαμίνιου).

Ἡ γ' περίοδος ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἔτους 146 π. Π., ἧτοι ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κορίνθου ὑπὸ τοῦ Μομίου, ὅτε καὶ ἡ Θεσσαλία συνεχωρεύθη εἰς τὸ τότε ἀχανὲς ῥωμαϊκὸν κράτος, καὶ φθάνει μέχρι τῆς κατάλυσεως τοῦ δυτικοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους.

Κατὰ τοὺς ἀρχαιότετους χρόνους δὲν εἶχον κοπεῖ νομίσματα ἐπ' ὀνόματι τῶν Θεσσαλῶν· ἀλλὰ κατὰ τοὺς μεταγενετέρους χρόνους αἱ πόλεις Λάρισα, Πέλινα, Φαρκαδῶν, Φερραί, Σκοτούσα καὶ Τρίκκη εἶχον παραδεχθῆ κοινόν τινα τύπον. Τὰ θεσσαλικὰ νομίσματα ἐκόπησαν κατὰ τὸν Αἰγινητικὸν σταθμόν. Ἐκάστη πόλις ἐπὶ τοῦ νομίσματος αὐτῆς (δραχμῆς, δισδρόλου, ὀβολοῦ) ἐγγράττει τὸ ὄνομα αὐτῆς. Ἐκτὸς τοῦ κοινοῦ τύπου τινὲς τῶν πόλεων εἶχον καὶ ἰδιαιτερόν τύπον. Τὸ τριώβολον τῆς Πελλίνης ἔχει ὡς τύπον πολεμιστὴν μαχόμενον ἐνόπλιος δι' ἀσπίδος κυκλοτεροῦς καὶ λόγχης καὶ ὀπισθεν ἵππεά καλπάζοντα. Ἡ δραχμὴ τῆς Σκοτούσης ἔχει ὡς τύπον προτομὴν ἵππου καὶ ἐλλέβορον ἐν κάλυκι ἐν ἐγκοίλῳ τετραγώνῳ.

Ἡ Φάρταλος δὲν ἔχει τὸν κοινὸν τύπον, τὰ τριώβολα καὶ οἱ ὀβολοὶ τῆς πόλεως αὐτῆς ἔχουσι κεφαλὴν τῆς Παλλάδος ἀρχαϊκὴν πρὸς τὰ δεξιὰ καὶ προτομὴν ἵππου πρὸς τὰριστερὰ ἐν ἐγκοίλῳ τετραγώνῳ.

Τὰ νομίσματα τῆς πρώτης περιόδου ὑπὸ τὸν κοινὸν τύπον εἰσὶ τὰ ἐξῆς: ΛΑΡΙΣΗΣ. Ἐπὶ τῆς μιᾶς ὀψεως παρίσταται ἀνὴρ γυμνὸς καὶ ὄρθιος πρὸς τὰ δεξιὰ· ἀνὴρ καθήμενος καὶ κρατούμενος ἐκ τῶν κεράτων ταύρου ὀλοκλήρου ἢ ἐν προτομῇ· κάτωθι ἐλλέβορος, ἢ τὰ σύμβολα ΛΑΒ'. Ἴππος ἢ προτομὴ ἵππου πρὸς τὰ δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ. Δραχμαὶ ἔλκουσαι βάρους 6,00—5,90. 5,60· Τριώβολα 3,17—3,23.

ΠΕΛΙΝΗΣ. Ἐμπροσθεν μὲν παρίσταται ἀνὴρ γυμνὸς, ὄρθιος, κρατούμενος ἐκ τῶν κεράτων ἐνὸς ταύρου. Ἐπὶ δὲ τῆς ἐτέρας ΠΕ. Ἴππος βαδίζων ἀριστερὰ ἐν ἐγκοίλῳ τετραγώνῳ. Δραχμὴ ἔλκουσα βάρους γραμ. 5,67.

ΣΚΟΤΟΥΣΗΣ. Θεσσαλὸς κρατούμενος ἐκ τῶν κεράτων ταύρου, οὗ

μόνον τὸ ἄνω μέρος φαίνεται. Ὅπισθεν ΛΚΟ. Προτομὴ ἵππου δεξιὰ ἐν ἐγκοίλῳ τετραγώνῳ. Ὅβολος ἔλκων γραμ. 2,90.

Προτομὴ ταύρου πρὸς τὰριστερὰ· κάτωθι ἰχθύς. Ὅπισθεν ΛΚΟ. Προτομὴ ἵππου πρὸς τὰ δεξιὰ ἐν ἐγκοίλῳ τετραγώνῳ. Ὅβολ. γ, 0,92.

Αἱ ΦΕΡΑΙ ἔχουσι καὶ τὰς τρεῖς διαίρεσεις τῶν κοινῶν νομισμάτων, ἧτοι δραχμὴν, τριώβολον καὶ ὀβολόν.

Ἡ ΦΑΡΚΑΔΩΝ καὶ ἡ ΤΡΙΚΚΗ παρεδέχθησαν τὸ κοινὸν νομισματικὸν σύστημα ἀνευ ἀλλαγῆς τοῦ τύπου τοῦ ἐγκοίλου τετραγώνου. Μετὰ ταῦτα ἄπαιται σχεδὸν αἱ θεσσαλικαὶ πόλεις παρεδέχθησαν τὸ κοινὸν νομισματικὸν σύστημα. Οἱ τύποι αὐτῶν παρίστασι θεοὺς, ἥρωας, νόμφας εἰς τιμὴν ἐκάστου αὐτῶν. Ἡ τέχνη φθάνει μέχρι τοῦ ὑψίστου βαθμοῦ ἀναπτύξεως. Ὁ ὀρεσίχαλκος εἰσεχώρησεν ὡς νόμισμα ἐλάχιστος ἀξίας.

Τὰ νομίσματα τῆς πρώτης περιόδου ἀνάγονται εἰς τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ ε'. αἰῶνος π. X. Τῆς δευτέρας περιόδου (αὐτονομίας) μέχρι τῆς ὑποτάξεως τῆς Θεσσαλίας εἰς τὸν Φίλιππον τὸν Β', βασιλέα τῆς Μακεδονίας, μέχρι τοῦ 344 ἔτους π. X.

Ἡ μακεδονικὴ ἐποχὴ περιλαμβάνεται μεταξὺ τοῦ 347—197 π. X.

Περὶ τῶν Θεσσαλικῶν νομισμάτων ἐπραγματεύθησαν ἐκ τῶν ξένων ἐκτενῶς ἐφ' ὅσον γ' ἡμεῖς ἴσμεν, ὁ Mionnet³ ὁ Murret⁴ καὶ ὁ Gardner⁵ ἐκτενέστερον πάντων.

Α' ΑΙΝΙΑΝΩΝ.

1) Κεφαλὴ Παλλάδος δεξιὰ· ἡ περικεφαλαία κεκοσμημένη διὰ τριγῶν. Ὅπισθεν Α'ΝΙΑΝΩΝ ΑΜΕΝΟΚΛ. Ἀνὴρ γυμνός, ὄρθιος, σκοπεύων διὰ τοῦ τόξου καὶ ἔχων τὸν ἀριστερόν βραχίονα περιβεβλημένον διὰ τοῦ ὀμοφοροῦ. Ἐν τῷ πεδίῳ δύο βέλη ἐστημένα καὶ κλάδος φοίνικος. Ἄργ. 7,52.

2) Τοῦ αὐτοῦ τύπου εἰσὶ καὶ τὰ ἐξῆς:

ΑΙΝΙΑΝΩΝ ΠΟΛΕΜ	} ἄργ.	7,30
ΑΙΝΙΑΝΩΝ ΘΕΟΤΙΜ		6,86
ΑΙΝΙΑΝΩΝ ΞΕΝΑΡΧΟΣ		7,44
Α'ΝΙΑΝΩΝ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ		7,58

Ἐκατὸν ὄνομα ἔχει ἴδιον σύμβολον. Ἀμεινοκλής ἔχει κλάδον. Πολέμ. ξίφος· Θεότιμος νίκη, Ξεναρχος ξίφος καὶ βότρυον καὶ Ἀλέξανδρος κλάδον φοίνικος καὶ στέφανον. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν Δραχμῶν.

Τὰ δὲ τριώβολα ἔχουσι κεφαλὴν ἐστεμμένην δεξιὰ. Ὅπισθεν: ΑΙΝΙΑΝΩΝ, πολεμιστὴν γυμνόν, ὄρθιον, ἔχοντα τὴν μὲν δεξιὰν χεῖρα ὀπλισμένην διὰ δόρατος, τὸν δὲ ἀριστερόν βραχίονα ὀπλισμένον δι' ἀσπίδος. Ἄργ. 2,68—2,80.

ΑΙΝΙΑΝΩΝ ΤΑΥΡΙC	} ἄργ.	2,05
— ΤΟΛΜΑΙΟC		2,32

Σημειώσεις.

- 1) Ἡρόδοτος, VII. 6.
- 2) Διόδωρος, Σικελ. XVI. 14 Ἀρποκρ. ἐν λ. Σίμος.
- 3) Mionnet, De-cription des médailles antiques grecques et romaines.
- 4) E. Murret, Monnaies de Thessalie, Bull. de Corr. Hell. V. p. 285 pl. II.
- 5) Percy Gardner, Catalogue of Greek Coins, Thessaly etc. Ἐν Ἄλμυρῳ, μηνὶ Σεπτεμβρίῳ 1892.

N. I. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΠΟΙΚΙΛΑ.

Οἱ Καρχαρία. — Λέγεται ὅτι ἀπὸ τῆς διανοίξεως τῆς σουεζίου διώρυγος οἱ καρχαρία ἀπέβησαν πολυαριθμότεροι ἐν τῇ Μεσογείῳ, πληθυνόμενοι κατ' ἔτος, καὶ ἀποτελοῦσι συνεπῶς τὸ φόβητρον τῶν ἐν τῇ Ἀδριατικῇ λουομένων. Πρὸ τίνος ἐν τῷ κόλπῳ τῆς Φιουμῆς συναλήφθη καρχαρία, θηλυκοῦ γένους, ἔχων μῆκος πεντεκαίδεκα ποδῶν. Ἐν τῷ στομάχῳ αὐτοῦ ἀνευρέθησαν ὁ σκελετὸς αἰγὸς καὶ βραχὺς λίθος. Δύο ἄνδρες ἀπλητήθησαν, ἕνα ἐγείρωσι τὸ ἦπαρ τοῦ πλάσματος τούτου.

Ἐτερος καρχαρία διπλοῦ μεγέθους εὐρίσκειται εἰσέτι ἐν τοῖς αὐτοῖς ὕδασι καὶ συχνάκις παρατηρήθη τελευταίως ἐν τῷ κόλπῳ. Τὸ μῆκος 30

ποδῶν εἶναι μέγα διὰ καρχαρίαν, διότι ὁ μέγιστος τῶν γνωστῶν εἶχε μῆκος μόνον 37 ποδῶν.

Δὲν φαίνεται ὅμως ἀκριβῆς ἡ ὑπόθεσις ὅτι ἡ παρουσία τῶν καρχαρίων ἐν τῇ μεσογείῳ ὀφείλεται ὀφθέν εἰς τὴν σουεζεῖον διώρυγα. Ὁ λευκὸς καρχαρίας ὡς καὶ ὁ μικρότερος συγγενὴς αὐτοῦ ὁ κυανὸς καρχαρίας, εἶναι ἰθαγενεῖς, οὕτως εἶπεῖν, τῆς μεσογείου, λευκοὶ δὲ καὶ κυανοὶ καρχαρίαὶ ἐπανειλημμένως εἶχον συλληφθῆ ἐν τοῖς ὕδασι ἐκείνοις πρὸ τῆς διανοίξεως τῆς σουεζεῖου διώρυκος. Ἡ ἐν τῇ Ἀδριατικῇ ἐμφάνισις αὐτῶν ὀφείλεται εἰς τὴν θερμοκρασίαν τοῦ ὕδατος. Ὁ καρχαρίας δὲν ἀρέσκειται νὰ ζῇ ἐν ψυχρᾷ θερμοκρασίᾳ· ἐν τοῖς βάθει δὲ τῆς μεσογείου δύναται πάντοτε νὰ εὐρίσκη τὴν θερμότητα ἐκείνην τῶν ὑδάτων, ἣν ἀπαιτεῖ ἡ ἰδιοσυγκρασία αὐτοῦ· ταῦτὸν ὅμως δὲν συμβαίνει καὶ ἐν ταῖς βορειοτέροις ἢ ἀβαθετέροις ὕδασι τῆς Ἀδριατικῆς, τοῦ Αἰγαίου καὶ τοῦ Μαρμαρᾶ.

ΓΕΝΙΚΑΙ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

— Ἐν τῇ Bibliothéque de l'École des Chartes (μαΐου καὶ ἰουνίου 1892) ὁ κ. Omont, ἐπόπτης τοῦ τμήματος τῶν χειρογράφων τῆς Γαλλικῆς Ἐθνικῆς Βιβλιοθήκης καὶ γνωστὸς συγγραφεὺς, καθίστησι γνωστὸν σγέδιον ἐνώσεως τῶν ἐκκλησιῶν, ἐλληνικῆς καὶ λατινικῆς, κατὰ τὸ 1327. Δημοσιεύει τρία ἔγγραφα φανεροῦντα τὴν ἀποτυχίαν τῆς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀποσταλείσης ἐπὶ τῷ εἰρημένῳ σκοπῷ πρεσβείας. Τὰ πρῶτον εἶναι ἡ ἀπάντησις τοῦ Ἀνδρονίκου Παλαιολόγου πρὸς τὸν ἀπεσταλμένον Benoit de Come, ἣτις χαρακτηρίζεται ὡς συγκεχυμένη, τὸ δεύτερον εἶνε ἀνακλητήριον τοῦ Παλαιολόγου διὰ τὸν αὐτὸν Benoit, τὸ τρίτον φιλοφρονητικὴ ἐπιστολὴ τοῦ Μεγάλου Λαγοθέτου πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Γαλλίας, κοιμισθησομένη ὑπὸ τοῦ πρεσβευτοῦ. Περὶ τῆς ἀποπέρας ταύτης πρὸς ἔνωσιν τῶν ἐκκλησιῶν δύναται ὁ ἀναγνώστης νὰ εὕρῃ πληροφορίας ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ Ἱστορίᾳ» (τόμ. 6' σελ. 36-37) τοῦ φίλου καθηγητοῦ τοῦ ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου Α. Διομήδους Κυριακοῦ καὶ ἐν τῇ τοῦ πανιερ. μητροπολίτου Κορυνητῆς κ. Φιλοθέου Βαφείδου (Κωνσταντινούπολις 1884 σελ. 215 καὶ ἐξ.).

— Κατεσκευάσθη ἐν Ἀγγλίᾳ νέον ἀτιμόπλοιον διὰ τὸν Ἀτλαντικόν, κληθὲν Κ α μ π α ν ῖ α, 183 μέτρων μῆκους καὶ 23 μέτρων πλάτους, χωρητικότητος δὲ 20,000 τόνων. Φέρεται δὲ ὅτι τὸ ἀτιμόπλοιον τοῦτο θὰ ἐκτελῇ τὸν ἀπὸ τῆς Ἀγγλίας εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας πλοῦν ἐν ὀλιγωτέροις τῶν πέντε ἡμερῶν.

— Τὸ περίφημον ἀγαλμα τῆς Ἐλευθερίας, τὸ ὑπὸ τῶν Γάλλων τοῖς Ἀμερικανοῖς δωρηθὲν καὶ πρὸ τοῦ λιμένος τῆς Νέας Ὑόρκης στηθὲν, θὰ φωτίζεται προσεχῶς ὑπὸ ἡλεκτρικοῦ λαμπτήρος· φωτιστικῆς δυναμείας 55,000 κηρίων.

— Ὁ λόρδος Σπένσερ, πρῶτος λόρδος τοῦ ναυαρχείου ἐν τῷ ὑπουργείῳ Γλάστωνος, ἕνεκα τῆς γεωργικῆς κρίσεως, ἤναγκάσθη νὰ πωλήσῃ τὴν βιβλιοθήκην αὐτοῦ, τὴν «Althorp Library», ἣτις ἴν ἡ σπουδαιότατη τῶν ἰδιωτικῶν βιβλιοθηκῶν τοῦ Ἠνωμένου Βασιλείου. Ἠγοράσθη δὲ ἀντὶ πέντε ἑκατ. ὑπὸ τῆς κυρίως Ryland, ἣτις θὰ μετακομίσῃ αὐτὴν εἰς τὴν ὑπ' αὐτῆς συσταθεῖσαν ἐν Μαγγεστρίᾳ δημοσίαν βιβλιοθήκην εἰς μνημόσυνον τοῦ συζύγου αὐτῆς, θανόντος πρὸ τινῶν ἐτῶν. καταλιπόντος δὲ περιουσίαν δεκαπλασίαν τῆς τιμῆς εἰς τὴν ἡ βιβλιοθήκην τοῦ κ. Σπένσερ ἠγοράσθη, ἦτοι 50 ἑκατ.

— Ἐξ ἄλλου ἡ «Seribner's Magasine» ἀγγέλλει ὅτι ὁ κ. Tilden ἐκληροδότησε τῇ πόλει τῆς Νέας Ὑόρκης τὸ ποσὸν 25 ἑκατ. πρὸς ἱδρῶσιν δημοσίας βιβλιοθήκης. Ταῦτα πράττουσιν οἱ πρακτικοὶ Ἀμερικανοί.

— Ἐδημοσιεύθησαν ἄρτι ἐν Λονδίῳ εἰς δύο τόμους τὰ Ἀ π ο μ ν η μ ο ν ε ὑ μ α τ ἶ α ἄγγλου διπλωμάτου, σπουδαῖον διαδραματίσαντος πρόσωπον κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς βασιλείας τῆς Βικτωρίας, τοῦ Αὐγούστου Lottus. Τὰ Ἀπομνημονεύματα ταῦτα ἐν μέρει ἀναφέρονται εἰς τὴν διπλωματικὴν ἱστορίαν τῆς Εὐρώπης ἀπὸ τοῦ 1837—1862, περιλαμβάνουσι δὲ καὶ πλεῖστα ἐπεισόδια καὶ ἄλλα διάφορα.

— Ἡ Σάρρα Βερνὰρ προτίθεται νὰ μεταβῇ εἰς Βιέννην, ἔνθα, ἐν τῷ θεάτρῳ τοῦ Καρόλου, θὰ δώσῃ παραστάσεις τινάς. Οἱ Βιενναῖοι, ὅτινες ἀπεθαύμασαν τὴν Βαρτὲ κατὰ τὴν μετάβασιν αὐτῆς αὐτόσε τῷ παρελθόντι ἔαρι μετὰ τῶν συναδέλφων αὐτῆς τῆς Γ α λ λ ι κ ῆ ς - Κ ω μ ω δ ῖ α ς, ποιήσανται βεβαίως ἐνθουσιώδη ὑποδοχὴν τῇ διασήμεῳ τραγωδῶν, ἣτις προτιμᾷ τὰς περιοδείας. ἄς θεωρεῖ ὡς διασκέδασις, τῆς Γ α λ λ ι κ ῆ ς - Κ ω μ ω δ ῖ α ς, ἀρνηθεῖσα νὰ ὑπογράψῃ συμβόλαιον μετὰ τοῦ διαπρεποῦς αὐτῆς διευθυντοῦ κ. Claretie ἐπὶ δύο ἔτη τοῦλάχιστον.

— Ἡ διάσημος τραγωδὸς κατήρξατο ἤδη τῆς περιοδείας αὐτῆς οὐχὶ μὲν ἀπὸ τῆς Σουηδίας ὡς προτίθετο, ἀλλ' ἀπὸ τῶν Βρυξελλῶν καὶ αὐθις, ὅπου δύο προὔκειτο νὰ δώσῃ παραστάσεις ἐν ἡμέρισι, κατὰ μὲν τὴν μίαν διδάσκουσα τοῦ Φ α ἰ δ ρ α ν, κατὰ δὲ τὴν ἄλλην τὴν Κ α μ ε λ ι ο φ ὄ ρ ο ν τοῦ Δουμᾶ. Παραδόξως δὲ πως, ἕνεκα συμπτώσεων τὸ ὄνομα αὐτῆς συνεδέθη, κατὰ τὴν εἰς Βουζέλλας μετάβασιν αὐτῆς, τῷ τοῦ Βουλανζέ, διότι ἀφίκετο εἰς τὴν βελγικὴν πρωτεύουσαν τῇ ἐπετείῳ ἀκριβῶς τῆς αὐτοκτονίας τοῦ στρατηγοῦ, ὅτε δὲ ἐπὶ τοῦ τάφου αὐτοῦ ὁ πολὺς Rochefort ὠμίλει, ἡ Σάρρα ἀπὸ τῆς σκηνῆς τοῦ θεάτρου Monaié ἀπήγγελλε τὰς τραγικὰς τῆς Φαίδρας στροφάς.

— Ἐξεδόθη ἐν Παρισίοις σειρὰ μελετῶν ὑπὸ René Doumic ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν Ε ἰ κ ὄ ν ε ς σ υ γ γ ρ α φ ῶ ν (Portraits d'écrivains) περὶ Ἀλεξ. Δουμᾶ, Ε. Ὠζιέ, Β. Σαρδου, Ο. Φεργιέ, Ε. καὶ Ἰουλιού Κογκούρ, Ε. Ζολᾶ, Α. Δωδὲ καὶ Ι. Βαίς.

— Ἐν τῷ θεάτρῳ Ὁδεῖφ ἐν Παρισίοις διδαχθήσεται νέα κωμωδία τοῦ Ἐρνέστου d'Hervilles, ἐπιγραφομένη ὁ β α σ ι λ ε ὑ ς Μ ῖ δ α ς.

— Ὁ κ. Θεοδ. Reinach ἐδημοσίευσεν ἐν τῇ «Ἐπιθεωρήσει τῶν Ἑλληνικῶν σπουδῶν», περιοδικῷ συγγράμματι τοῦ ἐν Παρισίοις πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἐλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ Συλλόγου, σύντομον πραγματείαν, δι' ἣς ὀρίζει ὡς ἔτος τῆς γεννήσεως τοῦ Ὑπερείδου τὸ 389 ἢ 388 π. Χ., ἐρεϊδόμενος ἐπὶ χωρίου τῆς Ἀ θ η ν α ἰ ὶ ω ν Π ο λ ι τ ε ἰ α ς τοῦ Ἀριστοτέλους.

— Ἡτοκτόνησεν ἄρτι ἐν Παρισίοις ὁ Ἐκτωρ Crémieux, ὁ ἐποποιὸς τοῦ γνωστοῦ μελοδραματίου *Orphée aux Enfers*, ὅπερ ἐμελοποιήσεν ὁ Offenbach. ἐδιδάχθη δὲ τὸ πρῶτον τῷ 9/21 ὁκτωβρίου 1858 καὶ ἐγένετο ὁ τύπος τῶν τοιούτων ἔργων, ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτοῦ ἐπιτυχίας· μετ' ὅλον τὸν πόλεμον δὲ οἱ κριτικοὶ ἐποιήσαντο κατ' αὐτοῦ, προβλέποντες τὴν δημιουργομένην δὲ αὐτοῦ κατάπτωσιν τοῦ θεάτρου. Βεβαίως ἐν ταῖς σημειώσει ταύταις ἀδύνατον νὰ περιληφθῶσιν ὅτε λόγοι τῆς ἐπιτυχίας καὶ οἱ λόγοι δι' οὓς οἱ κριτικοὶ κατέκρινον αὐτὸ ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς τέχνης καὶ τῆς ροπῆς, ἣν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ, ὡς καὶ ἔσχεν, ἐπὶ τοῦ θεάτρου καθόλου. Ὁ Crémieux ἦν εὐφυῆς καὶ εἶχε τὸ δῶρον τῆς παρφοδίας, κατὰ δὲ τὸν Sarcey ὁ Crémieux θὰ ἦτο ὁ κυριώτατος διδάσκαλος τοῦ νεωτέρου μελοδραματίου, εἰ μὴ παρουσιάζετο ὁ Meilhac. Ἐν τῇ καθαρᾷ εἰδυλλιακῇ κωμωδίᾳ (vaudeville) ὁ Κρεμιέ μικρὸν ἐπέτυχε. Τελευταῖον αὐτοῦ ἔργον ἐγένετο ὁ «Abbé Constantin». Περὶ τῶν ἔργων τούτων πρκειμένον, ἄπερ καὶ παρ' ἡμῖν διὰ τῶν λεγομένων κωμειδυλλίων εἰσῆχθησαν ἀτυχῶς, ἀναμνησκαταί τις τοὺς στίχους τοῦ Boileau.

Au mepris du bon sens, le burlesque effronté
trompa les yeux d'abord, plus que sa nouveauté
on ne vit plus en vers que pointes triviales ;
le Parnasse parla le langage des halles :
κτλ.

— Ὁ τὴν προπαραλθούσαν παρασκευὴν ἐν γενικῷ πένθει τῆς Γαλλίας ἀπάτης καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου κηδευθῆς Ἐρνέστος Ρενάν, οὗ τὸ λείψανον κατατεθήσεται ἐν τῷ Π α ν θ ῆ ῳ, ἀπ' οὗ πρότερον ἐπιψηφίσθη τοῦτο ἡ Βουλὴ, πρὸ τῆς δημοσιεύσεως ἔστω καὶ μικρᾶς διατριβῆς ἐπέφερον ἐπὶ τῶν τυπογραφικῶν δοκιμῶν πολλὰς διορθώσεις καὶ μεταβολάς, ἐβράδυνε δὲ πολλάκις λίαν ὅπως ἐπιστρέψῃ αὐτά. Ὁ ἐκδότης τῶν ἔργων αὐτοῦ Calman Levy λέγει ἐν τῷ «Χρόνῳ», ὅτι τὰ δοκίμια τοῦ Δ' τόμου τῆς Ἱστορίας τοῦ λαοῦ τοῦ Ἰσραὴλ ἐπεστράφησαν αὐτῷ φέροντα τὸ «bon à tirer» μετὰ τέσσαρας ἢ πέντε μῆνας.

— Δὲν ἐλησημονήθη βεβαίως τὸ παιδευτικὸν ζήτημα, ὅπερ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἠγέρθη ἐν Αὐστρίᾳ περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς ἐλληνικῆς

γλώσσης ἐν τῇ μέσῃ παιδεύσει, κατ' ἀκολουθίαν διαταγῆς τοῦ ἐπὶ τῆς δημοσίας παιδεύσεως ὑπουργοῦ, περιορίζοντας αὐτήν. Ἄρτι σοφὸς καθηγητῆς τοῦ ἐν Κρακοβίᾳ γυμνασίου, ὁ Dr Johann Molin, προσέβη περαιτέρω ἀποφηνάμενος γνώμην ἐν ὑπομνήματι αὐτοῦ, ὅπως ἐν τῷ γυμνασίῳ ἢ μὲν ἑλληνικὴ καταστῆ προαιρετικὴ, ἄρχεται δὲ ἀπὸ τῆς 3ης τάξεως, ἢ δὲ λατινικὴ διατηρηθῆ μὲν ὡς ὑποχρεωτικὴ, περιορισθῆ ὅμως ἐπίσης. Τὰ τοιαῦτα ὅμως, ἀπὸ τοῦ Κομενίου ἔτι, πολλάκις ἐγράφησαν, ἀλλ' ἡ ἀνάγκη τῆς διδασκαλίας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῆς πλειοψηφίας, ἐκύρωσεν δ' αὐτήν, τὸ πέρυσι συνελθὼν τῇ προσκλήσει τοῦ ἀποκράτορος τῆς Γερμανίας συνέδριον σοφῶν. Οἱ θέλοντες ἀνθρώπους νὰ καταστήσῃσι διὰ μόνων τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων ἐπιτυχάνουσι τούτου.

— Ἡ Διεθνὴς ἐπιθεώρησις τῆς ἀνωτέρας καὶ μέσης παιδείσεως, τὸ κράτιστον τῶν ἐν Γαλλίᾳ ἐκδιδομένων περὶ παιδείσεως περιοδικῶν συγγραμμάτων, ἐποιήσατο ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτῆς τεύχει σύγκρισιν νέου πανεπιστημίου ἔναγχος ἀποπερατωθέντος ἐν Βιέννῃ πρὸς τὴν ἀνοικοδομουμένην Σορβόνην ὑπὸ τε τὴν ἔποψιν τῆς ἐκτάσεως καὶ ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῶν δαπανῶν. Τὸ σχέδιον τοῦ βιενναίου πανεπιστημίου ἐγένετο τῷ 1871 ὑπὸ τοῦ ἀρχιτέκτονος Ferstel. Ἡ οἰκοδομὴ ἤρξατο τῷ 1873, ἀποπερατώθη δὲ τὸ 1883. Παρατηρήθη ὅτι κατὰ σύμπτωσιν παράδοξον, ἐὰν αὕτη προσῆλθεν ἐκ τύχης, τὸ σχέδιον τοῦ νέου οἰκοδομήματος παρουσιάζει πολλὰς ὁμοιότητας πρὸς τὸ τοῦ ἀρχαίου πανεπιστημίου, ὅπερ ἤγειρε τῷ 1375 ὁ δούξ Ροδόλφος τῆς Αὐστρίας. Τὸ νέον πανεπιστήμιον ἔχει αἰθούσας τελετῶν (aula) δυναμένην νὰ περιλάβῃ 1000 ἄτομα, βιβλιοθήκην ἐν ἣ δύνανται νὰ τοποθετηθῶσι 500,000 τόμοι καὶ ἐργασθῶσι 400 ἀναγνώσται, 46 παραδόσεις καὶ πλείστας ἄλλας αἰθούσας, χρησιμευούσας ἐν τῇ διδασκαλίᾳ.

— Τὸ ἐν Παρισίοις ἐκδιδομένον «Bulletin Critique» τοῦ Abbé Duchesne, ἐν τῷ τελευταίῳ αὐτοῦ τεύχει τῆς 1ης ὁκτωβρίου, δημοσιεύει εὐνοϊκὴν κρίσιν ὑπὲρ νέου συγγράμματος τοῦ κ. Παύλου Girard, γραμματέως τοῦ ἐν Παρισίοις πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ Συλλόγου, ἐπιγραφομένου la peinture antique (Paris 1892, Quentin).

— Ἐν τῷ περιοδικῷ συγγράμματι τῆς ἀκαδημείας τοῦ Καναδᾶ (The Canadian Institute) τοῦ μηνὸς ἀπριλίου ἐδημοσιεύθη ἐκτενὴς μελέτη περὶ τῶν κελτικῶν, ρωμαϊκῶν καὶ ἑλληνικῶν τύπων (Celtic Roman and Greek types).

— Ἐπὶ τῇ τετρακοσιετηρίδι τῆς ἀνακάλυψος τῆς Ἀμερικῆς αἱ περὶ Κολόμβου δημοσιεύσεις διαδέχονται ἀλλήλας. Πλὴν τοῦ τόμου, ὃν ἡ δούκισσα d'Albe, πρεσβυτέρα θυγάτηρ τοῦ δούκους Fernan-Nunez, διπλωμάτου, ἐδημοσίευσεν ἄρτι, ἐπιγραφομένου. «Αὐτόγραφα τοῦ Κολόμβου (Autografos de Cristobal Colon y papeles de America. Madrid 1892), προερχόμενα ἐκ τῶν ἀρχείων τοῦ ἐαυτῆς οἴκου d'Albe, καὶ ὅ, ἀνάγνωσις κατεχωρίσθη ἐν τῇ «Ἐφημερίδι τῶν Συζητήσεων» τῆς 30 Σεπτεμβρίου καὶ ἄλλη ἀγγέλλεται τοῦ αὐτοῦ περιεχομένου δημοσιεύσεσι ἐν Ἰσπανίᾳ ὑπὸ Ἰσπανοῦ ἱστορικοῦ, τοῦ D. Jose Maria Asensio, πρωτάνεως τῆς Real, Academie τῆς Βαρκελώνης, ἐπιγραφομένην Cristobal Colon, su vida, sus viajes, -sus descubrimientos. Ἀνάγνωσις αὐτῆς ἐδημοσιεύθη ἐν τῷ Bulletin Critique τοῦ Duchesne.

— Ὁ Ἀλέξανδρος Δουμαῆς υἱὸς ἐδημοσίευσεν ἄρτι ἐν ἐνὶ τόμῳ τρία τῶν δραμάτων αὐτοῦ, τὸν «Princesse de Bagdad», τὴν «Denise» καὶ τὴν «Etrangère» μετὰ προλεγόμενων.

— Ὀνομάσθη ἐν Ἀθήναις ἡ ἐπὶ τοῦ Φιλαδελφείου ποιητικῷ ἀγῶνος ἐπιτροπή. Ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπεβλήθησαν 40 ποιήματα.

— Ἐν τῷ τεύχει τῆς 1ης ὁκτωβρίου τῆς «Ἐπιστημονικῆς Ἐπιθεωρήσεως» τῶν Παρισίων ἐδημοσιεύθη περισπούδαστος πραγματεία «περὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν οἱ λαοὶ μεταβάλλουσι τὸν πολιτισμὸν καὶ τὰς τέχνας αὐτῶν», ἐν ἣ λόγος γίνεταί καὶ περὶ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν τεχνῶν παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἑλλήσιν, ἀλλὰ περὶ τούτου ἐν τῷ ἐπομένῳ φύλλῳ.

— Ἡ «Bevista Financiera Mexicana» ἀγγέλλει τὴν ἀνακάτυσιν ἐν Μεξικῷ ἀποθήκης ὄνυχος (onyx) ὠραιοτάτου τὴν τε ποιότητα καὶ τὸ χρῶμα.

ΓΝΩΜΑΙ ΣΟΦΩΝ.

Ἐν κοινωνίᾳ ἡ ἐκρίζωσις τῶν μεγάλων καταχεύσεων εἶναι εὐχερεστέρα τῆς διορθώσεως τῶν μικρῶν.

E. RENAN.

Οἱ ὑποδηματοκαθαρισταὶ δὲν περιμένουσι νὰ τείνῃ τις αὐτοῖς τὴν χεῖρα. Ἀρκοῦνται εἰς τὸ νὰ τείνωμεν αὐτοῖς τὸν πόδα.

BELLEBOHNE.

Ἡ μουσικὴ εἶναι ἀριθμητικὴ τῆς ψυχῆς, ἥς ἡ ἀριθμητικὴ δὲν ἀκούεται.

LEIBNITZ.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ἐντολὴ καὶ συμβουλή· ἐν τῷ μέλλοντι δὲ ἔσται μαρτυρία καὶ κρίσις.

Ὁ ἀδδᾶς X.

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑ.

Ἐκ τῆς ἐν τῷ Dictionnaire des Antiquités Grecques et Romaines ὑπὸ τὸν τίτλον Ἄριθμητικὴ μελέτης τοῦ Ch.-Em. Ruelle ἀποσπῶμεν τὰ ἐξῆς χρήσιμα.

Παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν οἱ ἀριθμοὶ εἶχον τὰ ἐξῆς ὀνόματα· μονάς, δεκάς, ἑκατοστύς, χιλιάς καὶ χιλιοστύς, μυριάς. Τούτοις μεγαλειτέροις τῆς μυριάδος ἀριθμοὺς ἐμέτρων διὰ δεκάδων τῶν μυριάδων, ἑκατοστούων τῶν μυριάδων, χιλιάδων τῶν μυριάδων, καὶ μυριάδων τῶν μυριάδων (= ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων)· τὸ δισεκατομμύριον ἔκαλετο δέκα μυριάδες τῶν μυριάδων, καὶ δέκα τρισεκατομμύρια ἢ δέκα χιλιάδες δισεκατομμυρίων ἔκαλοῦντο μυριάς τῶν μυριάδων τῶν μυριάδων. Ἀπολλώνιος ὁ ἐκ Περγαμοῦ ἐκάλεε τὴν μυριάδα τῶν μυριάδων συντομώτερον διπλήν μυριάδα καὶ παρίστα αὐτὴν διὰ δύο μ'· ἐπίσης τὴν μυριάδα τῶν μυριάδων τῶν μυριάδων ἐκάλεε τριπλήν μυριάδα, ὡς σήμερον δίδομεν εἰς τὰ τετραγώνια τὸν ἐκθέτην 2, εἰς τοὺς κύβους τὸν ἐκθέτην 3, κτλ. Κατὰ ταῦτα ἀπὸ τῆς μονάδος μέχρι τῆς μυριάδος ὁ ἀριθμὸς δύναται νὰ ἔχη τέσσαρα ψηφία, ἀπὸ δὲ τῆς μυριάδος μέχρι τῆς διπλῆς μυριάδος ἕτερα τέσσαρα. Ἡ σειρὰ αὐτῆ τῶν τεσσάρων ψηφίων ἢ ἡ τετρας ἀπετέλει ὅ,τι ἡ νεωτέρα ἀριθμητικὴ καλεῖ κλάσιν ἢ σύμπλεγμα, μετὰ τὴν διαφορὰν ὅτι ἐν τῇ νεωτέρᾳ ἀριθμῆσει τὸ σύμπλεγμα ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν μόνων ψηφίων.

Ἄντὶ τῶν συμβόλων 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9

Οἱ Ἕλληνες μετεχειρίζοντο

πρὸς παράστασιν μὲν τῶν

μονάδων, τὰ γράμματα α, β, γ, δ, ε, ζ, η, θ

πρὸς τὴν τῶν δεκάδων, 10, 20, 30, 40, 50, 60, 70, 80, 90

τὰ γράμματα ι, κ, λ, μ, ν, ξ, ς, π, ϙ

καὶ πρὸς τὴν τῶν ἑκατον-

τάδων, 100, 200, 300, 400, 500, 600, 700, 800, 900

τὰ γράμματα ρ, σ, τ, υ, φ, χ, ψ, ω, Ϟ

Τὰ ἐννέα πρῶτα σύμβολα ἐλάμβανον εἶδος τι ὑπογεγραμμένου ἰῶτα, τιθέμενον ὀλίγον πρὸς τὰ ἀριστερὰ πρὸς παράστασιν τῶν ἀριθμῶν 1000, 2000, 3000, κτλ. Τὸν ἀριθμὸν μυριάς ἐξέφραζον δι' ἐνὸς M, ἄνωθεν τοῦ ὁποίου συννηθέστατα ἔθετον ἐν α· οὕτως Ἄ, ὁ ἀριθμὸς 20000 (ἢ δύο μυριάδες) παρίστατο διὰ τοῦ Ἄ, ὁ 30000 διὰ τοῦ Μ καὶ οὕτω.

καθεξῆς μέχρι τῆς 9999^α μυριάδος (ἴσθι τοῦ ἀριθμοῦ 99 990 000), ἧτις ἐγράφετο θ Ϟ ϙ θ. Τινὲς τῶν συγγραφέων ἀντὶ Μ, ἀρχικοῦ γράμματος τῆς μυριάδος, ἐσημείων τὰ δύο πρῶτα γράμματα τῆς αὐτῆς λέξεως Μυ. Τοιοῦτοι μεταξὺ ἄλλων εἶνε ὁ Διόφαντος καὶ ὁ Πάππος. Οἱ αὐτοὶ συγγραφεῖς, προκειμένου περὶ ἀριθμῶν μεγαλειτέρων τοῦ 10000, θέτουσι τελείαν μεταξὺ τῶν μονάδων τῶν μυριάδων καὶ τῶν μονάδων τῶν ἀμέσως κατωτέρων τάξεων. Οὕτω δ το β. η ϙ ζ παριστᾷ τὸν ἀριθμὸν 4372 μυριάδες 8097 μονάδες, ἴσθι τὸν 43728097.

Οἱ Ἕλληνες ἀνεπλήρουν τὰ τυχόν ἐλλείποντα ψηφία τάξεώς τινος ἐνίοτε διὰ τινος καθέτου γραμμῆς· οὕτω Μ | ϙ η παριστᾷ τὸν ἀριθμὸν 10098, ἧ διὰ τῆς λέξεως οὐδέεν, ὡς ὁ Θεών, ἧ καὶ δι' ἀπλῆς τελείας, ὡς ὁ Πτολεμαῖος.

Ὁ Delambre συγκεντρῶν ἐν δυσὶ λέξεσι τὴν ἀριθμητικὴν τῶν Ἑλλήνων, παρατηρῶν ὅτι ἡ παράστασις τῶν ἀριθμῶν ἐν αὐτῇ ὁμοίαζε πρὸς τὴν παρ' ἡμῶν ἐν χρήσει πρὸς σημείωσιν τῶν συμμιγῶν ἀριθμῶν. Δι-καίως δὲ προσέθετεν ὅτι οἱ συμμιγεῖς ἐκεῖνοι ἀριθμοὶ εἶχον τὸ ἐπὶ τῶν ἡμετέρων πλεονέκτημα τοῦ σταθεροῦ τῆς κλίμακος, ἧτις ἴτο δλόκληρος ἀεκαδικὴ ἢ δλόκληρος ἐξαδική.

Τὰς ἀριθμητικὰς πράξεις ἐξετέλουν οἱ Ἕλληνες ἐκ τῶν ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιὰ. Εἶχον δέ, ὅπως καὶ σήμερον, τέσσαρας πράξεις, τὴν πρόσθεσιν (καὶ σύνθεσιν, πρόσταξιν), τὴν ἀφαίρεσιν, τὸν πολλαπλασιασμὸν (καὶ πολλαπλασίωσιν) καὶ τὴν διαίρεσιν (καὶ παραβολήν). Τοὺς ὄρους τοῦ γινομένου ἐκάλουν τὰ πλευρὰ καὶ τὸ ἐκ τοῦ πολλαπλασιασμοῦ προκύπτον τὸ γινόμενον· τὸ διαίρειν ἐκάλουν καὶ μερίζειν, μετρεῖν, τὸ δὲ διαιρεῖν εἰς δύο, δίχα σχίζειν.

Διήρουν τὰς ἀναλογίας εἰς ἀριθμητικὰς ἢ κατὰ διαφοράν, εἰς γεωμετρικὰς ἢ κατὰ πηλίκον καὶ εἰς ἀρμονικὰς, ἐν αἷς ἡ ὑπεροχὴ τοῦ πρώτου ὄρου ἀπὸ τοῦ πρώτου μέσου εἶχε τὸν αὐτὸν λόγον πρὸς τὴν ὑπεροχὴν τοῦ δευτέρου ἀπὸ τοῦ δευτέρου μέσου, ὅν καὶ ὁ πρῶτος ὄρος πρὸς τὸν τέταρτον.

Διέκρινον μεσότητά ἀριθμητικὴν (οἷον 1 : 2 : : 2 : 3), μεσότητά γεωμετρικὴν (οἷον 2 : 4 : : 4 : 8) καὶ μεσότητά ἀρμονικὴν β (= 8 - 6/3) : 8 : : 8 : 12 (= 8 + 12/3), ἐν ἧ ὁ μέσος ὑπερβαίνει τὸν πρῶτον ἄκρον καὶ λείπεται τοῦ τελευταίου καθ' ὄρισμένον πολλαπλάσιον τῆς αὐτῆς κλασματικῆς μονάδος, ἧτις ἐν τῷ ἀνωτέρῳ παραδείγματι εἶνε τὸ 1/4, ἧ, κατὰ τὴν ἀλγεβρικὴν γλῶσσαν, μεσότης ἐν ἧ δεδομένης τῆς ἀναλογίας Α : Β : : Β : Γ, ἔχομεν B = A + A/v = Γ - Γ/v.

Εἰς τὰς τρεῖς ταύτας μεσότητας, ἀς ὁ Ἰάμβλιχος ἀποδίδει εἰς τὸν Πυθαγόραν καὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Εὐδόξος ὁ Κνίδιος, σύγχρονος τοῦ Πλάτωνος, καὶ οἱ μαθηματικοὶ τῆς αὐτῆς ἐποχῆς, προσέθεσαν καὶ ἄλλας τρεῖς, ὧν τὰς λεπτομερείας ἐξέθηκεν ὁ Nesselmann μετὰ τῶν τῶν τεσσάρων ἄλλων ὕστερον εὐρεθεισῶν.

Ἡ ποικιλία αὐτῆ τῶν ἀριθμητικῶν μεσοτήτων ἐχρησιμοποιοῦτο κυρίως πρὸς ὄρισμὸν τῶν λόγων τῶν ἤχων εἰς τὴν μαθηματικὴν μουσικὴν.

Οἱ Ἕλληνες ὑπελόγιζον τὸ τετράγωνον τῶν ἀριθμῶν καὶ τοῦτο ἐκά- λουν τετραγωνίζειν καὶ τὸν κύβον αὐτῶν καὶ τοῦτο ἐκάλουν κυβίζειν. Τὴν τετραγωνικὴν βίξαν¹ πιθανῶς ὑπελόγιζον διὰ τῆς αὐτῆς καὶ σήμερον ἐν χρήσει μεθόδου.

Τὰ ὀνόματα τῶν πολλοστημορίων, ἴσθι τῶν κλασμάτων τῶν μικροτέρων τῆς μονάδος καὶ ἐχόντων 1 ὡς ἀριθμητὴν τοὺς μικροτέ- ρους δὲ τῶν παρονομαστῶν, ἴσαν

ἡμισυ, 1/2, τρίτον ἢ τριτημόριον, 1/3, τέταρτον ἢ τε- ταρτημόριον, 1/4, πέμπτον ἢ πεμπτημόριον, 1/5, ἕκτον ἢ ἐκτημόριον, 1/6, ἑβδομον ἢ ἐπταμόριον, 1/7, ὄγδοον, 1/8, ἔννατον, 1/9, δέκατον, 1/11, κτλ.

¹Ἐξαιρέσει τοῦ κλάσματος 1/2, ὅπερ οἱ Ἕλληνες παρίστανον διὰ τοῦ

Ϛ ἢ Ϛ', τὰ κλάσματα τὰ ἔχοντα ἀριθμητὴν 1 παρίσταντο διὰ τοῦ ἐλ- ληνικοῦ ἀλφαθητικοῦ συμβόλου τοῦ παρονομαστοῦ, φέροντος πρὸς τὰ ἄνω καὶ δεξιὰ τόνον (ὀξεῖαν). Οὕτω τὸ κλάσμα 1/5 παρίστατο διὰ τοῦ ε', τὸ 1/6 διὰ τοῦ Ϛ', κτλ. Ὅσαίς δὲ ὁ ἀριθμητὴς, μικρότερος ὢν τοῦ παρο- νομαστοῦ, ἴτο μεγαλιέτερος τῆς μονάδος, ἀπήγγελλον τὸν ἀριθμητὴν τοῦτον πρὸ τοῦ πολλοστημορίου, οὕτω: δύο τριτημόρια, τρία ἐπτα- μόρια, κτλ.

Πρὸς παράστασιν τῶν κλασμάτων τούτων, ἐγράφετο τὸ σύμβολον τοῦ παρονομαστοῦ φέρον ὀξεῖαν πρὸς τὰ δεξιὰ ὑπεράνω τοῦ συμβόλου τοῦ ἀριθμητοῦ φέροντος ἄνωθεν ὀριζόντιον γραμμὴν, ἢ ἀπλῶς τὸ σύμβολον τοῦ παρονομαστοῦ ἐγράφετο ὑπεράνω τοῦ συμβόλου τοῦ ἀριθμητοῦ. Οὕτω 1/9 ἢ ἡ^α παριστᾷ τὸ κλάσμα 9/11. Συνηθέστερον ἐχωρίζετο τὸ κλά- εις δύο ἢ περισσώτερα κλάσματα ἔχοντα ἀριθμητὴν 1. Οὕτω τὸ κλάσμα 33/64 παρίστατο διὰ τοῦ Ϛ, ζδ' (= 1/2 + 1/64). Ἐνίοτε ἡ τοιαύτη ἀποσύν- θεσις κατωρθοῦτο διὰ προσεγγίσεως μικρῶ τινὸς πολλοστοῦ. Οὕτως ὁ Εὐτόχιος ἀποσυντίθησι τὸ 15/64 εἰς 1/6 καὶ 1/15, παριστάμενα διὰ τοῦ Ϛ', ιε', κατ' ἔλλειψιν 1/960. Τῷ ὄντι

$$\frac{15}{64} - \frac{7}{30} \left(= \frac{1}{6} + \frac{1}{15} \right) = \frac{225}{960} - \frac{224}{960} = \frac{1}{960}.$$

Προκειμένου περὶ κλασμάτων, ὧν ὁ ἀριθμητὴς εἶνε μεγαλιέτερος τοῦ παρονομαστοῦ, ταῦτα παρίστανον οἱ Ἕλληνες ἢ ὡς τὰ λοιπὰ κλά- σματα ἢ καὶ διὰ προσγραφῆς, εἰς τὸ σύμβολον τὸ παριστᾷ τὴν μονάδα ἢ τὰς μονάδας τὰς περιεχομένας ἐν τῷ κλασματικῷ ἀριθμῷ, τοῦ συμ- βόλου τοῦ ἐπὶ πλέον περιεχομένου γνησίου κλάσματος. Οὕτω τὸ κλάσμα 4/3 παρίσταται ὡς γ δ' ἢ καὶ αγ' τὸ δὲ κλάσμα 7/2 ὡς ζ β' ἢ καὶ γ Ϛ. Ἄλλ' ἐν τῇ ἐκφωνήσει διὰ τινὰς κλασματικούς ἀριθμούς μείζονας τῆς μονάδος ὑπῆρχον εἰδικαὶ ἐκφράσεις αἱ ἐξῆς.

Ὁ Νικόμαχος καὶ ὁ Βοῦσε καλοῦσιν ἀριθμοὺς ἐπιμερεῖς (superartientes numeri) τοὺς ἀριθμητὰς ἐν οἷς οἱ παρονομασταὶ πε- ριέχονται ἅπαξ πλέον κλάσμα τι οἰονδήποτε. Ὅσαίς τὸ ἐπὶ πλέον κλά- σμα ἔχη ἀριθμητὴν 1, καλοῦσιν ἐπιμορίους (superparticulares) τοὺς ἀριθμητὰς τῶν ἀρχικῶν κλασμάτων, ὑπάρχουσι δὲ τότε ἴδια ὀνό- ματα πρὸς παράστασιν τῶν ἐν τοῖς κλάσμασι τούτοις λόγων τῶν ἀριθ- μητῶν πρὸς τοὺς παρονομαστάς. Τοιαῦτα ὀνόματα εἶνε τὰ ἐξῆς :

- ἡμιόλιος (ὄλον καὶ ἡμισυ), sesquialter, 1 1/2 = 3/2,
- ἐπίτριτος (τρίτον, ἐπί=πλέον), sesquitercius, 1 1/3 = 4/3,
- ἐπόγδοος (ὄγδον, ἐπί), sesquioctavus, 1 1/8 = 9/8,
- ἐπιδέκατος (δέκατον, ἐπί), 1 1/10 = 11/10.

Τὰ οὐδέτερα τῶν ἐπιθέτων τούτων παριστᾷ τὴν ἄξιαν τοῦ κλα- σματικοῦ ἀριθμοῦ : Τὸ ἡμιόλιον 3/2, τὸ ἐπίτριτον, 4/3, τὸ ἐπόγδοον, 9/8, τὸ ἐπιδέκατον, 11/10.

Οἱ Ἕλληνες ἔχουσιν ἰδίας ἐκφράσεις πρὸς παράστασιν ἐνίων κλα- σματικῶν ἀριθμῶν, ἐν οἷς περιέχονται πολλοὶ ἀκεραῖοι πλέον κλάσμα τι ἔχον ἀριθμητὴν 1. Οὕτω, π. γ., λέγουσιν : ἡμισυ τρίτον ἢ ἡμι- σύτριτον (= ἡμισυ, 3^{ον}, μετὰ δύο ἀκεραίας μονάδας), 1 + 1/2 = 5/2, ἡμισυ τέταρτον ἢ ἡμισυ τέταρτον (= ἡμισυ, 4^{ον}, μετὰ τρεῖς ἀκεραίας μονάδας), 1 + 1 + 1/2 = 7/2, ἑβδομον ἡμιτάλαν- τον (= ἡμιτάλαντον, 7^{ον}, μετὰ 6 τάλαντα), 6 τάλαντα 1/2.

Ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐκαλεῖτο τετράγωνος (ἀριθμὸς) ἡ 2^α δύ- ναμις τοῦ ἀριθμοῦ, καὶ κύβος ἢ 3^η δύναμις, ἀλλ' ἐνίοτε ἡ 2^α δύναμις ἐκαλεῖτο ἀπλῶς δύναμις, καὶ τὸ βῆμα δύνασθαι, μετὰ τοῦ ὀνό- ματος τοῦ ἀριθμοῦ ὡς ἀντικειμένου, ἐσήμαινε ἔχειν τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τετράγωνον, ὡς τοῦτο ἀπαντᾷ παρὰ Πλάτωνι. Οὕτω διὰ τὴν ἀσημάνωσιν τὴν ἰσότητά 2² = 4, ἀντὶ τὴν μεταχειρισθῶσι τὸν ὄρον τετράγωνος, ἔλεγον ἐνίοτε, ἡ : τὰ δύο δυνάμει ἐστὶ τέτ- ταρα, ἢ : κατὰ δυνάμειν ἐστὶ τέτταρα, ἢ καὶ : τὰ δύο δύνανται τέτταρα· ἐπίσης διὰ τὴν ἐκφράσωσι τὴν σχέσιν 3² + 4²

=5², ἠδύνατο νὰ εἴπωσι: ἡ δὲ πέντε ἴσον δύναται τοῖς τρισὶ καὶ τοῖς τέσσαρσι. Διὰ τοῦτο, κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἀριθμητικῶν τούτων ἐκφράσεων εἰς τὴν γεωμετρίαν, ἔλεγον ὁμιλοῦντες περὶ τῆς ὀρθῆς γωνίας ὀρθογωνίου τριγώνου, ὅταν τοῦ ἔχοντος τὰς πλευρὰς κατὰ τὸν λόγον 3 : 4 : 5, ὅτι ἡ ὑποτείνουσα τὴν γωνίαν ταύτην πλευρὰ ἴσον δύναται ταῖς περιεχούσαις. (Παρ' Εὐκλείδῃ γραμμὴ τις δύναται τετράγωνόν τι, ὅταν λαμβάνεται ὡς πλευρὰ τοῦ τετραγώνου τούτου).

Περὶ ἀλγέβρας πρακτικῶν βέβαιον εἶνε ὅτι οἱ Ἕλληες ἠγνούον ἐκείνην ἐν ἣ καὶ αὐτὰ τὰ γνωστὰ ποσὰ παρίστανται διὰ γραμμάτων λαμβανομένων ἀσφαιρέτως, ἀλλ' ἐγίνωσκον τὴν ἀλγέβραν ἐν ἣ μόνον τὰ ἀγνωστα ποσὰ παρίστανται οὕτως. Καὶ δὲν εἶχον μὲν ἴδιον ὄνομα πρὸς διάκρισιν τοῦ μέρους τούτου τῆς ἀριθμητικῆς, ἀλλ' ὁ Διόφαντος, ὁ ἐξ Ἀλεξανδρείας μαθηματικός, συνέταξεν ἀριθμητικὴν ἐκ 13 βιβλίων, ὧν σώζονται τὰ ἐξ ἑξῆς, ἐν οἷς ἀναπτύσσεται ἀληθὲς σύστημα ἀλγεβρικῶν μεθόδων καὶ μάλιστα ἡ λύσις τῶν ἐξισώσεων, ὡς δὲ παρατηρεῖ ὁ Nesselman ἡ λογιστικὴ ἀπετέλει τὸ ὑποκείμενον τοῦ ἔργου του. Πλὴν τούτου, ἐπειδὴ ὁ Διόφαντος διδάσκει ἰδιαίτερος τὴν λύσιν τῶν ἀορίστων ἐξισώσεων, αἱ ἀποδείξεις αὐτοῦ συνάπτονται μᾶλλον πρὸς τὴν θεωρίαν τῶν ἀριθμῶν, καὶ ὁ συγγραφεὺς δικαίως μετεχειρίσθη τὸν ἑλληνικὸν ὄρον ἀριθμητικὴ τὸν σημαίνοντα τὴν θεωρίαν ταύτην.

Ἴσως δὲν θὰ εἶνε ἄσκοπον νὰ σημειωθῶσιν ἐνταῦθα οἱ ὅροι οἷς μετεχειρίσθη ὁ Διόφαντος εἰς τὸ εἰς τὴν ἀνάλυσιν ἀπερωμένον μέρος τοῦ ἔργου του. Σημεῖα τὸν ἀγνωστον διὰ τοῦ στίγμα φέροντος ἄνωθεν ὀξεῖαν, ζ' ἢ ζ'', καὶ καλεῖ αὐτὸν ὀλογράφως ὁ ἀριθμός. Τὸ σύμβολον ζ' διπλασιάζεται, ζζ', ἐὰν ὁ συντελεστὴς τοῦ ἀγνωστοῦ εἶναι μεγαλείτερος τῆς μονάδος. Τὸ τετράγωνον τοῦ ἀγνωστοῦ καλεῖται δύναμις, ὄρος, ὅστις παρ' Εὐκλείδῃ ἐσημαίνει ἤδη τὸ ἀριθμητικὸν τετράγωνον καὶ ὁπότεν τὸ σύμβολον εἶνε δ' ὁ κύβος τοῦ ἀγνωστοῦ καλεῖται κύβος καὶ παρίσταται διὰ τοῦ κ' ἢ κ' δύναμις τοῦ ἀγνωστοῦ καλεῖται δυναμοδύναμις, οἰοεὶ τετράγωνον τοῦ τετραγώνου, καὶ παρίσταται διὰ τοῦ συμβόλου δδ' ἢ δδ' δύναμις δυναμοκύβος, οἰοεὶ κύβος τοῦ τετραγώνου, δκ' ἢ κδ' δύναμις κυβόκυβος, κύβος τοῦ κύβου, κκ'. Ὁ Διόφαντος δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ προβῇ περαιτέρω οὕτω τὸ ὄνομα δύναμις σημαίνει εἰδικώτερον τὸ τετράγωνον τοῦ ἀγνωστοῦ, τὸ δὲ τετράγωνον ἀριθμοῦ γνωστοῦ ἔχει συνήθως τὸ ὄνομα τετράγωνος.

Ὁ πολλαπλασιασμός δὲν ἔχει ἴδιον σημεῖον: ἡ πράξις ἐκτελεῖται ὅταν εἶνε ἐκτελέσιμος: ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει ὁ συντελεστὴς τοῦ ἀγνωστοῦ τίθεται ἀμέσως μετὰ τὸ σύμβολον ζ' ἢ ζζ' οὕτω ζζζ' σημαίνει 7 γ': δδθ, θγζ', κτλ. Τοῦτ' αὐτὸ συμβαίνει καὶ εἰς τὴν διαίρεσιν: ἐὰν αὕτη δὲν ἐκτελεῖται ἀκριβῶς, τὸ πηλίκον ἀναγκαστικῶς λαμβάνεται καὶ ἐκφράζεται κλασματικῶς. Ἡ πρόσθεσις σημαίνεται διὰ τῆς ἀπλῆς διαδοχῆς τῶν ἀριθμῶν, οἵτινες θὰ σχηματίσωσι τὰ ἀθροίσμα' τοῦ ἀριθμοῦ μόνον τῶν γνωστῶν μονάδων προηγεῖται τὸ σύμβολον μ', συντόμως ἐκφράζον τὴν λέξιν μονάς. Τέλος ἡ ἀφαίρεσις παρίσταται συμβολικῶς διὰ τοῦ ψ ἀντεστραμμένου ἢ φ, ἐκφράζοντος συντόμως τὸν ὄρον λεῖψις, δοτικὴν τοῦ λεῖψις, σημαίνοντος ὅτι καὶ τὸ ἡμέτερον μεῖον ἢ πλὴν. Ἡ λέψις ὅθεν σημεῖοι τὸν μικρότερον τῶν δύο ὄρων ἀφαιρέσεως τινος. Τὸ ἐπόμενον εἶνε ἀπόσπασμα τῆς ἀριθμητικῆς γλώσσης τοῦ Διοφάντους μετὰ τῆς μεταφράσεως αὐτοῦ διὰ τῶν νεωτέρων συμβόλων:

$$\delta\delta\theta. \delta\delta\zeta \mu\bar{a} \text{ A } \kappa\delta \zeta\zeta\beta$$

$$9x^4 + 6x^2 + 1 = 4x^3 - 12x$$

Ἐνταῦθα παρατηρεῖται ὅτι ἅπαντες οἱ ὅροι οἱ ἀποτελοῦντες τὸ θετικὸν μέρος (ἢ π. α. ρ. ε. ε.) συνεννοῦνται εἰς τὸ πρῶτον μέρος τῆς παραστάσεως: κατὰ συνέπειαν οἱ ἀντιθετικοὶ ὅροι ἀποτελοῦσι δεύτερον ἀφαιρετικὸν σύμπλεγμα (ἢ ε. ψ. ε.), χωριζόμενον τοῦ πρώτου διὰ τοῦ ἀντεστραμμένου A, μὴ ἐπαναλαμβανομένου ἀλλ' ἐξυπονοουμένου πρὸ ἐκάστου τῶν μερῶν τούτου.

Διὰ τῶν ἀνωτέρων σημειωθέντων ὀνομάτων, δύναμις, κύβος, κλ., ἐσχημάτισαν τακτικὰ ἐπιθέτα τιθέμενα ἀντὶ οὐσιαστικῶν πρὸς παράστασιν τῶν παρονομαστῶν: τοιοῦται εἶνε οἱ ὅροι: τὸ δυναμοστόν, τὸ κυβόστον, τὸ δυναμοδυναμοστόν, τὸ δυναμοκυ-

βόστον καὶ τέλος τὸ κυβόκυβόστον. Ὁ οὕτω παριστώμενος ἀγνωστος εἶνε ὁ παρονομαστὴς κλάσματος ἔχοντος ἀριθμητὴν τοὺς ἐπομένους αὐτῷ γνωστοὺς ἀριθμούς: οὕτως: ἀριθμοστόν α'. ἀβ σημαίνει τὴν παράστασιν $1 \frac{1}{x}$.

Ὁ Διόφαντος συντέμνει ἐπίσης καὶ κατὰ τὸν ἀκόλουθον τρόπον:

$$\mu^{\circ} \theta \text{ A } \zeta\bar{a} \zeta\bar{a} = \frac{\theta-x}{x}$$

Ὅταν αἱ πράξεις εἶνε συνθετώτεροι, δὲν τίθεται ὁ παρονομαστὴς ὀλίγον ὑπεράνω τοῦ ἀριθμητοῦ, ἀλλ' ἀπλῶς κατὰ συνέχειαν ἐκείνου, χωριζόμενου τοῦ ἐνὸς ἀπὸ τοῦ ἑτέρου διὰ τῶν λέξεων ἐν μορίῳ ἢ μορίον. Οὕτω:

$$\delta\bar{a} \zeta\bar{a} \bar{a}. \mu^{\circ} \bar{n} \text{ μορίου } \delta\bar{a} \zeta\bar{a} \bar{a} = \frac{x^2+x^8}{x^2+x}$$

Ἡ Ἕλληες ἐστεροῦντο σημεῖου πρὸς παράστασιν τῆς ἰσότητος, ἦτοι πρὸς σύνθεσιν τῶν δύο μελῶν αὐτῆς (μέρη, ἰσώσεις), ἐξέφραζον δὲ ταύτην ἀπλῶς καὶ καθαρῶς διὰ τῆς λέξεως ἴσος.

H. Γ. ΒΑΣΣΑΜΑΚΗΣ.

ΝΑΥΤΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

ΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ

κατὰ τὸν Βίκτωρα Βέτση.

Ἐν τῷ ἀρχαίῳ καὶ περισπούδαστῳ συγγράμματι τοῦ Βέτση, ὅπερ πρὸ ὀλίγου χρόνου ἐξεδόθη ἐν Πηριστοῖς περὶ τοῦ ναυτικοῦ τῶν ἀρχαίων ἐκεῖνο τὸ ὅποιον θέλγει, καὶ ὅταν εἴη ὁ ἀναγνώστης δὲν ἀσπάζεται κατ' ὀλοκληρίαν τὰ ὑπὸ τοῦ συγγραφέως γραφόμενα, εἶναι πρῶτον ὁ τρόπος τῆς ἀφηγήσεως, τὸ σύστημα τῆς συνθέσεως, ἡ εὐκρίνεια καὶ ἡ προφανὴς καλὴ αὐτοῦ πίστις. Πέραντα ὕψος παρατηρεῖται σοβαρὰ ἰδιοτροπία, αὐστηρῶς τηρουμένη καὶ μεγίστην ἔχουσα τὴν σημασίαν, τὸ ν' ἀνάγκη δηλ. τὰ πάντα εἰς τὴν ἐπιστήμην, εἰς τὴν διὰ τῶν αἰώνων πρόδοον, εἰς τὰς κατακτήσεις αὐτῆς, εἰς τὸ πρόσωπον, ὅπερ διαδραματίζει ἐν τοῖς μεγάλοις στρατιωτικοῖς γεγονόσι καὶ ὅπερ ἀπατελεῖ ἀσφαλῆ συντελεστὴν ἐπιτυχίας. Ὁ κ. Βέτσης ἀμερόδως παρέστησε πολλὰς διαστίμους καὶ μυθικὰς ἡμέρας, ἄς τὸ παρελθὸν ἡμῖν ἐκληροδότησε πρὸς ἐξέμνησιν ἀνδρῶν ἢ πρὸς τιμὴν ἐνός τινος λαοῦ. Πανταχοῦ δὲ καὶ πάντοτε ἐκεῖνο τὸ ὅποιον καθοδεῖται, βασανίζει ἢ ἐπασχολεῖ τὸν συγγραφεὴ εἶναι ἡ διερεύνησις τοῦ ἐπιστημονικοῦ δεδομένου. Ἐντεῦθεν πηγάζει σοβαρὰ ἐπ' αὐτοῦ μελέτη τῶν ἐν πολέμῳ λαῶν, τῶν ἠθῶν, τῶν πῆρων, τοῦ ὀπλισμοῦ καὶ τῆς διοικήσεως αὐτῶν ὡς καὶ ἄλλη αὐστηροτέρα περὶ τῶν θαλασσῶν, ἐν αἷς ἐπῆλθον ναυμαχίαι.

Πάντοτε σχεδὸν ὁ συγγραφεὺς ἐπιτυγχάνει ἐν ταῖς ἐρεῦναις αὐτοῦ, πάντοτε σχεδὸν δύναται νὰ καταδείξῃ ὅτι αἱ ἐπιστημονικαὶ αἰτίαι ἀφθῶνως ἐπαρκοῦσιν εἰς δικαιολογίαν τοῦ κυριωτέρου συμβεβηκότος. Τὸ ἔργον τοῦ κ. Βέτση εἶναι τὸ νέον σύστημα ἱστορικῶν σπουδῶν, ὅπερ ἐφῆρμεν ὁ κ. Βιάλ διὰ τὰς «Νεωτέρας ἐκστρατείας» μεγάλως ὅμως ἀνεπτυγμένον καὶ περιοζόμενον αὐστηρῶς ἐν ἔργῳ ὅπως ναυτικῷ.

Ὁ κ. Βέτσης ἐκ τοῦ πλησίον ἐξετάζει τὰς περιπτώσεις ἐκεῖνας ἡμέρας, αἵτινες φέρουσι τὸ ὄνομα τῆς Σαλαμίνας, τοῦ Ἀκτίου, τῆς Ναυπάκτου ὡς καὶ πλεῖστας ἄλλας, ἀπογυμνῶν δ' αὐτὰς τοῦ μυθώδους αὐτῆς πέπλου, παρουσιάζει ἡμῖν ταύτας ὡς φυσικόν, λογικὸν καὶ μαθηματικὸν ἀποτέλεσμα. Ὁ κ. Βέτσης εἶναι ἐξ ἐκείνων τῶν ὁποίων εἰσωπερικὴ τις πεποιθήσις καθοδεῖται, ἐνθαρρύνει καὶ ὑποστηρίζει. Ἀποκρούει ἐκεῖνο τὸ ὅποιον ὡς ἐκ συνθημάτων, οὕτως εἰπεῖν, ἀποκαλοῦσι τύχην τῶν μαχῶν, οὐδὲ πιστεύει ποσῶς εἰς τὸ τυχαῖον τοῦτο. Φρονεῖ ὅτι ἡ ἐπιτυχία ὀφείλεται κανονικῶς εἰς πολλὰς ἐπιστημονικὰς αἰτίας, ἄσπερ δέον μετ' ἐπιμελείας καὶ ἐπιμόνης ἐν ἀνάγκῃ ν' ἀναζητήσῃ τις καὶ αἰτίας ἐπὶ τέλους μετὰ βεβαιότητος θ' ἀνακαλύψῃ. Τοῦτο δύναται νὰ φαί-

νηται ικανώς ἀπόλυτον ἢ υπερβολικόν· ἐν πάσῃ ὁμως περιπτώσει ἐν ὀλοκλήρῳ αὐτοῦ τῷ ἔργῳ ἐπειράθη ν' ἀποδείξῃ ἡμῖν ὅτι ἀν' ἡ τύχη τῶν μαχῶν δὲν εἶναι πάντοτε κενὴ λέξις, ἀναμφισβήτητόν ἐστιν ὅμως ὅτι ἀείποτε ἰδιαζόντως ἠδυνόησεν ἐκείνους, οἵτινες στηρίζονται ἐπὶ δεδομένων, ἐπὶ ἐπιστημονικῶν κανόνων. Ἡ τοιαύτη θεωρία τοῦ συγγραφέως δεσπόζει τοῦ ἔργου καὶ μοναδικὴν εἰς τοῦτο παρέχει σπουδαιότητα ὡς ἐκ τῶν παντοειδῶν ἔρευνῶν, εἰς ἃς ἐπεδόθη καὶ ὡς ἐκ τῶν ἀνακαλύψεων αἵτινες ἐκ τῶν ἔρευνῶν ἐκείνων ἀπορρέουσιν. Ἄν δὲ πᾶσαι μὴ ἔχουσιν ἴσην ἀξίαν, πᾶσαι ὅμως εἶναι ἐνδιαφέρουσαι. Ἰδίᾳ ἢ ἐθνογραφία μέγα καταλαμβάνει μέρος ἐν ταῖς ἔρευναῖς αὐτοῦ· ἰδυνάμην νὰ εἶπω ἔτι ὅτι ἡ ἐπιστήμη αὕτη εἶναι ἢ ἀφετηρία πάντων καὶ ἐν πάσῃ περιπτώσει μεγάλως συντελεῖ εἰς τὴν κατανόησιν μεγάλων τιῶν γεγονότων, ἅτινα τῶς ἐφαίνοντο ἀκατάληπτα. Ὁ Βέτσης παρέσθεν ἡμῖν, ἢ μᾶλλον ἐξήγησε ν' ἀνεύρη, τὰς μεθόδους, αἵτινες ἐτηρήθησαν πρὸς διοργανώσιν τῶν στόλων, τὰς ἀρχάς, αἵτινες ἀπεφάσισαν τὴν τύχην τῶν ἐνεργειῶν τούτων, τὰ ἀποτελέσματα, ἅτινα παρηκολούθησαν αὐτάς, ἤτοι τὰς αἰτίας, τὰ μέσα καὶ τὰ ἀποτελέσματα. Εἰς ταῦτα δὲ προστίθησι καὶ ἀποδείξεις . . . ποιητικὰς, ἀπροσδοκίτους. Βεβαίως δὲν εἶναι δυνατόν ν' ἀποδεχθῆ τις ποιητικὴν περιγραφὴν ὡς ἱστορικὸν ἔγγραφο. Ὁ Βέτσης ὅμως δὲν διστάζει, ἢ δὲ τελευταία λέξις αὐτοῦ περὶ τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίας εἶναι ἡ τραγωδία τοῦ Αἰσχύλου οἱ Πέρσαι καὶ ἢ ἐν τῇ τραγωδίᾳ περιλαμβανομένη θαυμασία περιγραφή τῆς ναυμαχίας ταύτης.

Ἡ τραγωδία τοῦ Αἰσχύλου εἶναι θριαμβευτικὸς παιάν, ἀδύνατον δὲ νὰ προσαχθῆ θριαμβευτικὸς παιάν ὡς ἀποδείξεις. Φυσικώτατόν ἐστιν ὅτι οἱ Ἕλληνες, λίαν ῥέποντες πρὸς τὸ υπερβολικόν καὶ ἀπειλούμενοι ὑπὸ ἐντελοῦς καταστροφῆς, ἢ ἢ Σαλαμῖς ἀπετόθησεν, ἠλλάλαξαν ἐκ χαρῆς, παρουσιαζούσης τὸ κράτος τοῦ Ξέρξου ὡς περιπεσὸν εἰς χεῖρας αὐτῶν. Ἄλλο τι εἶναι ὅμως ἢ περὶ τῆς μάχης, τῆς στρατιωτικῆς αὐτῆς ἀξίας καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς ἀλήθεια, αὕτη δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῷ ἐκ χαρῆς ἀλλαλαγμῷ. Ἐν τούτοις, ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ ταύτῃ περιπτώσει ὁ συγγραφεὺς δικαιολογεῖται. Καὶ πρῶτον τὸ μέγα ὄνομα τοῦ Αἰσχύλου, ὅστις ὑπῆρξε γενναῖος στρατιώτης πρὶν ἢ ἀποθῆ μέγας ποιητὴς καὶ ὅστις εὐρέθη ἐν Μαραθῶνι μὲν ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Κυναιγεῖρου, ἐν Σαλαμῖνι δὲ καὶ Πλαταιαῖς ἀπὸ κοινοῦ μετὰ τοῦ Ἀμειλίου, αἱ ἀνυπαλόγηστοι διὰ τὴν Ἑλλάδα συνέπειαι τῆς ναυμαχίας ἐκείνης, ἢ μεγαλοφυΐα καὶ ἢ γενναιοφροσύνη τοῦ Θεμιστοκλέους, αἵτινες ἐνέπνευσαν αὐτῇ τὸ περίπυστον ἐκεῖνο: «Πάταξον μὲν, ἄκουσον δὲ», ἢ ἀνδρεία τῶν Ἑλλήνων, τὸ θάρρος αὐτῶν ἡττημένων, ὁ ἡρωϊσμός τῆς βασιλείσης τῆς Ἀλικαρνασοῦ, Ἀρτεμισίας, ἣτις ἀπέσπασεν ἀπὸ τοῦ Ξέρξου τὴν ἐπίσης περίπυστον φράσιν: «Οἱ μὲν ἄνδρες γεγονάσι μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες» καὶ τὸ μοναδικῆς σημασίας γεγονός, ὅτι ὁ Αἰσχύλος ἔγραψε μετὰ ἐπταετίαν περίπου καὶ ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν χιλιάδες μαρτύρων ἰδύναντο νὰ διαφυσώσιν αὐτόν, πάντα ταῦτα ἀποτελοῦσι τοσοῦτους λόγους, δικαιούντας τὸν ἡμέτερον ἱστορικὸν ἐπὶ τῷ ὅτι ἐπέρανε τὴν ἀφήγησιν αὐτοῦ διὰ τῶν στίχων τοῦ Αἰσχύλου. Τὸ δίκαιον ἀπαίτεῖ νὰ προσθέσωμεν ὅτι οἱ στίχοι οὗτοι παρατίθενται κατόπιν θαυμασίας μετασκευῆς πάντων τῶν συντελεστώων, οἵτινες παρασκευάζουσι καὶ ἀποφασίζουσι τὴν νίκην ταύτην, κατόπιν μελέτης, μοναδικῶς ἐνδιαφέροντος, τῶν μερῶν, ἅτινα ὑπῆρξαν μάρτυρες τῆς μάχης καὶ ἰδίᾳ κατόπιν ἐπιθεωρήσεως τῶν ἀσιατικῶν δυνάμεων, τῆς μετρίως συναφείας, τῶν πλεονεκτημάτων καὶ ἐλαττωμάτων αὐτῶν, ἐπιθεωρήσεως διακρινομένης ἐπὶ τῇ ἀκριβείᾳ καὶ τῇ λεπτότητι ἐθνογραφικῶν παρατηρήσεων καὶ ἐπὶ ταῖς κρίσεσιν, ἃς ἐμπνέει εἰς τὸν συγγραφέα. Μνημονεύσωμεν πρὸς τούτους τῶν περὶ τοῦ στόλου τῶν Ἑλλήνων ἀκριβεστάτων καὶ δικαιοστάτων παρατηρήσεων αὐτοῦ, τῶν κρίσεων αὐτοῦ περὶ τῆς ψυχικῆς καταστάσεως τοῦ Θεμιστοκλέους, κρίσεων, ἐξικνουμένων μέχρι φιλοσοφίας, τοιούτων δὲ τὴν φύσιν, ὥστε νὰ διασαφηνίζωσι πᾶν ὅ,τι εἶχεν ἢ Ἑλλάς νὰ φοβῆται, ὡς ἐκ τῆς μεγάλης εὐχερείας τῶν Ἑλλήνων περὶ τὸ διαφθεῖσθαι.

Ἡ μεγάλη ἀξία τοῦ ἔργου τοῦ Βέτση ἐπικυροῦται ἐξ αὐτῶν τῶν πρώτων σελίδων· οὕτως ἠθέλησα νὰ στῶ ἐν Σαλαμῖνι ἵνα ἐκθέσω τὸ σύστημα, ὅπερ ἀκολουθεῖ ὁ συγγραφεὺς, σύστημα, ἀπὸ τοῦ ἁποῦ δὲν παρεκκλίνει. Κατ' αὐτόν, πάντες οἱ πόλεμοι ἔχουσιν ἀριθμὸν τινα αἰτίων, πᾶσαι αἱ ἐκστρατεῖαι παρασκευάζονται ἐπὶ τῇ βᾶσει γενικῶν τιῶν κα-

νῶν, πᾶσαι διευθύνονται ἐπὶ τῇ βᾶσει ἀρχῶν, ἔχουσιν ποῖαν τινα ἀναλογίαν, οὕτως ὥστε ἢ αὕτη μέθοδος ἐφαρμόζεται ὑπ' αὐτοῦ δι' ὅλας τὰς μεγάλας ναυμαχίας. Αἱ αἰτίαι τῶν πολέμων εἶναι τὰ πάθη καὶ τὰ συμφέροντα τῶν ἀνθρώπων, ἅτινα ἐξασκοῦσι τὴν ἐπιρροὴν αὐτῶν ἐπὶ τοῦ τρόπου τοῦ μάχεσθαι· τὰ ἀποτελέσματα ὀφείλονται εἰς τὴν κατάστασιν τῶν οικονομικῶν, εἰς τὸν διοργανισμόν, εἰς τὴν πειθαρχίαν, εἰς τὴν στρατολογίαν, τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὴν διοίκησιν.

Ἐστημεῖσα τὰς παρατηρήσεις τοῦ συγγραφέως ἐπὶ τῶν πρὸ τῆς Σαλαμῖνος δύο στόλων. Ἀξιοσημεῖοι ἐπίσης εἶναι αἱ παρατηρήσεις, ἃς συναίγει καὶ ὑποβάλλει εἰς τὰ ὄμματα ἡμῶν, μετὰ τὴν λήξιν τῶν μηδικῶν ἐκστρατειῶν. Ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῆς στρατιωτικῆς κριτικῆς, παρατηρεῖ εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς ὅτι ὁ στόλος οὐδέποτε ἐνεργεῖ ἀνεξαρτήτως. Αἱ κινήσεις αὐτοῦ εἶναι πάντοτε καθ' ὀλοκλήρῳ, σύμφωνα πρὸς τὰς τοῦ στρατοῦ τῆς ἐπιρροῆς. Οὐδ' ἢ ἐλαχίστη ἐνέργεια γίνεται κατ' ἰδίαν. Ἡ πειθαρχία εἶναι αὐστηρὰ ἐκατέρωθεν· παρὰ τοῖς Ἕλλησιν εἶναι ἀπόλυτος. Ἐκ μέρους τῶν Περσῶν ἢ βασίλισσα Ἀρτεμισία διορᾷ πάντοτε ὀρθῶς, σημειοῖ τὸν κίνδυνον, συμβουλεύει τὸν ἀποκλεισμένον καὶ ἀποτρέπει τὴν μάχην. Δὲν ἀκούεται ὅμως, ἐν μάχῃ δὲ, ἢ ἀποδοκιμάζει, πληροῦται ὀδύης. Ἡ ὑπ' αὐτῆς ἐπίθεσις κατὰ περσικῶν σκάφους πρὸς ἀποφυγὴν τοῦ ἔχθρου ἢν τεκμήριον παρουσίας πνεύματος. Ἡ ἀνδρεία αὐτῆς ἐνσπείρει τὸν θαυμασμόν εἰς ἀμφοτέρους τοὺς στόλους καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς δίδοται εἰς ἀκροτήριον, ὡς ἐχέγγυον τῆς ἀθανασίας τοῦ ὀνόματος αὐτῆς. Τὸ ἐναντίον ὅμως συμβαίνει παρὰ τῷ Θεμιστοκλεῖ. Ὅστις ἐπιτυγχάνει παρὰ τῶν Ἑλλήνων ἐκεῖνου, ὅπερ οἱ Πέρσαι ἠρνήσαντο εἰς τὴν Ἀρτεμισίαν: ἐπέτυχε δηλονότι τῆς ἀπολύτου ἐμπιστοσύνης. Οὕτως χρησιμοποιοῖ τὴν πανουργίαν πρὸς ἐξαπάτησιν τοῦ Ξέρξου, ὅστις ἐλπίζει νὰ προσοικειωθῆ αὐτόν, καὶ πρὸς παρακώλυσιν τῶν συμμάχων αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ν' ἀποσκισθῶσιν. Ἡ τύχη πανταχοῦ συνοδεεῖ αὐτόν, τὸν ἀγαθὸν πολίτην καὶ συνετὸν ἀξιωματικόν. Ἡ τακτικὴ εὐρίσκειται ἐν μεγάλῃ προόδῳ· ὁ περσικὸς στόλος ἀγκυροβολεῖ ἐν ὀκτώ σειραῖς, οἱ δὲ Ἕλληνες ἔχουσι σηματογραφικὴν ὑπηρεσίαν ἡμερινὴν τε καὶ νυκτερινὴν ὅπως θαυμασίαν ὡς καὶ ταχέα ἀνιγευτικά. Οὕτε σκιά ὑπῆρχεν ἰστίων. Ἐκτὸς τούτου ἀξιοσημεῖωτος εἶναι ἢ κατασκευὴ γεφυρᾶς ἐκ σκαφῶν ἐν Δαρδανελλοῖς· τὸ μηχανικὸν σῶμα τεκμηριοῖ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Ἐπὶ τέλους ἀξιόλογος ναύαρχος ἀποκαλύπτεται ἐν τῇ τρίτῃ ἐκστρατεῖᾳ: Ὁ Κίμων μεταίγει τὸν πόλεμον εἰς τὴν Ἀσίαν· ἰδίᾳ ἐνεργεῖ σπουδαίωτατα ἐν Αἰγύπτῳ καὶ Κύπρῳ. Ἐπὶ τέλους ἢ εἰρήνῃ υπογράφεται. Οἱ Πέρσαι παραιτοῦνται τὰς ἐπιδρομὰς καὶ βραδύτερον ὁ Ἀλέξανδρος μεταβαίνει εἰς ἀναζητήσιν αὐτῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν πατρίδι καὶ καταστρέφει τὸ κράτος αὐτῶν, διότι, ὀλεθρίως ὅπως, οἱ Πέρσαι, κακῶς διοργανωμένοι, κακῶς διοικούμενοι ὑπὸ ἀγαθῶν σατραπῶν, ἀναγκάζονται νὰ ὑποκύψωσιν εἰς τὰ βλήματα τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ πρῶτος τόμος τοῦ ἔργου τοῦ Βέτση καταλαμβάνεται ἐν τῷ πρώτῳ αὐτοῦ μέρει ὀλοκλήρως σχεδὸν ὑπὸ τοῦ ναυτικῶν τῶν ἀρχαίων. Δέον ν' ἀναγνωρισθῶσιν οἱ κόποι, εἰς οὓς ὑπεβλήθη ὁ συγγραφεὺς ἀναζητῶν τὸ πραγματικόν. Ἄλλως ὁ Βέτσης δὲν ἀρκεῖται εἰς τὴν μελέτην τῶν λαῶν, εἰς τὴν γνῶσιν τῶν ἠθῶν αὐτῶν, εἰς τὸν ὑπολογισμόν τῶν πόρων καὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ διοργανισμοῦ αὐτῶν· εὐκαιρίας τυχοῦσης γινώσκει ν' ἀνασκαλέψῃ καὶ αὐτὰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων, γινώσκει ἐν ἐνὶ λόγῳ νὰ ἐκτελῆ τὸ ἔργον τοῦ ψυχολόγου, οὕτω δὲ προάγεται ἵνα κηρύξῃ περὶ τῶν Ἑλλήνων ναυτῶν ἐπὶ τῇ μαρτυρίᾳ τοῦ Θεουκιδίδου, ὅτι ἐπὶ τοῦ ἐπιτυμβίου λίθου τοῦ Ἑλλήνων, τὸ ἐπίθετον πειρατῆς δὲν ἀποτελεῖ ἀτιμίαν. Χωρὶς ὅμως νὰ ἐνδιατρίψω πλείοτερον εἰς παραθέσεις χωρίων, ἅτινα θὰ μὲ ἐξήγουν πέραν τῶν ὁρίων, προτιμῶ, νὰ ἐπιστήσω τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου ἐπὶ τιῶν συμπερασμάτων, ἅτινα ἐξάγονται ἐκ τοῦ ἔργου καὶ ὅταν ἔτι ὁ συγγραφεὺς, δὲν ἐκφράζεται σαφῶς περὶ αὐτῶν. Καὶ πρῶτον ὁ συγγραφεὺς ἐφίστησι τὴν ἡμετέραν προσοχὴν ἐπὶ τῆς τριήμερας, τὸ πρῶτον τοῦτο πολεμικῶν σκάφος τῶν ἀρχαίων, τὸ ἐλαφρὸν τοῦτο καὶ εὐκόλως ναυπηγούμενον καὶ κυβερνώμενον πλοῖον, μετὰ τοῦ ζωηροῦ αὐτοῦ ἐξωτερικοῦ. Ἐκ πρώτης ὄψεως θὰ ἐπίστευέ τις ὅτι αἱ σπουδαιόταται ὑπηρεσίαι, ὥπερ παρέσχε τὸ σκαφίδιον τοῦτο, τὰ συγκινητικὰ δράματα, εἰς ἃ ἀνεμίσθη, ἐπαρκοῦσιν εἰς τὸ νὰ δικαιολογήσωσι τὴν ζωηρὰν συμπάθειαν, ἢν ἢ τρίτης ἐμπνέει τῷ Βέτση.

Ἐν τούτοις ἀπατώμεθα, διότι μετὰ μικρὸν ἀποικαλυφθήσεται ἡ ἐπιστήμη τοῦ ἀνδρός, ὅστις θὰ ἐκφράσῃ ἡμῖν ὁλοκλήρως αὐτοῦ τὰς σκέψεις, ἢ τοῦλάχιστον θὰ ἐπιτρέψῃ ὥστε νὰ κατανοήσωμεν αὐτάς. Πράγματι ἀφοῦ ἐξωγράφησε μετὰ σπανίας ἐκφράσεως τὰ ἴθνη τῶν ἐν πολέμῳ τούτων λαῶν, ἀφοῦ ἀνέπτυξε, ἡμῖν ὅτι ἡ ἱστορία τῶν πολέμων ἄρχεται μετὰ τῆς ἱστορίας τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἀφοῦ πρὸς δικαιολογίαν τοῦ πρὸς ἐρεῦνας ἐν τῷ ἀρχαίῳ κόσμῳ πάθους αὐτοῦ, λέγει, ἡμῖν πόσον ἐνδιαφέρον θὰ ἴητο κατὰ πᾶσαν ἐποχὴν, ἔν εἶχομεν τὰς ἀναγκαίαις λεπτομερείαις πρὸς πλήρη αὐτῆς κατανόησιν, διότι μεταλλάσσεται μὲν ἡ διακόσμησις ἀλλ' ὁ κυριώτερος ἰθὺς αὐτοῦ, ὁ ἄνθρωπος, μετὰ τῶν ἐνεργητικῶν αὐτοῦ δυνάμεων, τῶν παθῶν καὶ τῆς φύσεως αὐτοῦ, ὁ αὐτὸς πάντοτε παραμένει. ὁ Βέτσης ἀνασκάπτει διὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ πάντα ταῦτα τὰ μέρη, ὧν τὸ σχῆμα μετεβλήθη σήμερον. Καταδείκνυσιν δὲ ταῦτα ἡμῖν ὅσα ἴσαν, διατρέγει πάσας ταύτας τὰς θαλάσσας, σημειοῖ τοὺς ἐν αὐτοῖς ἐγκλεισμένους κινδύνους, τοὺς ἀνέμους, τὰ ρεῖματα καὶ τὰς βαθείας γνώσεις τῶν Ἑλλήνων, αἰτίνας, ἀητήτους καθίστων τούτους ἐν ταῖς ἀκταῖς αὐτῶν, ὅταν εἰρίσκοντο ἐπὶ τῶν ἐλαφρῶν αὐτῶν σκαφῶν, ἐπὶ τῶν τρίρεων αὐτῶν. Τῆς ἀποδείξεως γινομένης ὑπὸ ἀριστοτέλιδος χειρὸς τὸ μαθηματικὸν ἀποτέλεσμα δὲν δύναται νὰ εἶναι ἀμφίβολον ἡ νίκη ἀνίκει εἰς τὴν ἐλληνικὴν ἐπιστήμην. Ἐν τισι σημείοις ὁ ἀναγνώστης παρορμίζεται νὰ φωνήσῃ, ὡς πρὸ τῆς λύσεως προβλήματος, τὸ: « τοῦθ' ὅπερ ἔδει ἀποδείξαι ». Καὶ δὲν περιορίζεται τὸ πρᾶγμα μέχρι τοῦ σημείου τούτου· ἀλλ' ἐφ' ὅσον προχωρεῖ τις εἰς τὴν ἀνάγνωσιν, καταλαμβάνει τὸν λόγον τοῦ ἐνδιαφέροντος, τῆς ὑπὸ τοῦ Βέτση αὐτοῦ προτιμήσεως τοῦ στρατιωτικοῦ ναυτικοῦ τῶν ἀρχαίων, ἧτις προτιμήσις συγκαταεῖ καὶ ἐλκεί αὐτὸν κατὰ πᾶσαν στιγμὴν εἰς τὰς λεπτομερείαις τῆς ναυπηγήσεως τῶν ἀρχαίων σκαφῶν, τὴν τακτικὴν τοῦ ἀρχαίου ναυτικοῦ, τὰ γυμνάσια αὐτῶν καὶ τὴν ταχύτητα τῶν κινήσεων.

(Ἐκ τῆς «Ἐπιθεωρητικῆς Ἐπιθεωρήσεως»).

ΑΙ ΠΛΗΓΑΙ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Ἰουδαϊκὰ σημεῖα τῶν καταστρεπτικῶν ἐπιδημιῶν.

Ἦ ὁ πρῶτος ἐκ χολέρας κατὰ τὴν γνώμην ραββίνου θάνατος συνέβη ἐν Αἰγύπτῳ τῷ 1491 π. Χ.

Τῷ 827 π. Χ. ἐπιδημία λέπρας ἐν τῇ δυτικῇ Σινικῇ ἐξαπέστειλεν εἰς τὸν Ἄδην χιλιάδας ψυχῶν.

Τῷ 534 π. Χ. φοβερὰ πανώλης ἐν Καρχηδόνι· παῖδες ἐθυσιάθησαν πρὸς ἐξιλίωσιν τῶν θεῶν.

Τῷ 453 π. Χ. φοβερός λοιμὸς ἐν Ρώμῃ, ἐξ οὗ 200,000 προσώπων ἐν Ἰταλίᾳ ἀπέθανον.

Τῷ 430 π. Χ. ὁ ἐν Ἀθήναις λοιμὸς, ὃν γραφικώτατα περιγράφει ὁ Θουκυδίδης.

Τῷ 429 π. Χ. ὁ ἀθηναϊκὸς λοιμὸς ἐπεξετάθη καθ' ἅπαντα τὸν κόσμον.

Τῷ 400 π. Χ. ὁ Ἰπποκράτης περιέγραψε τὴν ἀσιατικὴν χολέραν τὴν πορείαν καὶ τὰ συμπτώματα αὐτῆς.

Τῷ 187 π. Χ. μέγας λοιμὸς ἐν Ἑλλάδι, Αἰγύπτῳ καὶ Συρίᾳ καθ' ἡμέραν ἀπέθνησκον 2000.

Τῷ 172 π. Χ. παραδόξος λοιμικὴ νόσος ἐν τῇ σινικῇ Ταρταρίᾳ· 600,000 θάνατοι. Κατ' αὐτὴν τὰ μέλη τοῦ σώματος ἀποσπώμενα, κατέπιπτον πρὸ τοῦ θανάτου.

Τῷ 72 π. Χ., λοιμικὴ νόσος ἐν Ἰνδικῇ· ἡ γλῶσσα ἀπέβαινε μέλαινα καὶ τοσοῦτον ἐξοδαίνετο ὥστε νὰ προέξῃ τοῦ στόματος.

Τὸ 50 π. Χ. Ἀρεταῖος ὁ Καππαδόκης ἐποιήσατο ὀρθὴν διάγνωσιν τῶν χολερικῶν συμπτωμάτων.

Τῷ 61 μ. Χ. μυστηριώδης, λοιμικὴ νόσος ἐν Δαμασκῷ· οἱ ἄνθρωποι ἐτυφλοῦντο πρὸ τῆς ἐπελεύσεως τοῦ θανάτου.

Τῷ 71 μ. Χ. λοιμὸς ἐν Ἰουδαίᾳ ἐκ τῆς ἀποφορᾶς τῶν νεκρῶν σωμάτων ἐν Ἱερουσαλὴμ.

Τῷ 78 μ. Χ. λοιμὸς ἐν Ρώμῃ· 10,000 θάνατοι ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ.

Τῷ 80 μ. Χ. φοβερὰ πανώλης ἐν Ρώμῃ· καθ' ἑκάστην συνέβαινον 10,000 θάνατοι.

Τῷ 131 μ. Χ. (μᾶλλον δὲ πολλῶ μετὰ ταῦτα, διότι τὸ ἔτος τοῦτο φέρεται ὡς ἔτος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ) ὁ Γαληνὸς περιέγραψε τὴν ἐν Ἰταλίᾳ ἐπίσκηψιν χολέρας.

Τῷ 167 λοιμικὴ νήσος κατέτρυχεν ὁλόκληρον τὸ ρωμαϊκὸν κράτος.

Τῷ 169 μ. Χ. λοιμὸς, ὅμοιος τῇ χολέρα, ἠρήμωσε τὸ ρωμαϊκὸν κράτος.

Τῷ 189 μ. Χ. πυρετὸς ἐν Γαλλίᾳ καὶ Ἰσπανίᾳ κατέστρεψε τὸ ἥμισυ τοῦ πληθυσμοῦ.

Τῷ 190 μ. Χ. πανώλης ἐλυμαίνετο τὸ ρωμαϊκὸν κράτος· πολλαὶ πόλεις ἀπεγυμνώθησαν τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῶν.

Τῷ 230 μ. Χ. ὁ τῆς Περγᾶμου Ὀρειβάσιος περιέγραψε χολερικὸν λοιμὸν.

Τῷ 250 μ. Χ. ἀπέθνησκον καθ' ἡμέραν ἐν Ρώμῃ 5000 προσώπων. Τὸ ὅλον τῶν θανάτων ἀνῆλθεν εἰς 1,000,000.

Τῷ 251 μ. Χ. φοβερὰ πανώλης καθ' ἅπαν τὸ ρωμαϊκὸν κράτος· 3,000,000 ἀτόμων ἀπέθανον.

Τῷ 427 μυστηριώδης λοιμὸς ἐν Ἀραβίᾳ· οἱ ὀφθαλμοὶ τῶν ἀνθρώπων ἐξέπιπτον ἐκ τῶν περιβαλοσῶν αὐτὰς κογχῶν.

Τῷ 430 μ. Χ. κατστρεπτικὴ πανώλης ἐν Βρετανίᾳ· οἱ ζῶντες δὲν ἠδύνατο νὰ θάπτωσι τοῦ θνήσκοντος.

Τῷ 525 μ. Χ. Ἀλέξανδρος ὁ Τράλλεων, ἐμνημόνευσεν ἐπισκήψεως χολέρας ἐν Ἑλλάδι τῷ 521.

Τῷ 558 μ. Χ. ἐνέσκηψε χολέρα, ἐπὶ μακρὸν παραταθεῖσα, ἐν Εὐρώπῃ, Ἀσίᾳ καὶ Ἀφρικῇ.

Τῷ 569 μ. Χ. εὐλογία ἐπεκράτει ἐν Ἀραβίᾳ καὶ Ἀνατολῇ· ἡ θνησιμότης ἦτο μεγάλη.

Τῷ 746 μ. Χ. φοβερὰ πανώλης ἐν Κων/πόλει· 200,000 ἀτόμων ἀπόλοντο.

ΑΚΑΔΙΜΑΪΚΑ

ΑΚΑΔΗΜΕΙΑ ΤΩΝ ΘΗΚΟΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ.

Ἀνακοίνωσις τοῦ Βαρθολεμῆ SAINT-HILAIRE.

Ἐν τῇ τελευταίᾳ συνεδρίᾳ τῆς ἀκαδημείας ταύτης τῶν Πηρισίων ὁ γνωστὸς μεταφραστὴς τοῦ Ἀριστοτέλους Barthelemy Saint-Hilaire ἀνέγνω φιλοσοφικὴν μελέτην, ἐπιγραφομένην περὶ τῆς μεθόδου τῆς παρατηρήσεως (De la methode d'observation). Ἐν ἀρχῇ δὲ ἠρνήσατο ὅτι ἡ μέθοδος αὕτη ἐστὶ νέα, αὕτη οὐδαμῶς ἐστίν, ὡς διευγυρίζεται φιλοσοφικῆς σχολῆς, καινοτομία τῶν ἡμετέρων χρόνων Ὁ κ. Saint-Hilaire καταδείκνυσιν ὅτι ἡ ἀξίωσις αὕτη τῆς θετικῆς σχολῆς, ὅτι ἐπενόησε τὴν παρατήρησιν, ἀντίκειται πρὸς ὅ,τι γινώσκουμεν περὶ τῆς ἀρχαιότητος. Λέγουσιν ὅτι ὁ Ἀριστοτέλης στερεῖται τῆς παρατηρήσεως, ἀλλὰ δὲν ἠμολογοῦσιν οὕτως ὅτι οὐδέποτε ἀνέγνωσαν αὐτόν· Ὁ Θεόφραστος ἐν τοῖς χαρακτῆρσιν αὐτοῦ ἢ καὶ ἐν τοῖς περὶ φυτῶν φανεροῖ ἡμῖν ἀρκούντως ὅτι οὐδόλως ὠλιγόρησε τῆς μελέτης τῆς πραγματικότητος. Ἐν τῷ Θουκυδίδῃ δὲ ὑποία ἐπίμονος φροντίς ὑπὲρ τῆς ἀληθείας! Ὅσα γνῶσις τῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῶν κοινωνικῶν φαινομένων, ὅπως ἀγγελίᾳ διακόσμου ἔτη πρότερον ὅτι τὸ κράτος τοῦ κόσμου ἔσται τῆς Ρωμαίους. Καί, τῇ παρατηρηκότητι, τῇ παρατηρηκότητι τῇ μᾶλλον εὐστόχῳ, τῶν γενομένων ποτέ, ὀφείλεται ἡ ἀθανασία τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὑφ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ὄψεις. Οἱ ποιητὰι αὐτοῦ, οἱ καλλιτέχναι αὐτοῦ, αὐτοὶ οὗτοι οἱ γεωμέτραι, ἐμελέτησαν ἐν ταῖς λεπτομερείαις τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον καὶ τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα. Ἄνευ τούτου οὐδέποτε θ' ἀπεδείκνυντο τὴν βαθεῖαν ἐκείνην γνῶσιν τῆς φύσεως, ἧτις ὀφείλομεν

τοσαῦτα ἀξία ἔργα. Περὶ δὲ τῶν γεωγράφων, λέγεται ὅτι οὗτοι ἐστειροῦντο παρατηρήσεως, ἀλλὰ τοῦτο ταυτὸν ἐστὶ τῷ ἀρνεῖσθαι τὸ ἔργο αὐτῶν. Ὁ κ. Βαρθολομαῖος Saint-Hilaire κατέληξε προσθεῖς, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι εἶχον ὡς ἡμεῖς παρατηρητικότητά, καθ' ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ προϊστορικός ἄνθρωπος δὲν ἰδυνήθη νὰ μείνῃ ξένος ἐνεργείας τοῦ πνεύματος, ἵς ἂνευ πᾶσα ἀνακάλυψις ἐστὶν ἀδύνατος. Ἡ ἀνθρωπότης καθ' ὅλους τοὺς χρόνους ἐχρήσατο ταῖς δυνάμεις, αἵτινες ἐδόθησαν αὐτῇ. Αὗται ἐπῆρκεσαν αὐτῇ ὅπως προσκτήσῃται τὴν γνῶσιν τοῦ μὴ ἀνεξερευνητοῦ, ἀλλ' αὗται ἀπέβησαν παράτολμοι τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ἠθέλησαν νὰ ἀναμιγθῶσιν εἰς τὸν Θεόν. Καὶ ταῦτα μὲν εἶπεν ὁ σοφὸς Saint-Hilaire, τί δὲ λέγουσιν οἱ παρ' ἡμῖν αὐτοκληθέντες πραγματισταί;

ΑΚΑΔΗΜΕΙΑ ΤΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΓΡΑΜΜΑΤΩΝ.

Ἀνακοίνωσις MASPERO.

Ἐν τῇ ἐν Παρισίαις Ἀκαδημίᾳ τῶν ἐπιγραφῶν καὶ τῶν γραμμάτων ὁ πολὺς Maspero παρουσίασε τὴν φωτογραφίαν ἀναγλύφου, προερχομένου ἐκ Κωνσταντινουπόλεως, φέροντος δὲ τὸ ὄνομα τοῦ βασιλέως Ναραμισίν, ὅστις τὸ ἀφείρωσε. Τὸ σωζόμενον εἶνε ἐργασίας καθαρᾶς καὶ λεπτῆς. Παρατηρεῖται ἐπ' αὐτοῦ ἀνὴρ ὄρθιος, ἐνδεδυμένος ὡς τινες εἰκόνας ἀναγλύφων λίαν ἀρχαίων παρουσιάζουσι, φέρει τὸ ἱμάτιον ὑπὸ τὸν ἕτερον τῶν βραχιόνων καὶ ἐπὶ τῆς ὠμοπλάτης, καλύπτεται κωνικῶ καλύμματι. Λεπτομέρειαί τῆς ἀμφιέσεως καὶ ἡ ἐπιγραφή δὲν ἐπιτρέπουσι ὅπως τὸ ἔγγλυφον θεωρηθῇ ὡς αἰγυπτιακῆς τέχνης.

Ὁ βασιλεὺς Ναραμισίν, οὐ μνεῖται ποιεῖται ἡ ἐπιγραφή, ἐστὶ τῶν ἀρχαίων βασιλέων, περὶ ὧν καὶ αὐτοὶ οἱ Χαλδαῖοι ἔχουσι ἀτελεστάτας βιογραφικὰς σημειώσεις. Ἐκ τινος ἐπιγραφῆς φαίνεται ὅτι ἔζησε περὶ τῷ 3.000 π. Χ. Ἐγένετο βασιλεὺς τῆς Βαβυλώνης καὶ τῆς βορείου Χαλδαίας.

ΑΚΑΔΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ.

Ἀνακοίνωσις CORLIEU.

Ἐν ᾧ δὲ τὴν ἀνωτέρω ἐποίητο ὁ κ. Saint-Hilaire ἀνακοίνωσιν, ἐν τῇ Ἰατρικῇ Ἀκαδημίᾳ τῶν Παρισίων ἐπίσης ὁ ἰατρὸς κ. Corlieu, βιβλιοφύλαξ τῆς ἰατρικῆς σχολῆς τῆς πόλεως ταύτης, λίαν γνωστός ἐπὶ ταῖς ἐπιμύσεις αὐτοῦ ἐργασίας ἐπὶ τῆς ἱστορίας τῆς ἰατρικῆς, σπουδαιοτάτην ἐποίητο ἀνακοίνωσιν περὶ τῆς στρατιωτικῆς ἰατρικῆς ἐν τοῖς ἑλληνικοῖς καὶ ρωμαϊκοῖς στρατοῖς. Κατὰ τὸν κ. Corlieu παρ' Ὀμήρῳ, ἐν Τροίᾳ, ἀπαντῶσιν αἱ πρῶται πληροφορίαι ἰατρῶν, ἐπιτετραμμένων νὰ μεριμνῶσιν ὑπὲρ τῶν στρατιωτῶν. Ὁ Μαχίων καὶ ὁ Ποδαλείριος μόνον φέρονται ἐν τῇ Ἰλιάδι, καίτοι ὑπῆρχον καὶ ἄλλοι.

Μετὰ τὸν Ὀμηρον, ὁ Λυκοῦργος φανεροὶ τὴν ὑπαρξίν ἰατρῶν ἐν τῷ στρατῷ τῶν Λακεδαιμονίων, ἀρικνούμεθα δὲ μέχρι Ξενοφῶντος, ὅστις σημειοῦται ὅκτῳ ἰατροῦς ἐν τῇ ἀξιωματημονεῦσιν καταβᾶσει τῶν Μυρίων. Ἐν Περσῇ, ἐν Μακεδονίᾳ οἱ βασιλεῖς εἶχον ἰατροὺς ἐν ταῖς ἐκστρατείαις αὐτῶν.

ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ.

ΕΥΣΕΒΗΣ ΜΥΘΟΣ.

Ἀπὸ τινων ἡμερῶν μόνον ἀπεσύρθη αὕτη ἐν τῇ ἐρημίᾳ καὶ αὐτόθι ἐκοιμᾶτο ἐπὶ τῆς ἐκ πτέριδος κλίνης αὐτῆς, μακρὰν τῶν ἀνθρωπίνων βλεμμάτων, ἔκλαιεν αὕτη, ἡ ὠραία ἁμαρτωλή, καὶ ἔκλαιεν ὡσεὶ ἠγάπησεν. Ἀναλογιζομένη δὲ αὕτη τὸ μέγεθος τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῆς, ἀπῆλπιζεν ἐνίοτε περὶ τοῦ θεοῦ ἐλέους. Πάντες ἀπέφευγον αὐτὴν ἤδη καὶ δὲν ὠμίλουσιν περὶ αὐτῆς ἢ ὅπως τὴν ἀναθεματίσωσιν, ὅτε δὲ τὰ παι-

δία ἡρώτων ὁποῖον ἐγένετο τὸ ἁμαρτήμα τῆς γυναικὸς ταύτης, προσποιούσιντο ὅτι δὲν ἤκουσαν αὐτά. Ἐκεῖνοι δὲ οἵτινες ἠγάπων αὐτὴν, αὐτοὶ οὗτοι πρὸς οὐς ἐκέλευσε τὰ ταμεῖα τοῦ παραφόρου αὐτῆς ἔρωτος δὲν ἀπεκάλουν πλέον αὐτὴν ἢ τὴν ἁμαρτωλήν, ὅπως μὴ ὀνομάσωσιν αὐτὴν τῷ κυρίῳ ὀνόματι.

Ἀλλὰ ἡμέραν τινά, παρὰ τὸν τόπον ἐν ᾧ ἔκλαιεν ἡ δυστυχῆς μετανουῶσα, διῆλθεν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐν τῇ τεθλιμμένῃ ταύτῃ, τῇ ἐχούσῃ τὴν κόμην λελυμένην, τὴν περιβολὴν πλουσίαν, ἀνεγνώρισε τὴν Μαγδαληνὴν.

Ἡ Παναγία οὐδαμῶς ἀπεμακρύνθη.

Τοῦναντίον αὕτη ἐπλησίασεν ἡρέμα καὶ ἀνέκραξε.

Μαγδαληνή! . . .

Ἡ ἁμαρτωλὴ ὕψωσε τοὺς ὀφθαλμούς, ἀλλ' ἰδοῦσα ἦν ὠμίλει αὐτῇ, οὐδόλως ἐτόλμησε ν' ἀπαντήσῃ καὶ ἔκρυψε τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἐντὸς τῶν χειρῶν αὐτῆς.

Ἡ παναγία ἐπανελάθε.

Μαγδαληνή!

Τότε αὕτη βραδέως ὑπηγέρθη ἐπὶ τῶν γονάτων καὶ ἐστραυρωμένης ἔχουσα τὰς χεῖρας ἀπήντησε.

Παναγία Παρθένος δὲν με ἀποστρέφεσθε.

Ἐγὼ νὰ σε ἀποστραφῶ, Μαγδαληνή! Οὐχί! κλαίεις, ἴθιλον νὰ σε ἐλεήσω καὶ σε παρηγορήσω. Οἱ ἄνθρωποι οὐδαμῶς αἰσθάνονται οἰκτον διὰ σέ, δέου καὶ ἔλπιζε εἰς τὸν Θεόν, αὐτὸς μόνος οὐδέποτε οὐδένα ἐγκαταλείπει. Τὸν ἔρωτα τοῦτον, ὃν ἠσθάνθη καὶ ἐφ' ᾧ καταδικάζουσί σε, οὐδόλως γινώσκω, ἀλλ' οἰσθητὶς κὰν ἦ, ἢ δύναται νὰ ἦ, βεβαίως δέον νὰ προερχῆται παρὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐμοῦ αὐτῆς ἐχούσης ἐν τῇ καρδίᾳ τὸν τοῦ λίαν ἀγαπητοῦ αὐτῷ υἱοῦ. Ὁ σοὸς ὑπῆρξεν ἕνοχος, λέγουσιν. Ἠγάπησας, τοῦτο ἐστὶν ἡ σὴ ἀπολογία, καθότι μόνον οἱ ἀγαθοὶ δύναται νὰ ἀγαπῶσιν. Ἐλπιζε λοιπὸν, πτωχὴ μου ἀδελφή, σέ, ἥτις οὐδέποτε ἐγνώρισας τὸ μῖσος καὶ ἥτις ὑπάρχεις πηγὴ ἀγάπης, ὁ Θεός, ὅστις σε βλέπει, θά σε συγχωρήσῃ.

L. BRETHOUS-LAFARGUE.

ΚΟΡΩΝΑ Ἡ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

(Συνέχεια ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

Συναντώμεθα μετ' αὐτῶν ἐν τοῖς καταστάμασιν, ἐν τοῖς ἐργαστηρίοις τῶν ραπτριῶν. Ἐπιβᾶλλουσιν ἡμῖν τὴν ἑαυτῶν φιλοκαλίαν καὶ προμηθεύουσιν ἡμῖν συζύγους.

Συνελόντι εἰπεῖν, εἰμεθα μεμυημένοι εἰς πληθὺν πραγμάτων περὶ ὧν αἱ εἰς τὴν ἡμετέραν γενεάν ἀνήκουσαι νεανίδες οὐδόλως ἀμφέβαλλον. Γνωρίζομεν ἤδη, οἰκοῦσαι ἐν Παρισίαις, ὅτι οὐχί μόνον αἱ θεμηταὶ ἐρωτικαὶ σχέσεις ὑπάρχουσιν, ἐπιτρεπόμεναι ὑπὸ τοῦ δημάρχου καὶ εὐλογοῦμεναι ὑπὸ τοῦ ἱερέως. Φοβερόν καὶ νὰ σκέπτηται τις αὐτό. Ἐνίοτε ὅμως ἐπαινοῦμεν τὸν ἄνθρωπον, ὅστις μᾶς ἐπιζητεῖ, ὡς γενόμενον ἥρωα τῶν περιπετειωδῶν τούτων σινηῶν, ἐνῷ ἔδει νὰ ἀπομακρυνώμεθα αὐτοῦ, ἐὰν ἐσεθώμεθα αὐταὶ ἑαυτάς.

Ὑποθέτω νεανίαν, ὅστις οἰκειθελῶς ἐξέφυγε τὰ κακὰ ταῦτα παραδείγματα καὶ προωρίσθη μιᾷ μόνῃ γυναικί, τῇ συζύγῳ αὐτοῦ, καὶ ὅστις μεθ' ὅλης αὐτοῦ τῆς ἀγνότητος παρουσιάζεται πρὸς τὴν μητέρα καὶ μᾶς ζητεῖ εἰς γάμον. Ἡ μήτηρ ἡμῶν θὰ ἀποποιηθῇ, τοῦλάχιστον ἐπὶ στιγμὴν, κατηγοροῦσα αὐτοῦ ὡς μὴ γνωρίζοντος ἐπαρκῶς τὸν κόσμον! Ἐὰν δὲ κρίνω ἐξ ὧν μέχρι τοῦδε ἐνίοτε ἠδυνήθη νὰ ἐννοήσω ἐκ τῶν διὰ συγκεκαλυμμένων λέξεων συνδιαλέξεων, ἡ μήτηρ ἡμῶν μετ' ἄλλων μητέρων θὰ σκώψῃ αὐτόν. Διατί; Ἀνέγνων αὖθις τὸν Παῦλον καὶ τὴν Βιργινίαν. Ἄ! ἄς ἠδυνάμην αἴφνης νὰ εὑρεθῶ ὑπὸ τὸν φλέγοντα οὐρανὸν τῆς Γαλλίας, παρὰ τὰς ὄχθας τοῦ ποταμοῦ Λατανιέ,

ἐν τῇ ὁδῷ τῶν Παμπλεμούς! Διὰ τί ἡ κ. Λατούρ ἢ ἡ Μαργαρίτα νὰ μὴ εἶναι μήτηρ μου; Ποῦ εἶναι αἱ καλύβαι, ἐν αἷς ἀνετρόφη-
μεν ὁ Παῦλος καὶ ἐγώ; Τὸ ὄνειρον πασῶν ἡμῶν εἶναι νὰ διατρέ-
ξωμεν, μὲ γυμνοὺς πόδας ἐκ παιδικῆς ἡλικίας τοὺς αὐτοὺς δρό-
μους, νὰ ἀποπληκνηθῶμεν ἀφελῶς μετὰ τοῦ ἐκλεκτοῦ τούτου ἀ-
δελφοῦ ἐντὸς τῶν μεγάλων δασῶν, νὰ προφυλακτώμεθα κατὰ τῆς
χολέρας ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἐσθῆτα, νὰ διέλθωμεν χειμῆρους, νὰ
στηριζώμεθα ἐπὶ τῶν βραχιόνων αὐτοῦ ἄνευ φόβου καὶ ἄνευ δο-
νήσεως ἐκτὸς τῆς τοῦ στήθους αὐτοῦ, νὰ μὴ ἴδωμεν ἄλλο πρόσω-
πον νέου, νὰ ἐκπληττώμεθα ταυτοχρόνως ὑπὸ θελκτικῶν καὶ
ἀπροσδιορίστων συγκινήσεων, αἵτινες τόσῳ μᾶλλον ἀπαυξάνονται
ὅσῳ θὰ διερωτῶμεν ἀλλήλας ἀνωφελῶς τὰ αἴτια, νὰ ἔχωμεν
κοινὴν τὴν στέγην, κοινὸν τὸν κοιτώνα, κοινὸν τὸν τάφον καὶ
αὐτὴν ἐτι αἰωνιότητα! Διὰ τί τὸ ὄνειρον τοῦτο νὰ εἶναι ἀπραγ-
ματοποιήτον; Διὰ τί νὰ περιοριζώμεθα εἰς Παύλους τῶν χαρτα-
παικτικῶν καὶ τῶν αἰθουσῶν, οἵτινες ἠγάπησαν πρὸ ἡμῶν πλη-
θὺν Βιργινίων κατὰ τύχην;

Ἐν σχέσει λοιπὸν πρὸς τοὺς μνηστῆρας τῆς σήμερον, ὁ κ.
Βιλλελόγκ ἐφάνη μοι ὅτι εἶναι ὁ καταλληλότερος φίλοι μου δὲ
τινες δὲν ἔλειψαν νὰ μὲ φρονήσωσι καὶ νὰ με ζηλεύσωσι, τοῦθ'
ὅπερ συνέτεινεν ὅπως τὸν ἐκτιμῶσω πλειότερον. Ταχέως συνεί-
θισα νὰ θεωρῶ ὡς ἀπαραίτητον τὸ νὰ τὸν βλέπω. Συνείθισα
νὰ ἀναμῶν τὰς ἡμέρας καθ' ἃς πρόκειται νὰ ἔλθῃ, νὰ καλλω-
πίζωμαι πρὸς χάριν αὐτοῦ τὰς ἡμέρας καθ' ἃς πρόκειται νὰ
συνκνηθῶ πρὸς αὐτόν. Ὅτε ἠτένιζον αὐτόν ἐν τοῖς ὀφθαλμοῖς
προσεπάθουν νὰ διῶδῃ ἐὰν ἐμάντευεν τὴν ἐπιθυμίαν μου ὅπως
φανεῖ εἰς αὐτόν ἀρεστή, ἡ καρδία μου δὲ ἐπαλλε σφοδρότερον,
ὅσῳ κίς ἠσθάνομην ὅτι ἐνόηθην. Ὁφείλω νὰ ὁμολογῶ ὅτι ἀν-
τελαμδύνητο ἀμέσως. Πρωῖαν τινὰ εἶπον εἰς τὴν μητέρα μου:
«Ἐσκέρθη καλῶς, ἀγαπῶ τὸν κ. Βιλλελόγκ καὶ ἐπιθυμῶ νὰ
ὑπανδρευθῶ αὐτόν». Γνωρίζεις τὸν χαρακτήρα τῆς μητρός μου.
Οὐδέποτε σπεύδει. Ἐκείνη μοι ἀπάντησεν. «Τὸν ἀγαπᾷς, τὸν
ἀγαπᾷς. Εἶναι ἀρκετὰ μέγας λόγος. Ὅθ' ὁμιλήσωμεν περὶ τοῦ
ζητήματος τούτου μετὰ ἓνα ἢ δύο μῆνας. Ἐρχομεν καιρὸν. Δὲν
ἀμφιβάλλω περὶ τῶν προθέσεων αὐτοῦ. Ἐπιτρέπω τὰς συνεντεύ-
ξεις σας, ἀλλ' οὐδεμίαν ἔλαβον εἰσέτι ὑποχρέωσιν, οὔτε ἀπέναντι
αὐτοῦ, οὔτε ἀπέναντι τῆς οἰκογενείας αὐτοῦ. Ἄς ἀρήσωμεν τὰ
πράγματα εἰς τὸν φυσικὸν τῶν ροῦν. Δὲν σε ἐζήτησεν ἀκόμη εἰς
γάμον. Ἄς ἀναμείνωμεν νὰ σε ζητήσῃ, ἐὰν πράξῃ τοῦτο. Τότε
βδέπομεν. Ὁ εὐτυχέστερος χρόνος τοῦ γάμου εἶναι ὁ ἀνυπομύ-
νως ἀναμενόμενος πρὸς σύναψιν αὐτοῦ».

Ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης, δὲν ἔπαυσα ἐν τούτοις νὰ θεωρῶ
ἐμαυτὴν ὡς μεμνηστευμένην, ἀλλ' ἄνευ ὀριστικῆς τινὸς ὑποχρεώ-
σεως. Πολλὰκις συνδιελέχθημεν περὶ τοῦ γάμου μετὰ τοῦ Καζ-
μίρ (εἶναι τὸ ἐπώνυμόν του, θὰ ἐπεθύμουν ὅμως κανὲν ἄλλο ἐπώ-
νυμον), συχνάκις συνδιελέχθημεν μετὰ τοῦ Καζμίρ περὶ τοῦ γά-
μου, οὐχὶ περὶ τοῦ ἡμετέρου γάμου. Αἱ φράσεις, ἃς μεταχειρι-
ζόμεθα ἐν τῇ συνδιαλέξει ἦσαν ἐλαστικώταται. «Τίς», «μοὶ φά-
νεται» ἐὰν συνέζευγνύομην, θὰ ἐπεθύμουν τοῦτο» ἢ «ἂν ἐλπίς
θὰ ἦτο, τοιαῦται ἦσαν αἱ φράσεις, αἵτινες ἦσαν ἐρραμμέναι διὰ
λευκοῦ νήματος. «Ἡμῶν, εἶμαι τῆς γνώμης, τοῦτο ἐννοεῖται.
Τοιοῦτοτρόπως εἶχον τὰ πράγματα, τοῦτο εἶναι θαυμασίον».

Ἐπὶ τούτοις, ἐλήφθη ἐπιστολὴ πρὸς τῆς θείας μου ἢ μᾶλ-
λον τῆς ἀδελφῆς τοῦ συζύγου τῆς ἀδελφῆς τοῦ θείου (προσπά-
θησον νὰ ἐνοήσῃς), δι' ἧς μᾶς ἀνηγγέλλετο ὅτι ἐπέστρεφεν εἰς
Γαλλίαν, μετὰ πολυχρόνιον διαμονὴν ἐν Ἀλγερίᾳ, καὶ παρεκ-
λεῖ ἡμᾶς νὰ φιλοξενήσωμεν αὐτὴν καὶ τὸ τέκνον τῆς ἐπὶ τινὰς
ἐβδομάδας ἐν τῇ ἐξοχῇ. Εἶναι ἀξιεπαστος γυνή, περὶ ἧς δὲ διετή-
ρησα τὴν καλλιτέραν ἀνάμνησιν. Ἡ μήτηρ μου ἐδέχθη. Ὁ υἱὸς
τῆς εἶναι στρατιωτικὸς, προσεβλήθη ὑπὸ πυρετῶν, ἔλαβεν ἄ-
δειαν ἀπουσίας πρὸς ἀνθρώπων καὶ ἔρχεται μετὰ τῆς μητρός
του εἰς Γαλλίαν, ὅπως διέλθῃ ἐβδομάδας τινὰς. Εἶναι ὑπολοχα-
γός, ἐπαρκασημοφορήθη, ἐφ' ᾧ ἡ μήτηρ του εἶναι ὑπερήφανος. Δὲν

ἔχει τίτλους, δὲν ἔχει κτήματα, ὀνομάζεται Ρενώ Ραλλοῦ, ἀ-
πλούστατα ἀνήκει εἰς τὸ τρίτον τάγμα τῶν ζουάβων. Τὸν ἐνεθυ-
μοῦμεν ὅταν ἦτο μικρός. Ἦτο παχὺς, εἶχε παχείας παρειάς,
ἦτο ὀλίγον ἀφρημένος, δειλότατος, ἀσίμαντος τέλος. Τώρα εἶ-
ναι ὑψηλός, λεπτοφυής, ισχνός, τὸ πρόσωπόν του ἐμαύρισεν ὑπὸ
τὸν ἥλιον τῆς Ἀφρικῆς, ὠχρίασεν ὡς ἐκ τῆς ἀσθeneίας, οἱ μεγά-
λοι ὀφθαλμοὶ του ἔχουσι χρῶμα πράσινον ὡς τῆς θαλάσσης, αἱ
ὀφθαλμοὶ του εἰσὶν μέλαινα, αἱ βλεφαρίδες μέλαινα, ὁ μύσταξ μέ-
λας, ἡ γενειὰς μέλαινα, τὰ μῆλα τῶν παρειῶν ἐξέχουσι, ἡ κε-
φαλὴ του ὁμοιάζει πρὸς τὴν στηθικοῦ ἀδιοράτου, διότι οἱ ὄμοι
του εἶναι ὄμοι Ἡρακλέους. Τέλος, ὠχρότης, ισχνότης εἶναι
προσωρινὴ κατάστασις, ἀνάπαυσις δὲ ἐβδομάδων τινῶν ἐπαρκεῖ
ὅπως ἀνακτήσῃ τὴν ὑγίειαν. Ἡσπάρθη τὴν θεῖαν μου μετὰ τῆς
πεποιθήσεως τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων, ὧν τὴν καρδίαν πληροῖ ἡ
ιδέα εὐτυχίας, ἔτεινα δὲ τὴν χεῖρα μου πρὸς τὸν υἱὸν τῆς λέγου-
σα αὐτῷ: «Καλὴν ἡμέραν, ἐξάδελφε». Μοὶ ἀσπάζεται τὴν χει-
ρα τρυφερώτατα, λέγων μοι: «Καλὴν ἡμέραν ἐξάδελφον μου». Τὸ
μου εἶναι βεβήως ἔκφρασις σεβασμοῦ, ἐφ' ᾧ τῷ εἶμαι εὐγνώ-
μων. Ἀνάπαυσις, περίπατος ἐν τῷ κήπῳ, ἀναμνήσεις τῆς παι-
δικῆς ἡλικίας, ἀρηγήσεις πολέμων, πανηγυρικὸς τῆς χώρας τοῦ
ἡλίου, τῆς ἐρήμου, τῶν ὁάσεων, τῶν ἀστραπιαίως τρεχόντων
ἵππων κτλ. Ἡ οἰκειότης ἦτο ἀμεσος καὶ πλήρης. Οὐδὲ ἰδέα ὀπι-
σθοβουλίας, οὔτε ἀπὸ μέρους ἐμοῦ, οὔτε ἀπὸ μέρους ἐκείνου. Ἐ-
ξάδελφος καὶ ἐξάδελφη, ἀδελφός καὶ ἀδελφή. Περὶ τοῦ πατρὸς
αὐτοῦ, ὅστις ἔμεινεν ἐκὼν ἐπιστατῶν εἰς τὴν κολλιέργειαν τῶν
ἀμπέλων, αἵτινες ἀσπέρουσι μέγαν εἰσοδήματο, οὐκ εἶ μετὰ
τρυφερότητας μικροῦ παιδίου, ἡμέρα δὲ καὶ κατὰ μικρὸν ἐντῷ ἰδι-
αιτέρῳ τούτῳ τύπῳ τοῦ Βεδουίνου ἀνκαλύπτω χάριτας καὶ λε-
πτὰ αἰσθητά κορραϊδός. Ἐπιθυμοῦμαι νὰ μάθῃς τί εἰλικρινῶς
σκέπτομαι περὶ αὐτοῦ; Δὲν διαβλέπω εἰς πᾶσας ταύτας τὰς ἀφη-
γήσεις τοῦ βίου του, περὶ τῆς σχολῆς τοῦ Σαιν-Σὺρ, περὶ τῆς στρα-
τιωτικῆς σχολῆς, περὶ τῶν ἐκστρατειῶν, θέσιν διὰ τὴν γυναῖκα·
ὅτι δὲν ἠγάπησε μέχρι τοῦδε τοῦτο εἶναι βέβαιον. Τοῦτο δὲ
ἀρκεῖ. Ἄλλως τε γράφει καθ' ἐκαστὴν ἀπὸ δέκα ἡδὴ ἐτῶν (εἶναι
ἡλικίας τριᾶκοντα) τὸ ἡμερολόγιόν του. Ἐζήτησα νὰ ἀναγνώσω
αὐτό. Μοὶ τὸ ὑπεσχέθη ἐν ὅλῃ τῇ ἀπλοότητι. Εἶναι περιέργον
τῷ ὄντι ὅτι ἀνθρωπος τριακονταετῆς καὶ στρατιωτικὸς ἐπιτρέ-
πει εἰς νεάνιδα νὰ ἀναγνώσῃ τὸ ἡμερολόγιον αὐτοῦ· ἀλλ' ἔ-
χει μόνον τὸ τελευταῖον τετράδιον μετ' αὐτοῦ. «Εὐτυχῶς μοὶ εἶ-
πεν, ἔχω μόνον αὐτό, διότι ἄλλως δὲν θὰ ἠδύνασθε νὰ ἀναγνώ-
σῃτε χωρὶς νὰ στενοχωρηθῆτε τεσσαράκοντα τόμους, περιλαμ-
βάνοντας γεγονότα σχεδὸν τὰ αὐτὰ πάντοτε καὶ ἀπερ εἶναι μο-
νότονα μέχρις ἀπελπισίας». Ἡθέλησα πάραυτα νὰ ἴδω τὸ τελευ-
ταῖον τοῦτο τετράδιον. Ἐγένετο περὶ ἐμοῦ λόγος ἐν αὐτῷ;
Πρὸς τί ἢ ἐκ μέρους μου περιέργεια αὕτη; Λόγον ποιεῖται περὶ
πάντων, ὅθεν ἔδει νὰ μνημονεύῃ καὶ τὸ περὶ ἐλεύσεώς του
σχέδιον. Καὶ κατὰ ποῖον τρόπον ἐκφράζεται; Ὑπὸ ἡμερομηνίαν
13 ἰουνίου ἀνεγράφοντο τὰ ἐξῆς: «Ἡ μήτηρ μου ἔλαβε σήμερον
ἀπάντησιν παρὰ τῆς κ. Μοριάζ. Ἡ θυγάτηρ αὐτῆς εἶναι τώρα
λίαν θελκτικὴ, καθ' ἃ ὑπισχνεῖτο τοῦτο ἐκ μικρᾶς ἡλικίας». Κα-
τόπιν ἀνέγραφε λεπτομερείας τινὰς τοῦ καθημερινοῦ αὐτοῦ βίου.
Κατωτέρω ἔλεγεν, ἐν ἄρθρῳ φέροντι ἡμερομηνίαν 27 ἰουνίου καὶ
πραγματευόμενον περὶ τῆς ἐλεύσεως αὐτοῦ: «Ἡ Ἀδριάννα εἶναι
ὠραιοτάτη, φαίνεται εὐφροσύνῃ». Ἰδοὺ τὸ πᾶν. Ὅθ' ἐπεθύμουν
ὅμως πλειότερους ἐπαίνους.

ALEXANDRE DUMAS fils.

(Ἐπεται τὸ τέλος).

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ
ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.